

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra historie

**ŽIVOTNÍ OSUDY PŘEROVSKÉHO RODÁKA GENERÁLA
BOHUMÍRA KOBLIHY: OD TOBRUKU DO URANOVÝCH DOLŮ**

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Radim Kohoutek

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Kreisinger, Ph.D.

Olomouc

2024

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Radim Kohoutek

Mé první poděkování náleží vedoucímu mé diplomové práce PhDr. Pavlu Kreisingerovi, PhD. za jeho cenné rady, trpělivost, vstřícný přístup a ochotu být nápomocen. Další poděkování patří pracovníkům všech archivů, které jsem během výzkumu navštívil, jež ke mně byli vždy milí a vstřícní. Velké díky patří také mé snoubence Barboře Svítlové za pomoc s bádáním v archivech a za podporu při psaní práce. V neposlední řadě chci poděkovat své rodině za její podporu při psaní práce i v celém dosavadním studiu.

Obsah

1. Úvod.....	6
1.1. Prameny.....	7
1.2. Literatura	9
1.3. Dosavadní stav bádání.....	12
2. Léta mládí.....	15
3. Počátky u armády	19
3.1. Akademie v Hranicích.....	19
3.2. Prohlubování vojenských znalostí.....	22
3.3. Angažmá u Vojenského zeměpisného ústavu.....	24
4. Důstojnická kariéra ve 30. letech	26
4.1. Studium na vysoké škole.....	26
4.2. Kariéra po vysoké škole	27
4.3. Rok 1938 a 1939	29
4.4. Hodnocení během první republiky a analogie typického důstojníka	31
5. Vojenská kariéra v zahraničí v době 2. světové války.....	33
5.1. Přechod hranic a útrapy v Maďarsku	33
5.2. Počátky československé jednotky na Středním východě	36
5.3. Velitel roty doprovodných zbraní.....	42
6. Čechoslováci v Tobruku.....	51
6.1. Přístavní město Tobruk a jeho obležení.....	51
6.2. Přesun do perimetru	52
6.3. Velitelem B-ešelonu	56
6.4. Léčba nemoci a návštěva polního soudu.....	63
6.5. Ocenění československým válečným křížem a profesní složení praporu	69
7. V řadách 200. protiletadlového pluku	71
7.1. Na postu velitele 500. praporu	72
7.2. Obrana haifského přístavu.....	74
8. Čechoslováci podruhé do Tobruku.....	81
8.1. Dělostřelci v Tobruku.....	82
8.2. Únorová ukázková pěchotní cvičení a první sestřel.....	84
8.3. Velitel praporu 500 míří do Velké Británie	86
9. Angažmá ve Velké Británii.....	88
10. Velitelem Vojenského zeměpisného ústavu.....	94
10.1. Ocenění za zásluhy během 2. sv. v. a poválečné hodnocení	96

10.2.	Dopad poúnorových událostí	98
11.	Případ kolem Karla Nigrína a následná perzekuce	100
11.1.	Zatčení a výslech	101
11.2.	Obžaloba a hlavní líčení případu.....	104
11.3.	První věznění a život poté	107
11.4.	Odvolací řízení a druhé věznění.....	108
12.	Život po věznění a pokus o rehabilitaci	113
13.	Posmrtná satisfakce	117
14.	Závěr.....	119
15.	Seznam zkratek	122
16.	Zdroje	123
16.1.	Prameny.....	123
16.2.	Literatura	124
16.3.	Články a studie	125
16.4.	Novinové články	125
16.5.	Internetové zdroje.....	125
16.6.	Rozhovory	126
17.	Summary	127
18.	Přílohy	128

1. Úvod

„Co nezmohly zbraně, měla zmoci propaganda. V říšskoněmeckém rozhlasu vystupoval od počátku války v pravidelných relacích muž jménem William Joyce, kdysi stoupenec anglického fašisty Mosleye a tehdy britský zrádce ve službách Goebbelse. Angličané ho ironicky překřtili na „Lorda Haw-Haw“, neboť hovořil nejčistší angličtinou s lehkým aristokratickým přízvukem, ale budil spíše útrpný úsměv či opovržení. Předpovídal svým posluchačům brzkou porážku britského impéria i slavné vítězství tisícileté německé říše a pod tímto zorným úhlem komentoval každou bojovou akci britských vojsk v kterékoli válečné oblasti i každé opatření britské vlády. [...] „Lord Haw-Haw“ se znovu neobyčejně exponoval v době urputných bojů o Tobruk. „Get out, you bloody rats! Vylezte, krysy, ze svých děr, dříve než vás utopí!“ volal z bezpečí svého rozhlasového studia na australské vojáky. „Zanechte marného boje, krysy, a vylezte ven ze zdviženými rukama!“ Ale všechny nadávky pramálo účinkovaly – ba právě naopak. Z hanlivého označení „Tobruk Rats“ stal se brzy slavný přídomek nepokořených bojovníků. Nejprve příslušníci australské 9. divize a po nich další obránci obklíčené tvrze začali se hrdě nazývat tobruckými krysami. A k nim tedy měli nyní patřit i Čechoslováci.“¹

V této diplomové práci se budu zabývat životními osudy právě takové jedné „tobrucké krysy“. Konkrétně se budu věnovat životním osudům generálmajora „in memoriam“ Bohumíra Koblihy. Právě on figuroval právě v bojích u Tobruku v řadách Československého pěšího praporu 11 – Východního. Cílem práce je vytvořit biografickou historickou studii, podloženou dostupnými prameny a literaturou, o důležité osobě dějin československé zahraniční armády za 2. světové války na Středním východě. Motivací pro napsání této práce je skutečnost,

¹ BROD, Toman: *Tobrucké krysy. Osudy a boje československých vojáků na Středním východě v letech 1940–1941*. Praha 2008, s. 117–118.

že kromě starších článků v novinách² nebo článku ve Vojenském geografickém obzoru³ se o osobě generálmajora Koblihy a jeho životě nemůžeme více dozvědět, protože doposud o Bohumíru Koblihovi nevznikla žádná historická publikace.

Tato práce bude koncipovaná jako individuální biografie. V takové práci se autor zaměřuje na otázky jako například: kdy osoba žila, čím se zabývala nebo jaký byl význam v její době.⁴ Zároveň bude tato biografie vedena jako tradiční či konvenční. Během psaní takového typu práce autor vytěžuje mnoho pramenů různého charakteru a dává je do chronologického sledu životopisného vyprávění.⁵ Jak již bylo výše řečeno, budu se snažit, na základě mnou prostudované pramenné databáze a literatury, vytvořit v této diplomové práci tradiční individuální biografii generálmajora Bohumíra Koblihy, na jehož životě se dá vysvětlit několik obecných jevů typických pro příslušníky československé armády během 20. století.

1.1. Prameny

Hlavními institucemi, ze kterých budu čerpat prameny, jsou Národní archiv Praha, Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv Praha, Archiv bezpečnostních složek Praha a neposledně Státní okresní archiv Přerov.

V práci využiji několik druhů pramenů. Největší část pramenné databáze ve Vojenském ústředním archivu v Praze tvoří spisy vojenské provenience vzhledem ke Koblihově vojenské kariéře. Informace budu čerpat nejen z Koblihova kmenového listu, ale také z jeho vojenského osobního spisu a kvalifikační listiny. Jednotlivé části kvalifikační listiny nám sdělují hodnocení

² SMÍŘICKÝ, Zdeněk: *Generál Bohumír Kobliha, přerovský rodák – hrdina boje za naši svobodu*. Palackého 22 revue, č. 44, 1. 11. 2002, s. 1; SMÍŘICKÝ, Zdeněk: *Jeden ze zapomenutých*. Národní osvobození, č. 10, 1997, s. 7; nebo také: FIŠMISTROVÁ, Věra: *Vzpomínka na Bohumíra Koblihu, generálmajora in memoriam*. Nové Přerovsko, č. 11, 16. 3. 2001, s. 12. Novější článek se nachází v novinách Mladá fronta Dnes: KLIMKOVÁ, Petra: *Místo uznání se hrdina dočkal vězení a ponížení*. Mladá fronta Dnes, č. 106, 7. 5. a 8. 5. 2020, s. 16.

³ KARAS, Zdeněk: *Za prvním poválečným velitelem VZÚ plukovníkem generálního štábu Bohumírem Koblihovou*. In: Vojenský geografický obzor, roč. 2007, č. 2, s. 52–53. Dostupné online: https://web.archive.org/web/20200531203549/http://www.vgo.army.cz/sites/vgo.army.cz/files/dokumenty/zakladni-stranka/vgo_2007_02.pdf [cit. 15. 11. 2023].

⁴ STELLNER, František – MÍŠEK, Roman – NIGRIN, Tomáš – SOBĚHART, Radek – VOKOUN, Marek – SZOBI, Pavel: *Úvod do studia historie*. Praha 2023, s. 236.

⁵ Tamtéž, s. 239.

Koblihovy aktivity v letech jeho vojenské služby, ale také hodnocení jeho vlastní osoby a chování. Dále budu čerpat informace z kartonů z fondu Československého pěšího pluku 4, jehož byl Kobliha součástí před vznikem známějšího 11. pěšího praporu. Z fondu Československý pěší prapor 11 – Východní budu pracovat s kartony, kde jsou uloženy válečné deníky praporu. Ze stejného fondu budu využívat informace z kartonu určenému rotě doprovodných zbraní (zkráceně RDZ), které Kobliha velel od ledna 1941. Z fondu Československého lehkého protiletadlového praporu 500 – Východního budu využívat informace z kartonů s válečnými deníky a denními rozkazy. Tento fond je pro tuto práci též důležitý, protože po reorganizaci československých sil na Středním východě, kdy se Československý pěší prapor 11 – Východní přetransformoval na Československý lehký protiletadlový pluk 200 – Východní, se právě Kobliha stal velitelem jednoho ze tří nově vzniklých praporů tohoto pluku.

Ze státního okresního archivu v Přerově využiji nezpracovaný karton ze Sbírký dokumentace k osobnostem Přerovska k Bohumíru Koblihovi. Tato pozůstalost je velmi různorodá. Obsahuje Koblihova vysvědčení z akademie z Hranic, několik fotografií, tablo z akademie v Hranicích a další různé materiály. Mezi ně patří například dekrety o předání válečných medailí prezidentem ČSR, dekrety o povýšení apod. Pro práci bude velmi důležitý spis obžaloby skupiny kolem Karla Nigrína a spol. V daném případě hrál Kobliha určitou roli, protože byl následně kvůli tomu odsouzen k odnětí svobody v roce 1949. Dalším pramenem z pozůstalosti, který mi bude nápomocen jako tzv. dějová linka práce, bude schematický životopis Koblihova života sepsaný jeho tehdejší manželkou Annou.

Z Archivu bezpečnostních složek (zkráceně ABS) budu čerpat hlavně ze spisů, které se váží k případu Karla Nigrína a spol. Nejdůležitějšími spisy, které budu využívat, jsou protokoly sepsané s Karlem Nigrínem, Bohumírem Koblihou a dalšími. V těchto protokolech se nachází informace právě k případu Karla Nigrína a spol, ve kterém Kobliha figuroval a byl za své činy

poté vězněn. Další prameny, které se nachází v ABS, jsou hlavně úřední provenience. Z větší části se jedná o komunikaci mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem národní obrany nebo Krajským velitelstvím národní bezpečnosti ve věci trestního řízení s plukovníkem generálního štábu v záloze Bohumírem Koblihou.

Z Národního archivu budu využívat spisy vázající se k Bohumírově aktivitě v Londýně po přesunu ze severoafrického bojiště. Dále budu pro rekonstrukci Koblihových poválečných osudů využívat jeho vězeňský spis, spisy Státní prokuratury Praha a zároveň také spisy Státního soudu Praha. Tyto budou sloužit hlavně k popisu trestního řízení s Koblihou, který se objevil již ve výše zmíněném případě Karla Nigrína.

1.2. Literatura

Literatura, která bude použita pro čerpání kontextu k jednotlivým událostem, se převážně dělí na dva druhy, a to literaturu memoárovou a odbornou. Memoárová literatura se váže ke konkrétním osudům osoby, která vzpomínky sepsala a ve většině případů neobsahuje kontextuální informace z širšího hlediska. Z důležitějších titulů memoárové literatury je nutno zmínit zejména *Ozvěny bojů* od generála Karla Klapálka.⁶ Kontext, do kterého je potřeba zasadit činnost Bohumíra Koblihy nejen na našem území za první republiky, ale také za hranicemi na Středním východě či ve Velké Británii, bude doplněn z několika dostupných monografií.

Jako jednu ze základních knih české provenience k tomuto tématu pokládám *Tobrucké krysy* od Tomana Broda,⁷ ze které jsem již na začátku úvodu citoval. Kniha nemá poznámkový aparát a první vydání pochází z roku 1967,⁸ avšak kniha se přesto jeví jako objektivní, ucelená a věrohodná. Absenci poznámkového aparátu mírně vynahrazuje seznam pramenů a literatury

⁶ KLAPÁLEK, Karel: *Ozvěny bojů*. Praha 1987.

⁷ BROD, T.: *Tobrucké krysy. Osudy a boje československých vojáků na Středním východě v letech 1940–1941*. Praha 2008.

⁸ V této práci pracuji s vydáním z roku 2008.

použité k jejímu vytvoření. Na tomto místě je potřeba zdůraznit skutečnost, že v prvním vydání knihy z roku 1967 se poznámkový aparát nachází, v novějším vydání byl však bohužel vypuštěn. Je jasné, že autor za minulého režimu studoval v institucích, které již dnes neexistují, avšak dalo by se jednotlivé materiály, ze kterých autor čerpal, dohledat a zjistit i jejich nynější umístění. Absenci poznámkového aparátu druhého vydání si můžeme vysvětlit, dle mého názoru, dvěma způsoby. Prvním mohla být lenost zjišťovat nynější umístění pramenů, a proto bylo jednodušší poznámky vymazat, na druhou stranu mohli vydavatelé mít za cíl prezentovat druhé vydání jako populárně naučné, a proto z něj poznámky vypustit cíleně. V práci se nachází několik pasáží, jako například zběhnutí vojáků do Sovětského svazu, které autor vyzdvihoval nejspíše kvůli režimu, ve kterém kniha byla původně publikovaná. Když vezmeme v potaz to, že bylo první vydání publikováno s poznámkami pod čarou a přimhouříme oko nad úlitbami minulého režimu jako například vůči zběhnutí vojáků, kteří chtěli mermomocí bojovat, tak zjistíme, že na svou dobu byla tato kniha solidní odbornou monografií. Je nutno podotknout, že kniha Tomana Broda byla první a je dodnes zároveň poslední ucelenou historickou prací, která se věnuje osudům československých vojáků na Středním východě od obecného kontextu před začátkem formování jednotky v roce 1940, přes zformování 4. pěšího pluku, dále přes reorganizaci z původního Československého pěšího pluku na známý Československý pěší prapor 11 – Východní a poté i na Československý lehký protiletadlový pluk 200 – Východní až do úplného ukončení funkce jednotky po přesunu do Velké Británie. Právě tím, že to je jediná práce, která se věnuje Čechoslovákům na Středním východě v takto širokém záběru, je celkově pro kontext této práce velmi důležitá a nelze ji opomenout.

Další publikací, kterou pokládám za jednu ze základních pro dané téma, je *Tobrucký deník* Jindřicha Marka.⁹ Jeho kniha sice nemá poznámkový aparát, ale je založena na pečlivém studiu

⁹ MAREK, Jindřich: *Tobrucký deník. Zpráva o československých obráncích obklíčené libyjské pevnosti*. Cheb 2008.

dostupných pramenů a autor navíc používá i vzpomínky pamětníků. Monografie je koncipována jako vybrané kapitoly z angažmá 11. pěšího praporu během tobruckého obležení, které se věnují pokaždé jinému tématu. Z této knihy bych vyzdvihl její seznam doporučené literatury a článků ke studiu, zároveň pak velmi přehlednou chronologickou osu nejdůležitějších událostí vzhledem k československému odboji na Středním východě mezi lety 1939 až 1945.

Další knihou, kterou použiji k popisu Tobruku a zároveň k čerpání všeobecného kontextu severoafrického tažení, je *Tobrúk 1941* Jaroslava Hrbka.¹⁰ Tato kniha se věnuje celkově obraně Tobruku, jako i celému severoafrickému tažení, avšak o československé jednotce se zmiňuje jen okrajově.¹¹ Publikace má velmi stručný poznámkový aparát, který se však týká jen vysvětlování pojmů či prohlubování informací z textu. Autor uvádí seznam literatury a pramenů až na konci knihy. V českém prostředí to je ovšem jediná publikace, která se věnuje všeobecným dějinám severoafrického tažení, avšak jen, jak napovídá její název, roku 1941.

Další z knih, které budou použity k částečné rekonstrukci životních osudů Koblihy, je publikace *Od Tobrúku do Plzně* autora Josefa Sommra.¹² Tato kniha konkrétně pomůže rekonstruovat podmínky internace na maďarském území, ve které se Kobliha nacházel po neúspěšném přechodu maďarsko-jugoslávských hranic v roce 1940. Tato kniha také nemá poznámkový aparát a je koncipována jako kniha memoárová. Sommr se s Koblihou setkal během vězení v Budapešti a v knize uvádí důležité informace k podmínkám této vazby. Práce bude také doplněna tematickými studiemi, například od Jaroslava Hrbka¹³ nebo Tomáše Jakla.¹⁴

¹⁰ HRBEK, Jaroslav: *Tobrúk 1941*. Praha 1997.

¹¹ MAREK, J: *Tobrucký deník*. Cheb 2008, s. 17.

¹² SOMMR, Josef – VALIŠ, Zdeněk: *Od Tobrúku do Plzně*. Praha 1992.

¹³ HRBEK, Jaroslav: *Operace CULTIVATE - přeprava 11. čs. pěšího praporu do Tobrúku*. Historie a vojenství, 41, 1992, č. 5, s. 141–144.

¹⁴ JAKL, Tomáš: *Československý 11. pěší prapor - východní v britské armádě - květen až říjen 1941*. Historie a vojenství, 53, 2004, č. 1, s. 44–53.

V úvodu stojí za zmínku publikace, které k tématu Tobruku a Čechoslováků vyšly, ale nebudu je v této práci z důvodů zmíněných níže využívat. Jsou to *Češi u Tobruku* Františka Emmerta¹⁵ a *Byl jsem tobruckou krysou* Stanislava Hněličky a Jana Šebelky.¹⁶ Kniha Františka Emmerta je vhodná pro prvotní základní získání informací o československé jednotce na Středním východě. Autor využívá i vzpomínky několika pamětníků, avšak kniha pozbývá poznámkového aparátu a celkově se ohledně všeobecného kontextu a informací o jednotce jeví jako velmi stručná. Tato práce se dle mého úsudku řadí mezi populárně naučné a je vhodná pro veřejnost, ale v této práci kvůli velkému zjednodušování nebude využita. Publikace generála Stanislava Hněličky popisuje jeho životní příběh od života v první republice přes svou aktivitu v zahraniční armádě až už na Středním východě tak i v Anglii. Následně se také dostává k podmínkám života za komunismu a končí v tehdejší autorově současnosti. Kniha je psána reportážním stylem, tj. vždy je zvýrazněna otázka druhého autora, na kterou pan Hnělička odpovídá. Tuto knihu považuji za příkladnou pro jedince, kteří se zajímají o jednotlivé příběhy vojáků z československé jednotky v zahraničí během 2. světové války, ale zároveň i pro ty, kteří se zabývají každodenností před 2. světovou válkou, během ní a také po ní. Vzhledem k tomu, že pan Hnělička nebyl nikdy pod velením Bohumíra Koblihy a ani se o něm ve své knize nezmiňuje, tak tuto knihu i přes její čtivost a poutavost v práci nevyužiji.

1.3. Dosavadní stav bádání

V této podkapitole využiji informace z knihy Alexe Maskalíka *Elita armády: Československá vojenská generalita 1918–1992*.¹⁷ Proces budování a utváření československé vojenské generality je jedním z nejatraktivnějších přitom ale nejméně objasněných součástí personální výstavby československé armády. Donedávna bylo zkoumání československých vojenských elit pod rouškou tajemství. K tomu přispěl i komunistický politický režim

¹⁵ EMMERT, František: *Češi u Tobruku: skutečné příběhy*. Praha 2008.

¹⁶ HNĚLIČKA, Stanislav – ŠEBELKA, Jan: *Byl jsem tobruckou krysou: vzpomínky válečného veterána*. Liberec 2014.

¹⁷ MASKALÍK, Alex: *Elita armády: československá vojenská generalita 1918-1992*. Banská Bystrica 2012.

prosazující nezájem o vojenské představitele předmnichovského období. Kromě několika výjimečně zpracovaných profilů osobností některých představitelů předmnichovské armády byla otázka generality podchycena a zaznamenána velmi okrajově.¹⁸

První pokusy o zpracování odosobněných československých vojenských dějin se začaly objevovat až po rozdělení čs. státu. Přelomovou publikací se jeví *Encyklopedie branné moci Republiky československé* historika Jiřího Fidlera, který se dlouhodobě zabýval předmnichovskou generalitou. Tato práce obsahuje téměř kompletní generalitu první republiky společně s informacemi o útvarech, výzbroji, školách, kursech apod.¹⁹ Většina z dalších prací se tématu věnuje okrajově a soustředí se například jen na úzkou skupinu nejvýznamnějších osob nebo vybírá osoby podle určitého klíče. Z tohoto typu prací můžeme ještě zmínit knihy historika Eduarda Stehlíka *Srdce armády: Generální štáb 1919–2004*²⁰ nebo také *Muži s lipovou ratolestí*.²¹ Zde je nutné zmínit i záslužnou práci historiků Pavla Minaříka a Pavla Šrámků, kteří na internetovém portálu www.vojenstvi.cz zprostředkovávají informace ohledně organizace, dislokace útvarů, výzbroje apod., ale i informace týkající se průběhu vojenské služby některých generálů, zvláště po roce 1948.²² V roce 2009 přiložili svou ruku k dílu i slovenští historici s publikací *Generáli. Slovenská vojenská generalita 1918–2009*.²³

Velkou část bádání o generalitě pokrývají monografie, vědecké studie či články o osudech jednotlivců.²⁴ Namátkou lze zmínit knihu Pavla Hrabicy a Zdeňka Hrabicy *Muž, který velel mužům: životní příběh armádního generála Karla Klapálka*,²⁵ dále monografie Jiřího Rajlichy *Jediný československý maršál. Životní osudy Air Marshala a armádního generála*

¹⁸ MASKALÍK, A.: *Elita armády*, s. 5–6.

¹⁹ FIDLER, Jiří – SLUKA, Václav: *Encyklopedie branné moci Republiky československé 1920-1938*. Praha 2006.

²⁰ STEHLÍK, Eduard: *Srdce armády: Generální štáb 1919–2004*. Praha 2004.

²¹ STEHLÍK, Eduard: *Muži s lipovou ratolestí*. Praha 2009.

²² MASKALÍK, A.: *Elita armády*, s. 6.

²³ ŠTAIGL, Jan: *Generáli. Slovenská vojenská generalita 1918–2009*. Bratislava 2009.

²⁴ MASKALÍK, A.: *Elita armády*, s. 6.

²⁵ HRABICA, Pavel – HRABICA, Zdeněk: *Muž, který velel mužům: životní příběh armádního generála Karla Klapálka*. Praha 1988.

(in memoriam) RNDr. Karla Janouška, KCB (1893–1971),²⁶ z dalších je možné uvést publikaci Josefa Slaniny a Zdeňka Vališe *Generál Karel Kutlvašr*.²⁷ Z novějších publikací lze zmínit Františka Hanzlíka a jeho *Bez milosti a slitování. B. Reicin – fanatik rudého teroru*²⁸ nebo monografii Pavla Kreisingera *Brigádní generál Josef Bartík. Zpravodajský důstojník a účastník prvního i druhého československého odboje*.²⁹

Existují i početné biografické slovníky, do kterých se však dostal jen úzký okruh vybraných jedinců. Zpracování profilů kompletní československé generality během společných československých dějin se věnuje právě již zmíněná kniha Alexe Maskalíka. V textové části je možné najít celkovou rekonstrukci personální výstavby čs. vojenské elity v různých dějinných etapách společné státnosti. Většinu knihy ale tvoří slovníková příručka se jmény jednotlivých generálů, kteří sloužili v činné službě. V poslední části knihy najdeme přílohy ve formě různých grafů a tabulek analyzujících kvalitativní strukturu čs. vojenské generality z několika pohledů, ať už z konkrétního historického období, z celkových počtů nebo národnostní struktury apod.³⁰

²⁶ RAJLICH, Jiří: *Jediný československý maršál. Životní osudy Air Marshala a armádního generála (in memoriam) RNDr. Karla Janouška, KCB (1893–1971)*. Brno 2002.

²⁷ SLANINA, Josef – VALIŠ, Zdeněk. *Generál Karel Kutlvašr*. Praha 1993.

²⁸ HANZLÍK, František: *Bez milosti a slitování. B. Reicin – fanatik rudého teroru*. Praha 2011.

²⁹ KREISINGER, Pavel: *Brigádní generál Josef Bartík. Zpravodajský důstojník a účastník prvního i druhého československého odboje*. Praha 2011.

³⁰ MASKALÍK, A.: *Elita armády*, s. 6–8.

2. Léta mládí

Bohumír Kobliha, celým jménem Bohumír Karel Kobliha, se narodil 26. října 1902 v Přerově do rodiny Antonína Koblihy a Terezie Koblihové. Otec Antonín pocházel z maloměřtanské rodiny v Přerově, konkrétně byl synem Valentina Koblihy a jeho manželky Anny pocházející z rodu maloměřtana Václava Křížka. Matka Terezie pocházela z rodiny Tomáše Holánka, který pracoval jako hostinský ve Velkém Újezdě a jeho manželky Terezie z rodu domkaře Františka Ulricha z Velkých Židlochovic.³¹ Celá rodina Antonína Koblihy byla katolického vyznání a jejich mateřským jazykem byla čeština. Bydleli na Palackého ulici v přízemí domu s číslem popisným 1497 a s číslem orientačním 5.³² Antonín pracoval v peněžnické oblasti jako vrchní účetní a matka byla ženou v domácnosti. Bohumír se narodil jako osmé z celkových devíti dětí.³³ Bohumír měl 2 starší bratry, Antonína a Vladimíra, a dále 5 starších sester Vlastu, Růženu, Libuši, Kamilu, Zdenku a také později narozenou mladší sestru Annu.³⁴

Na tomto místě uvedu obecné informace k městu Přerov, do kterého se Kobliha narodil. Město vstoupilo do 20. století s 16727 obyvateli. Přerov bylo jedním z mála středomoravských měst s českou samosprávou³⁵ a před válkou bylo v rozkvětu. V této době již mělo víc než 20 tisíc obyvatel, tím pádem bylo sedmé nejlidnatější na Moravě. Díky železnici procházející městem bylo také důležitou křižovatkou. Ve městě se nacházely: „dva pivovary, dva cukrovary, tři mlýny, strojnické závody se slévárnami, továrna na marmelády a ovocné konzervy, podniky

³¹ Zápis o křtinách Bohumíra Koblihy dne 29. října 1902 v rodní a křestní knize města Přerova. In: Digitální archiv Zemského archivu v Opavě, f. Sbírka matrik Severomoravského kraje, sg. archivu Př I 36, inv. č. 9920, Rodní a křestní kniha města Přerova, rok 1902, s. 593. Dostupné online: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=be987788-f13c-102f-8255-0050568c0263&scan=3f6da0c274544652a22b75898b9bb207> [cit. 19. 8. 2023].

³² Sčítací operát rodiny Antonína Koblihy a Terezie Koblihové. In: Digitální archiv Zemského archivu v Opavě, f. Okresní úřad Přerov 1855–1945, Sčítací operát z roku 1910, Přerov, Palackého ulice č. p. 1497, s. 2. Dostupné online: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=1ecb781c-1a22-4b44-b795-bc528ee7e522166154&scan=575dd32558068de18c0a7b277caa0dfb> [cit. 4. 8. 2023].

³³ Tamtéž, s. 2–3.

³⁴ Tamtéž, s. 2.

³⁵ KLÍMOVÁ, Jarmila – LUKEŠ, Kamil – SEHNÁLEK, Petr: *Za císaře pána*. Přerov 2014, s. 20.

na výrobu hnojiv a barev, mydlárny, několik vápenek, továrna na stavivo.³⁶ Od počátku 20. století se město rozvíjelo i stavebně. Postaven byl moderní most, městská nemocnice, dále evangelický kostel na Velkých Novosadech. Stavěly se i školní budovy, dále pedagogium a hospodářská škola na Osmeku.³⁷ Národnostně byl Přerov převážně českým městem.³⁸

Vzhledem k tomu, že Bohumír studoval za dob první světové války na gymnáziu³⁹ a na střední hospodářské škole,⁴⁰ uvedu zde informace i o školství v Přerově v této době. Když vypukla první světová válka, byly už 2 týdny školní prázdniny, které trvaly od 16. července do 15. září. Během prázdnin byli odváděni učitelé a ti kteří nebyli odvedeni měli být k dispozici úřadům a vypomáhat v kancelářských a zásobovacích pracích apod. V polovině září 1914 se při zápisech žáků do škol zjistilo, že chybí učitelé a také školní budovy, které totiž zabral pro vojenské účely 57. pěší pluk z Tarnova.⁴¹ Počátek školního roku byl stanoven na 21. září, avšak kvůli zřízení zatímní nemocnice bylo vyučování odloženo na neurčito. Nakonec se podařilo vyjednat jednu budovu pro vyučování, přesněji to byla budova č. 25 na Palackého ulici, a tak mohl první válečný školní rok s dvouměsíčním zpožděním začít. Podmínky pro školy v první světové válce byly obtížné, ale Přerov měl výhodu v tom, že se náhradní rozmístění školáků po dobu války nezměnilo.⁴²

³⁶ KLÍMOVÁ, Jarmila: *Přerovské školství v letech 1914–1918*. In: MALOŇ, Lubor (ed.): *Škola a velká válka*. Přerov 2014, s. 9. Dostupné online: <https://disk.cpilot.cz/muzeum-komenskeho/2021/01/AXdlb4arIQjV7UfXoT8d.pdf> [cit. 29. 10. 2023].

³⁷ Přesněji to byla Zemská střední škola hospodářská. In: KLÍMOVÁ, J.: *Přerovské školství v letech 1914–1918*, s. 9. Před světovou válkou byly na Moravě jen dvě zemské střední hospodářské školy, kde byla tříletá výuka. Od roku 1912 bylo sídlo této školy v novém komplexu budov a hospodářských objektů na Osmeku za Michalovem. In: KLÍMOVÁ, J. – LUKEŠ, K. – SEHNÁLEK, P.: *Za císaře pána*, s. 49.

³⁸ V roce 1910 se k německé řeči přihlásilo 1517 osob. In: KLÍMOVÁ, J.: *Přerovské školství v letech 1914–1918*, s. 9.

³⁹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka 24, sg. 24-13/29, f. 230, Osobní vložka ke kmenovému listu Bohumíra Koblihy. Kobliha studoval 5 let na obecné škole, 4 roky na gymnáziu a poté vystudoval střední hospodářskou školu s maturitou.

⁴⁰ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka vojenských osobních spisů, spis čj. 814106, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Evidenční list, s. 1.

⁴¹ KLÍMOVÁ, J.: *Přerovské školství v letech 1914–1918*, s. 10.

⁴² Tamtéž, s. 10–12.

Nyní následují informace ke školní každodennosti žáků. Během války přibýly žákům i učitelům povinné vlastenecké činnosti jako např. rozličné peněžní sbírky, sběr rostlin a odpadových materiálů.⁴³ Děti také šily, pletly a vyráběly šatstvo pro vojáky. Intenzita těchto činností se postupně zvyšovala a byla kontrolována úřady.⁴⁴ Děti byly zároveň přesvědčovány o výjimečnosti panovnické rodiny a také ujišťovány o přízni císaře všem obyvatelům říše. Navíc se od roku 1911, na císařovu počest, slavil 2. prosinec jako Dětský den. Dle místních podmínek začal den mší v kostele. Poté byla ve škole slavnost, učitelé přednesli oslavné řeči, děti zpívaly písně, recitovaly básně a zdobily portrét císaře.⁴⁵ Zároveň se uskutečnila i peněžní sbírka, její výtěžek byl zaslán zemské komisi pro ochranu dětí a péči o mládež. Za války byly peníze určeny hlavně sirotkům po padlých vojácích rakouské armády.⁴⁶

Následující část se věnuje kvalitě vyučování. Ve školách bylo polodenní vyučování. Vyučovací hodina byla zároveň redukována na 45 minut. Ve stanoveném čase a vzhledem ke zkrácenému školnímu dni nebylo možné pořádně témata probrat a procvičit. Navíc se nedalo počítat s domácí přípravou. Výuka měla také časté výpadky kvůli nedostatku dříví či uhlí na topení nebo také kvůli infekčním onemocněním nebo odchodům učitelů k vojsku. Ze zkráceného vyučovacího času je nutné odečíst všechny mimoškolní aktivity jako pomocnou a sběrovou činnost, což znamenalo ještě větší zkrácení vyučovací doby.⁴⁷ Důraz byl kladen hlavně na vyučování hlavních předmětů. V závislosti na typu školy se například nevyučoval krasopis, tělocvik a kreslení, zůstala však nepovinná němčina. Co se týká tělocviku, měly střední školy přispět pěstováním vojenského tělocviku a „vojensko-vlastenecko-dynastického

⁴³ Z rostlin se sbíraly hlavně olejnaté plody a jádra (slunečnic, tykví, melounů), píceiny (javorové a lipové plody, listy kopřiv), suroviny na čajové náhražky (listy ostružiníku, jahodníku a maliníku. Děti sbíraly suroviny i na kávové náhražky (jeřabiny, plody hlohu, kořeny pampelišky, šípky), dále také houby, lipový květ a jitrocel. Z materiálů se sbíraly kovy, hlavně cín, olovo a mosaz. Později se také sbíralo zlato, stříbro platina i drahokamy. In: KLÍMOVÁ, J.: *Přerovské školství v letech 1914–1918*, s. 12–22.

⁴⁴ Tamtéž, s. 12.

⁴⁵ Tamtéž, s. 12–13.

⁴⁶ Tamtéž, s. 13.

⁴⁷ Tamtéž, s. 17–18.

ducha“.⁴⁸ Od roku 1915 byla zavedena vojenská příprava žáků nad 16 let, která přeměnila tělocvik na klasifikovaný vojenský výcvik, pořadová a pochodová cvičení s německými a českými povely.⁴⁹ Když vezmeme v potaz, že se Bohumír Kobliha narodil 26. října 1918 tak se s takovýmto cvičením mohl setkat jen na krátkou dobu, maximálně na pár měsíců od začátku školního roku 1918/1919. Co se však Koblihy určitě týkalo, byl zákaz mladistvým do 16 let pobývat venku po 9. hodině večerní a zároveň zákaz pouličního prodeje květin a zápalek. Do kinematografu mohli mladiství do 16 let v tuto dobu jen na určitá představení.⁵⁰

⁴⁸ Tamtéž, s. 18.

⁴⁹ Tamtéž, s. 18.

⁵⁰ Tamtéž, s. 20.

3. Počátky u armády

3.1. Akademie v Hranicích

Dále budu čerpat informace z kmenového listu, kvalifikační listiny a osobní karty příslušníka zahraničního odboje a domácího odboje. Mladý Bohumír se učil nejprve do roku 1912 na obecné škole a následně 4 roky na gymnáziu.⁵¹ Poté nastoupil na střední hospodářskou školu a tu po 3 letech studia ukončil maturitou.⁵² Maturitu či jinými slovy zkoušku dospělosti složil 12. července 1920.⁵³ Jeho vysvědčení za jednotlivé školní roky 1917–1918, 1918–1919 a 1919–1920 lze dohledat v digitální badatelně Zemského archivu Opava. Vesměs byl Koblihův prospěch za první rok studia uspokojivý,⁵⁴ na konci druhého roku vytrvalou pilností dosáhl i na vyznamenání,⁵⁵ a to si udržel společně i s velmi dobrým prospěchem ve třetím ročníku.⁵⁶ Vystudování hospodářské školy dokládá i tablo abiturientů třídy III. A Zemské střední hospodářské školy v Přerově dochované v tamějším okresním archivu.⁵⁷ Bohumír uměl mluvit i psát nejen česky, ale částečně i německy.⁵⁸ Po vystudování střední školy se zavázal „ku šestileté dobrovolné službě v čs. armádě, po absolvování vojenské akademie v Hranicích.“⁵⁹ Dále se zavázal, že v případě neprospěchu nebo nedokončení studií na zmíněné akademii odslouží normální služební dobu, avšak se mu nebude počítat čas strávený studiem na akademii.

⁵¹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka vojenských osobních spisů, spis čj. 814106, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Evidenční list, s. 1.

⁵² Tamtéž, s. 1.

⁵³ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, s. 1.

⁵⁴ Katalog ročníku I.A ve školním roce 1917/1918. In: Digitální archiv Zemského archivu v Opavě, f. Střední zemědělská škola Přerov, inv. č. 141, úřední kniha – katalog, č. 28, Bohumír Kobliha. Dostupné online: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=50A4A54E08DD11E4A9283CD92B68BC53&scan=eab8334f8bf44487be9c11431e563753> [cit. 28. 2. 2024].

⁵⁵ Katalog ročníku II.A ve školním roce 1918/1919. In: Digitální archiv Zemského archivu v Opavě, f. Střední zemědělská škola Přerov, inv. č. 148, úřední kniha – katalog, č. 17, Bohumír Kobliha. Dostupné online: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=D028C70308E111E4A9283CD92B68BC53&scan=5f47fa40f30e48cd9bd0133029b535fd> [cit. 28. 2. 2024].

⁵⁶ Katalog ročníku III.A ve školním roce 1919/1920. In: Digitální archiv Zemského archivu v Opavě, f. Střední zemědělská škola Přerov, inv. č. 156, úřední kniha – katalog, č. 18, Bohumír Kobliha. Dostupné online: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=664FB68908E211E4A9283CD92B68BC53&scan=5b43376d20fa4722b07ff668ef7f7cab> [cit. 28. 2. 2024].

⁵⁷ Státní okresní archiv Přerov (SOkA Přerov), f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, tablo třídy III. A Zemské hospodářské školy v Přerově školní rok 1919–1920.

⁵⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kmenových listů, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), s. 1.

⁵⁹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), revers sepsaný před městským úřadem v Přerově ze dne 19. června 1920.

Bohumír tento revers stvrdil vlastnoručním podpisem.⁶⁰ Poté byl 16. září v roce 1920 dobrovolně odveden na čtrnáctkrát 10 měsíců činné služby.⁶¹ Téhož dne Kobliha vykonal přísahu a byl zařazen k československému pěšímu pluku číslo 6⁶².⁶³

Prvního října 1920 byl v hodnosti pěšáka nováčka zařazen k 3. polní rotě pluku a o tři dny později byl prezentován k činné vojenské službě a byl odeslán do vojenského tábora v Milovicích⁶⁴.⁶⁵ Tam vykonal základní výcvik.⁶⁶ Díky svému předešlému vzdělání na střední hospodářské škole, konkrétně díky složení maturitních zkoušek, byl Kobliha přijat do Vojenské akademie v Hranicích.⁶⁷ Studium začal 1. listopadu.⁶⁸ Kobliha studoval se zaměřením na pěchotu a v průběhu prvního roku studia měl velmi dobré chování. Měl nejlepší výsledky v předmětech válečných dějin, nauky o zbraních, vojenského zeměpisu, vojenské administrace

⁶⁰ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), revers sepsaný před městským úřadem v Přerově ze dne 19. června 1920.

⁶¹ Navíc měl Kobliha brannou povinnost v I. záloze až do 31. prosince 1941, v druhé záloze měl být činný až do konce roku 1951. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kmenových listů, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), s. 1.

⁶² Pěší pluk 6 bylo vojskové těleso pěchoty. Vznikl 21. září 1920 v rámci unifikace branné moci sloučením 6. střeleckého pluku ruských legií a 54. pěšího pluku domácího vojska. Velitelství pluku se nacházelo v Olomouci a podléhalo velitelství Trinácté pěší brigády, od ledna 1938 velitelství Sedmé pěší divise. Součástí pluku bylo velitelství s hospodářskou správou, technickou správou, pomocnou rotou, technickou rotou a plukovní hudbou, následně také I., II. a III. pěší prapor, náhradní prapor. Od října 1935 byla součástí pluku i rota doprovodných zbraní a od října 1937 IV. pěší prapor. Všechny jednotky byly situovány s velitelstvím pluku kromě II. praporu, který byl od října 1920 do ledna 1921 v Komárně a IV. pěšího praporu, který se nacházel v Přáslavicích. Pluk od svého legionářského předchůdce převzal čestné jméno „Hanácký“, později v říjnu 1937 byl název doplněn na „Hanácký generála Janina“. In: FIDLER, Jiří – SLUKA, Václav: *Encyklopedie branné moci Republiky československé 1920-1938*. Praha 2006, s. 487.

⁶³ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kmenových listů, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), s. 1.

⁶⁴ Vojenský tábor v Milovicích se nacházel v městečku ve středních Čechách, které bylo součástí politického okresu Mladá Boleslav. Vojenská posádka se zde nacházela od vzniku republiky a tvořilo ji mnoho velitelství různých útvarů. Jedním z nich bylo velitelství Vojenského tábora v Milovicích (od dubna 1919). Všechna velitelství a jednotky byly umístěny v táboře, který byl vybudován mezi lety 1905–1906. Na počátku dvacátých let byl rozsáhle adaptován a modernizován. In: FIDLER, J. – SLUKA, V.: *Encyklopedie branné moci*, s. 409.

⁶⁵ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kmenových listů, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), s. 2.

⁶⁶ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka vojenských osobních spisů, spis čj. 814106, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Evidenční list, s. 1.

⁶⁷ Vojenská akademie v Hranicích byl vojenský vzdělávací ústav. Vznikla 3. ledna 1920. Nacházela se v Hranicích na Moravě a podléhala Pátému oddělení Hlavního štábu branné moci. Akademie připravovala důstojníky z povolání všech druhů zbraní. Součástí akademie bylo velitelství s hospodářskou správou, technickou správou a pomocnou četou, dále profesorský sbor a prapor frekventantů. Adepti museli mít dokončenou středoškolskou docházku včetně maturitní zkoušky, být ve věku 17 až 25 let, svobodní, tělesně i duševně schopní, mravně zachovalí a bezúhonní. Přednost ke studiu dostávali ti, kteří již sloužili aspoň jeden rok v branné moci a dosahovali výborného hodnocení, navíc však museli složit přijímací zkoušku v rozsahu středoškolské látky. Absolventi byli vyřazováni v hodnosti poručíka a do léta 1938 jich nastoupilo do branné moci několik tisíc. In: FIDLER, J. – SLUKA, V.: *Encyklopedie branné moci*, s. 690–691.

⁶⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka vojenských osobních spisů, spis čj. 814106, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Evidenční list, s. 1.

a služby zásobovací, exceloval také ve zdravotědě. Velmi dobrých výsledků dosahoval i v ostatních předmětech jako například v nauce o terénu, organizaci vojska či ve vojenském teoretickém výcviku. Navíc v rámci nepovinných předmětů Kobliha dosáhl velmi dobrého hodnocení v ruském jazyce. Celkově Kobliha dosáhl 263 bodů a jeho prospěch byl velmi dobrý, a proto byl v pořadí 31. nejlepším žákem z celkových 85.⁶⁹ Už na konci prvního roku studia byl povýšen z hodnosti pěšáka nováčka na desátníka, a to konkrétně 11. srpna 1921 rozkazem velitele vojenské akademie č. 181 z téhož dne.⁷⁰ Přítomnost Bohumíra Koblihy na vojenské akademii v Hranicích je potvrzena i ve sčítacím operátu z této instituce z roku 1921.⁷¹

V druhém roce svého studia na této instituci se Kobliha ještě zlepšil a měl výborné chování i vystupování. Exceloval v taktice a vojenském teoretickém výcviku, dále pak ve schopnosti vedení a v nauce právnické, státovědě a národním hospodářství. V rámci vysvědčení jsou ještě navíc uvedeny informace o Koblihovi v popisové a poznámkové části. Podle ní byl Kobliha pevný, ustáleného charakteru, snaživý a svědomitý, dále jistého a energického vystupování. Zároveň byl jemný a taktní ve svém vystupování ve službě i mimo ni.⁷² Bodově se v druhém roce studia také zlepšil, konkrétně dosáhl 276 bodů. Jeho celkový prospěch byl výborný a byl v pořadí 11. nejlepším žákem ročníku z celkových 42.⁷³ Následně byl Kobliha dne 12. srpna povýšen ministrem národní obrany Udržalem do hodnosti poručíka v pěším pluku číslo 16⁷⁴

⁶⁹ SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sběrka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, vysvědčení z vojenské školy v Hranicích z prvního ročníku dne 13. srpna 1921.

⁷⁰ SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sběrka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, kmenový list Bohumíra Koblihy, s. 2.

⁷¹ Sčítací operát vojenské akademie v Hranicích z roku 1921. In: Digitální archiv Zemského archivu v Opavě, f. Okresní úřad Hranice 1850–1945, rok 1921. Dostupné online:

<https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=df3dd022-c1d5-4640-bd55-6bee9704d0e3140536&scan=b148b1f6ce89060cb28d5228b6620591&parentType=10054> [cit. 4. 8. 2023].

⁷² SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sběrka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, vysvědčení z vojenské školy v Hranicích z druhého ročníku dne 12. srpna 1922.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Pěší pluk 16 bylo vojskové těleso pěchoty. Pluk vznikl 1. října 1920 v rámci unifikace branné moci přejmenováním z 94. pěšího pluku domácího vojska. Velitelství pluku 16 se nacházelo v Rožňavě, od dubna 1931 v Jelšavě a od září 1933 v Prešově. Útvar podléhal zpočátku velitelství Dvacáté první pěší brigády, poté od října 1920 velitelství Dvacáté druhé pěší brigády a od ledna 1938 velitelství Sedmnácté pěší divise. Pluk se skládal ze 3 pěších praporů. I. pěší prapor byl situován v Jelšavě, od října 1933 v Prešově a poté od září 1936 v Sabinově. II. prapor byl situován v Rožňavě, od prosince 1920 v Plešivci, od června 1921 v Tornale a od září 1933 v Bardějově. III. prapor začal v Rožňavě, od října 1930 se nacházel v Jelšavě a od října 1933 v Prešově.

s platností od 1. září 1922.⁷⁵ Na tomto místě lze zmínit skutečnost, že byl Kobliha mezi prvními vyřazenými důstojníky hranické akademie, jak dokládá dochované tablo ze dne 13. srpna 1922.⁷⁶

3.2. Prohlubování vojenských znalostí

Po dokončení vojenské akademie se Kobliha stal důstojníkem z povolání,⁷⁷ a byl přeložen od pěšího pluku 6 k pěšímu pluku 16.⁷⁸ V nově nabyté hodnosti poručíka se stal 1. října 1922 určen frekventantem aplikovaného kursu v pěchotním učilišti v Milovicích,⁷⁹ kde studoval až do srpna následujícího roku.⁸⁰ Nejvyšších bodových ohodnocení dle jeho vysvědčení získal v předmětech cvičitel, nauka o terénu, organisace armády, ekvitace a chování a píl v práci. Jeho celkový prospěch byl uznán za velmi dobrý, což dokazuje jeho celkové umístění na třetím místě ze 36 důstojníků-žáků. Celkově byl Bohumír označen za výborného velitele a cvičitele čety s výborným chováním jak ve službě, tak i mimo službu.⁸¹ Stejně jako na akademii v Hranicích byl v pěším učilišti Kobliha mezi prvními vyřazenými absolventy tohoto učiliště, jak dokládá dochované tablo.⁸²

Součástí pluku byl i náhradní prapor a rota doprovodných zbraní. K pluku náleželo i jeho velitelství s hospodářskou správou, technickou správou, pomocnou rotou, technickou rotou a plukovní hudbou. In: FIDLER, J. – SLUKA, V.: *Encyklopedie branné moci*, s. 491.

⁷⁵ SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sběrka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, dekret o povýšení do hodnosti poručíka ze dne 12. srpna 1922.

⁷⁶ SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sběrka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, Tablo s prvními vyřazenými důstojníky z Vojenské akademie v Hranicích dne 13. srpna 1922.

⁷⁷ HANZLÍK, František: *Voják. Příklad Oskara Pejši*. In: Lukáš Fasora – Jiří Hanuš – Jiří Malíř – Libor Vykoupil. (ed.): *Člověk na Moravě v první polovině 20. století*. Brno 2006, s. 292.

⁷⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sběrka vojenských osobních spisů, spis čj. 814106, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), kmenový list, s. 2

⁷⁹ Učiliště pro pěší vojsko byl vojenský vzdělávací ústav. Učiliště vzniklo 1. března 1922 z Ústředí vojenských škol. Nacházelo se v Milovicích. Ve věcech výukových podléhalo Pátému oddělení Hlavního štábu branné moci a ve věcech ostatních Zemskému vojenskému velitelství v Praze. Od 1. října 1928 bylo učiliště přejmenováno na Pěchotní učiliště. In: FIDLER, J. – SLUKA, V.: *Encyklopedie branné moci*, s. 654.

⁸⁰ VÚA-VHA Praha, f. Sběrka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Čistopis kvalifikační listiny Část I. (napsáno psacím písmem), popis služební činnosti, s. 1.

⁸¹ Komise posoudila Bohumírovu povahu jako vážnou a přímou. Dále na Bohumírovi ocenili jeho nadanost, bystrost a správný úsudek. Zmínili se také o jeho klidném a rázném vystupování. VÚA-VHA Praha, f. Sběrka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), vysvědčení z učiliště pro pěší vojsko v Milovicích ze dne 28. května 1923.

⁸² SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sběrka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, tablo 1. aplikačního kursu Učiliště pro pěší vojsko v Milovicích 1922–1923.

Po dokončení kursu v Milovicích 9. srpna 1923 byl Kobliha další den přesunut do Rožňavy a zde byl ustanoven velitelem čety až do 31. března 1924.⁸³ Dne 30. října mu byl v Rožňavě vystaven i výpis ze záznamu o trestech, který byl prázdný. V dosavadní kariéře byl beztrestný, což i odpovídá jeho hodnocení z vojenské akademie či kursu v Milovicích.⁸⁴ Dle kvalifikační listiny vojenská kariéra Koblihy pokračovala od 1. dubna 1924 v Tornale⁸⁵ u hranic s Maďarskem, a to až do 31. ledna 1926.⁸⁶ Během své služby v Tornale se účastnil v roce 1924 lyžařského kursu 11. pěší divise v Tatrách opět s dobrým prospěchem a zároveň mezi lety 1924 až 1925 ekvitačního výcviku důstojníka pěšího vojska s velmi dobrým prospěchem.⁸⁷ Během služby v Tornale byl Kobliha určen instruktorem v poddůstojnické škole praporu 21. prosince 1924 nejspíše až do 21. února 1925, kdy byl zařazen jako velitel pěší čety, kterým byl až do konce ledna následujícího roku.⁸⁸ Od 1. února 1926 byl Kobliha situován v Olomouci až do 20. února téhož roku, protože se tam účastnil plynového kursu.⁸⁹ Tento kurs dokončil s chvalitebným prospěchem.⁹⁰

Následně se znovu vrátil do Tornaly, kde byl znovu zařazen jako velitel pěší čety od 21. února 1926 až do 6. července téhož roku. V rámci neustálého zdokonalování svých dovedností byl určen frekventantem kursu pro výcvik v plavání od 8. července do 21. července téhož roku. Po dokončení tohoto kursu se vrátil na několik měsíců zpátky do Tornaly, konkrétně

⁸³ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

⁸⁴ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Výpis ze záznamu o trestech poručíka Bohumíra Koblihy vydaný v Rožňavě dne 30. října 1923.

⁸⁵ Tornaľa je město na jižním Slovensku. Vojenská posádka se zde nacházela od ledna 1920. Posádku tvořily II. prapor Pěšího pluku 5, (září 1920–leden 1921), II. prapor Pěšího pluku 16 (červen 1922–říjen 1933), II. prapor Horského pěšího pluku 4 (od října 1933) a Hraničářský prapor 9 (leden–červenec 1920). Pro potřeby vojska sloužil barákový tábor z doby první světové války, který byl adaptovaný ve dvacátých letech. In: FIDLER, J. – SLUKA, V.: *Encyklopedie branné moci*, s. 636.

⁸⁶ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

⁸⁷ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Čistopis kvalifikační listiny Část I. (napsáno psacím písmem), odrážka 12 – školy a kursy, jež absolvoval po jmenování důstojníkem.

⁸⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

⁸⁹ Tamtéž, s. 1.

⁹⁰ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Čistopis kvalifikační listiny, Část I., (napsáno psacím písmem), odrážka 12 – školy a kursy, jež absolvoval po jmenování důstojníkem.

od 22. července do 15. listopadu 1926.⁹¹ Po čtyřech měsících byl od 16. listopadu 1926 určen frekventantem topografického kursu ve Vojenském zeměpisném ústavu⁹² v Praze.⁹³ Absolvování tohoto topografického kursu odpovídá zpráva o výsledku téhož kursu vojenského zeměpisného ústavu ve školním roce 1926 až 1927, konkrétně již od 15. listopadu 1926 do 29. října 1927. V této zprávě je možné zjistit Koblihovu povahu, která je popsána jako živá, poněkud vznětlivá, avšak dále byl popsán jako nadaný, bystrý a energický. Nejvyšších výsledků dosahoval v pílí a vytrvalosti, nauce o terénu, ve cvičném mapování, dále také v rýsování situace a znázorňování terénu, v kartografii a reprodukci. Podle jeho výsledků byl Kobliha způsobilý pro službu „topografickou ve voj. zeměpis. ústavu, instruktora topografie ve voj. učilištích a u pluku.“⁹⁴

3.3. Angažmá u Vojenského zeměpisného ústavu

Po dokončení kursu byl 31. října 1927 přemístěn k Vojenskému zeměpisnému ústavu⁹⁵ už jako nadporučík v pěším pluku č. 16 a konal službu topografa 3. a 2. třídy ve VZÚ v topografickém odboru.⁹⁶ Povýšení na nadporučíka dostal 1. ledna 1928 s pořadím od 3. prosince 1926.⁹⁷

⁹¹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

⁹² Dále jen VZÚ.

⁹³ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

⁹⁴ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Zpráva o výsledku absolvování topografického kursu vojenského zeměpisného ústavu ve školním roce 1926–1927. V tomto dokumentu je také potvrzeno kmenové těleso Bohumíra, a to pěší pluk 16 v Rožňavě. Dle článku Zdeňka Karase Kobliha během topografického kursu projevil „mimořádný zájem a nadání pro geodézii a mapování.“ In: KARAS, Zdeněk: *Za prvním poválečným velitelem*, s. 52.

⁹⁵ Vojenský zeměpisný ústav byl ústav, který se nacházel v Praze a podléhal přímo náčelníkovi Hlavního štábu branné moci. Součástí ústavu bylo velitelství ústavu s hospodářskou správou a pomocnou rotou, dále astronomicko-geodetický odbor, reprodukční odbor, popisný odbor. Součástí ústavu byl i sklad map a kurs pro vojenské topografy. Od května roku 1935 byl součástí ústavu Sklad map I. II. A III. In: FIDLER, J. – SLUKA, V.: *Encyklopedie branné moci*, s. 705.

⁹⁶ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1. Tuto informaci potvrzuje i kmenový list. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kmenových listů, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), s. 3.

⁹⁷ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, tabulka 8 – hodnost. V hodnoceních mezi roky 1924–1927 byl hodnocen jako velmi způsobilý k povýšení. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, vložka k čistopisu kvalifikační listiny, kde se nachází shrnutí hodnocení Bohumíra Koblihy od roku 1924 až do roku 1935.

V Praze byl situován až do 14. září 1931.⁹⁸ Během svého angažmá ve Vojenském zeměpisném ústavu se podílel na topografickém mapování státu.⁹⁹ Během práce ve VZÚ byl Kobliha povýšen na kapitána pěchoty, konkrétně dne 28. října 1930.¹⁰⁰ Ve stejném roce také vystoupil z římskokatolické církve a zůstal bez vyznání.¹⁰¹

⁹⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

⁹⁹ KARAS, Z.: *Za prvním poválečným velitelem*, s. 52.

¹⁰⁰ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, tabulka 8 – hodnost.

¹⁰¹ Tuto informaci poskytlo sdělení magistrátní úřadovny hlavního města Prahy v Dejvicích ze dne 17. prosince 1930. In: Digitální archiv Zemského archivu v Opavě, f. Sbírka Matrik Severomoravského kraje, sg. archivu Př I 36, inv. č. 9920, Rodní a křestní kniha města Přerova, rok 1902, s. 593. Přípis k zápisu o křtinách Bohumíra Koblihy dne 29. října 1902 v rodni a křestní knize města Přerova. Dostupné online: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=be987788-f13c-102f-8255-0050568c0263&scan=3f6da0c274544652a22b75898b9bb207> [cit. 19. 8. 2023].

4. Důstojnická kariéra ve 30. letech

4.1. Studium na vysoké škole

Od 15. září 1931 do 30. září 1932 byl v rámci pěšího pluku 16 situován v různých posádkách.¹⁰² Poté Kobliha nastoupil už v hodnosti kapitána na Vysokou válečnou školu v Praze,¹⁰³ kde byl frekventantem až do 15. září 1934.¹⁰⁴ Ačkoli byl určen frekventantem vysoké školy již 1. října 1931, dle kvalifikační listiny nastoupil do školy až 1. října následujícího roku.¹⁰⁵ Důkazem o jeho studiu na této škole je výkaz o prospěchu, který byl celkově dobrý. Nejvyšších výsledků dosahoval v několika předmětech, například v předmětu pěchota, dělostřelectvo, telegrafní vojsko, válečné dějiny, hippologie, jízda na koni, maďarština a také v předmětech osobní a vojenské hodnoty. V pořadí byl 13. nejlepším žákem z celkových 24 z jeho ročníku.¹⁰⁶ Vysokou školu oficiálně dokončil 15. září 1934.¹⁰⁷

¹⁰² VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

¹⁰³ Vysoká škola válečná byl vojenský vzdělávací ústav branné moci. Vznikla 1. října 1934 přejmenováním z válečné školy na základě dekretu prezidenta republiky. Nacházela se v Praze a přímo podléhala náčelníkovi Hlavního štábu branné moci. Součástí školy bylo velitelství s hospodářskou správou, pomocná rota a pomocná eskadrona, učitelský sbor a jednotlivé ročníky posluchačů. Ke škole byl přičleněn i Kurs pro vyšší velitele. Celkem škola za dobu existence do září 1938 včetně své předchůdkyně vyřadila 543 absolventů, z toho 519 domácích a 24 zahraničních. Absolventi byli po vystudování důstojníky generálního štábu. In: FIDLER, J. – SLUKA, V.: *Encyklopedie branné moci*, s. 717–718.

¹⁰⁴ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 1.

¹⁰⁶ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Výkaz o prospěchu kapitána pěchoty Bohumíra Koblihy na vysoké škole válečné v Praze ze dne 1. července 1934.

¹⁰⁷ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

4.2. Kariéra po vysoké škole

Po dokončení studia byl přidělen k 8. divisi¹⁰⁸ a ustanoven přednostou 1. oddělení štábu téže divise v Hranicích.¹⁰⁹ Zde Kobliha sloužil až do 29. září 1936.¹¹⁰ Tyto dva roky byly pro něho obzvláště přínosné, protože během roku 1935 byl dvakrát povýšen. Nejprve byl 31. července povýšen do hodnosti kapitána generálního štábu.¹¹¹ Tuto skutečnost je možno potvrdit díky diplomu ministra národní obrany Československé republiky Machníka,¹¹² který se nachází v archivu v Přerově.¹¹³ Podruhé byl Kobliha v témže roce povýšen 1. října do hodnosti štábního kapitána generálního štábu. Toto povýšení dokládá další dekret z přerovského archivu.¹¹⁴

¹⁰⁸ Osmá divise byla vyšší vojenská jednotka. Vznikla 1. ledna 1920 v rámci unifikace branné moci přejmenováním z 5. pěší divise domácího vojska na základě výnosu Ministerstva národní obrany. Velitelství se nacházelo v Opavě a od října 1931 v Hranicích. Velitelství podléhalo Zemskému vojenskému velitelství pro Moravu a Slezsko, od září 1925 Zemskému vojenskému velitelství v Brně a od ledna 1937 velitelství Čtvrtého sboru. Součástí divise bylo velitelství se štábem, dále Patnáctá pěší brigáda, Šestnáctá pěší brigáda, Osmá polní dělostřelecká brigáda (od prosince 1921), Hraničářský prapor 3 (leden 1921–listopad 1931), Automobilní rota 8 (únor 1921–září 1933), Vozatajská rota 8 (prosinec 1920–září 1933), Divisní zbrojnice 8 (září 1920–leden 1922), Divisní zbrojní dílny 8 (září 1920–leden 1922), Divisní zbrojnice 8 (leden 1922–leden 1928), Vojenská stavební odbočka 8 (říjen 1920–leden 1937), Divisní nemocnice 8 (březen 1922–leden 1937), Vojenská zásobárna 8 (říjen 1920–duben 1923) a Divisní proviantní sklad 8 (květen 1935–leden 1937). Divisní oblasti tvořily politické okresy Bílovec, Bruntál, Český Těšín, Fryštát, Frýdek, Frývaldov (do října 1923), Hlučín (od 1920), Holešov (od března 1924), Hranice (od října 1923), Krnov, Místek, Moravská Ostrava, Nový Jičín, Opava-město, Opava-venkov, Valašské Meziříčí, Vsetín a Zlín (od října 1935). In: FIDLER, J. – SLUKA, V.: *Encyklopedie branné moci*, s. 461.

¹⁰⁹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 1.

¹¹¹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, tabulka 8 – hodnost.

¹¹² František Machník (1886–1967) byl český politik. Za první republiky byl na podzim roku 1925 zvolen poslancem Parlamentu Republiky československé za Republikánskou stranu zemědělského a malorolnického lidu. Působil i v branném výboru poslanecké sněmovny, kde byl od roku 1929 na postu místopředsedy. V červnu roku 1935 se stal ministrem národní obrany a podílel se na celkové reorganizaci a modernizaci branné moci. In: FIDLER, J. – SLUKA, V.: *Encyklopedie branné moci*, s. 398.

¹¹³ SOkA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, Diplom o dosažení titulu a charakteru diplomovaného důstojníka generálního štábu kapitánu Bohumíru Kobliho, podepsaný v Praze 31. července 1935 ministrem národní obrany Machníkem. Znění následuje: „Na návrh generála náčelníka hlavního štábu přiznávám a uděluji titul a charakter diplomovaného důstojníka generálního štábu československé branné moci, kapitánu BOHUMÍRU KOBLIHOVI jenž vykonav řádně předepsaná vysoká vojenská studia a podrobiv se s dobrým prospěchem přísným zkouškám závěrečným, dosti učinil podmínkám stanoveným organizačně pro dosažení tohoto diplomu.“

¹¹⁴ SOkA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, Dekret ministerstva národní obrany o povýšení Bohumíra Koblihy na štábního kapitána, podepsaný v Praze 14. října 1935 ministrem národní obrany Machníkem. Znění následuje: „Propůjčuje Vám služební místo 6. platové stupnice, systemisované pro štábní kapitány ve služební kategorii důstojníků generálního štábu s účinností od 1. října 1935, povyšuji Vás na ŠTÁBNÍHO KAPITÁNA. Pořadí v nové hodnosti se Vám stanoví od 1. října 1935.“

Jak bylo již výše zmíněno, v Hranicích se Kobliha zdržoval až do konce září 1936.¹¹⁵ Koblihovo hodnocení do konce září roku 1936 bylo převážně velmi dobré.¹¹⁶ Toto hodnocení bylo vydáno v Hranicích 24. září 1936 a bylo podepsáno podplukovníkem generálního štábu Ferdinandem Čatlošem¹¹⁷.¹¹⁸ Stejně hodnocení stvrdil svým podpisem i velitel 8. divise brigádní generál Sergej Ingr o pět dní později.¹¹⁹

Štábní kpt. Kobliha byl od 1. října 1936 situován v Žilině, kam byl přemístěn k pěšímu pluku 41¹²⁰ „Doktora E. Beneše“.¹²¹ Ačkoliv je v kvalifikační listině napsáno, že byl přemístěn

¹¹⁵ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti od 1. září 1922 do roku 1948 (napsáno psacím písmem), s. 1.

¹¹⁶ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, Vložka ke kvalifikační listině za rok 1936, hodnocení Bohumíra Koblihy, s. 1. Hodnocení kpt. Koblihy za tento časový úsek bylo velmi dobré. Týž byl ceněn pro svou svědomitost a důkladnost. Zároveň byla zmíněna jeho snaha o rozšiřování všeobecného ale i vojenského vzdělání. V rámci upotřebitelnosti se Kobliha dle hodnocení hodil pro praktické funkce a administrativní práce s přesným vymezením. Neposledně projevoval stálý zájem o topografické práce.

¹¹⁷ Ferdinand Čatloš (1895–1972) podplukovník generálního štábu. Před první světovou válkou absolvoval vyšší obchodní školu a po vypuknutí 1. sv. války byl odvelen k pěchotě. Po složení důstojnické zkoušky byl odeslán na ruskou frontu, kde byl v září 1915 zajat. V létě 1917 vstoupil do řad československého vojska. Později se účastnil bojů u Bachmače a s bolševiky na magistrále. V létě 1920 se vrátil do vlasti a následující rok v dubnu byl aktivován jako kapitán pěchoty u Pěšího pluku 14. Od září 1925 působil jako referent referent Druhého oddělení Hlavního štábu branné moci, dále působil v Úřadu vojenského přidělení Republiky československé v Budapešti. Po absolvování Válečné školy působil ve štábu Druhé horské brigády, kterého se stal i náčelníkem. Od října 1935 byl jmenován náčelníkem štábu Osmé divise. Od ledna 1938 byl v čele štábu Osmé pěší divise. Za branné pohotovosti státu na podzim roku 1938 byl náčelníkem štábu 37. hraniční oblasti. V říjnu téhož roku byl jmenován zmocněncem u slovenské autonomní vlády a po vzniku první Slovenské republiky se stal ministrem obrany, a navíc mu byla udělena generálská hodnost. Sehrál důležitou roli v budování slovenské armády v první polovině roku 1939. V září 1939 velel slovenským jednotkám v boji proti Polsku, později v roce 1941 v boji proti Sovětskému svazu. Od roku 1942 postupně získával kontakty na odbojové organizace. Od ledna 1944 se podílel na vytváření tzv. Východní armády. Po vypuknutí povstání v roce 1944 odjel na povstalecké území, kde byl zatčen a deportován do SSSR. Do vlasti se vrátil roku 1947 a byl odsouzen k 5 letům vězení a ztrátě vojenské hodnosti. Z vězení byl propuštěn na podzim 1948 a stal se zaměstnancem stavební firmy. In: FIDLER, J. – SLUKA, V.: *Encyklopedie branné moci*, s. 81–82.

¹¹⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, Vložka ke kvalifikační listině za rok 1936, hodnocení Bohumíra Koblihy, s. 2.

¹¹⁹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, Vložka ke kvalifikační listině za rok 1936, potvrzení hodnocení Bohumíra Koblihy velitelem 8. divise 29. září 1936, s. 3.

¹²⁰ Pěší pluk 41 bylo vojskové těleso pěchoty. Vznikl 1. října 1920 v rámci unifikace branné moci sloučením 24. střeleckého pluku francouzských legií a 5. střeleckého pluku domácího vojska. Velitelství pluku se nacházelo v Žilině, podléhalo velitelství Osmnácté pěší brigády, od května 1935 velitelství Dvacáté pěší brigády a od ledna 1938 velitelství Šestnácté pěší divise. Součástí pluku bylo velitelství s hospodářskou správou, technickou správou, pomocnou rotou, technickou rotou a plukovní hudbou. Pluk se skládal ze 3 pěších praporů číslovaných I, II, III, dále náhradního praporu a od října 1935 roty doprovodných zbraní. Všechny jednotky se nacházely u velitelství pluku kromě I. pěšího praporu a II. pěšího praporu. I. pěší prapor byl do ledna 1921 situován v Kysuckém Novém Městě a od listopadu 1935 v Čadci. II. Pěší prapor byl až do prosince 1931 umístěn v Čadci. Na základě dekretu prezidenta republiky obdržel pluk 12. května 1936 čestné jméno „Dr. Edvarda Beneše“. In: FIDLER, J. – SLUKA, V.: *Encyklopedie branné moci*, s. 501.

¹²¹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti od 1. září 1922 do roku 1948 (napsáno psacím písmem), s. 1.

do Žiliny, tak byl ve skutečnosti od 30. září přeložen do Čadce, kde byl zařazen do kmenového počtu 2. roty a ustanoven velitelem 2/41 roty výše zmíněného pěšího pluku.¹²² V Čadci sloužil do 19. února následujícího roku.¹²³ Další den, tedy 20. února 1937, byl přidělen ministerstvem národní obrany k VI. sboru¹²⁴ a stal se přednostou operační skupiny 3. oddělení generálního štábu v Košicích, kde byl až do 29. září téhož roku. 30. září roku 1937 byl Kobliha přemístěn do Spišské Nové Vsi a byl ustanoven přednostou 1. oddělení štábu VI. sboru.¹²⁵

4.3. Rok 1938 a 1939

V hodnocení z roku 1938 se nachází jedna klíčová informace. V rubrice o velitelských schopnostech v čísle 12. byl Kobliha uznán za velmi dobrého přednostu 1. oddělení štábu sboru a navíc: „Za letošních mimořádných opatření osvědčil se velmi dobře.“¹²⁶ Tato informace mi přijde zajímavá, protože o Koblihovi vypovídá to, že se i ve velmi vypjaté mezinárodní situaci, a i situaci na vlastním území dokázal osvědčit a dosáhl tak svých už mnoho let oceňovaných kvalit. Kobliha byl v roce 1938 od 24. září do 3. října náčelníkem štábu velitelství „M Jih“. Dané velitelství provádělo vytýčení a technickou organizaci pozic v rozsahu více vyšších jednotek.¹²⁷ Generál Vitoušek ocenil v této vyhocené a těžké situaci hlavně Koblihův „postřeh pro vliv terénu na taktické vedení boje.“¹²⁸ Zároveň vyzdvihl organizaci štábu, který byl pod

¹²² VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti od 1. září 1922 do roku 1948 (napsáno psacím písmem), s. 1.

¹²³ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

¹²⁴ Šestý sbor (VI.) byla vyšší jednotka. Velitelství sboru vzniklo 1. října 1935. Nacházelo se v Košicích a podléhalo Zemskému vojenskému velitelství v Košicích. Součástí sboru bylo velitelství sboru se štábem a velitelství mnoha jednotek. Oblast sboru zahrnovala politické okresy Bardejov, Berehovo, Brezno nad Hronom, Feledince, Gelnica, Giraltovce, Humenné, Chust, Iršava, Kežmarok, Košice-město, Košice-vonkov, Kráľovský Chlumec, Levoča, Medzilaborce, Michalovce, Moldava nad Bodvou, Mukačevo, Perečín, Poprad, Prešov, Rachov, Revúca, Rimavská Sobota, Rožňava, Sabinov, Sevluš, Snina, Sobrance, Spišská Nová Ves, Spišská Stará Ves, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svalava, Tornaľa, Trebišov, Ťačov, Užhorod-město, Užhorod-venkov, Veľké Kapušany, Veľký Berezny, Volové a Vranov nad Topľou. In: FIDLER, J. – SLUKA, V.: *Encyklopedie branné moci*, s. 610.

¹²⁵ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

¹²⁶ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část II, hodnocení služební činnosti v roce 1938 z 30. září 1938.

¹²⁷ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), posudek z velitelství 8. divise od divisiho generála Josefa Vitouška podepsáno v Praze 8. února 1939.

¹²⁸ Tamtéž.

velením Koblihy zorganizován „rychle, účelně a udržoval v něm kázeň a pořádek.“¹²⁹ Koblihovo působení ve štábu M-jih je doloženo i v Personálním průvodci po mobilizované československé branné moci v době vyvrcholení mnichovské krize.¹³⁰ Následně po evakuaci Košic působil až do okupace Československa ve štábu VI. sboru na Slovensku.¹³¹

Ve Spišské Nové Vsi setrval až do konce března roku 1939.¹³² Během jeho tamějšího angažmá byl Kobliha povýšen do hodnosti majora generálního štábu.¹³³ V přerovském archivu se dochoval dekret o tomto povýšení.¹³⁴ Po rozpuštění armády se na jaře 1939 vrátil do rodného Přerova,¹³⁵ kde byl od 1. dubna do konce srpna 1939 na dovolené. V průběhu jeho dovolené byl navíc převeden do oboru ministerstva zemědělství, a to 11. července. Kvůli jeho novému převedení k ministerstvu zemědělství byl na konci své dovolené v Přerově 1. září přidělen k výzkumné stanici v Liblicích u Českého Brodu.¹³⁶

Tato informace souhlasí s výrokem Josefa Sommra v knize *Od Tobruku do Plzně*. V této knize totiž autor píše, že po rozpuštění armády v roce 1939 byli důstojníci z povolání přidělováni na různá místa ve státní správě, v průmyslu a ve veřejných organizacích, kde mohli válku přežít.¹³⁷ Dle této informace byl tedy Kobliha přesunut v průběhu své dovolené k ministerstvu zemědělství, protože nemohl pokračovat ve své vojenské kariéře.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ MINAŘÍK, Pavel – ŠRÁMEK, Pavel: Personální průvodce po mobilizované čs. branné moci v době vyvrcholení mnichovské krize – Ústřední orgány vojenské správy a vyšší velitelství. Dostupné online: <https://armada.vojenstvi.cz/predvalecna/personalie/personalni-pruvodce-po-mobilizovane-cs-branne-moci-v-dobe-vyvrcholeni-mnichovske-krize-ustredni-organy-vojenske-spravy-a-vyssi-velitelstvi.htm> [cit. 15. 1. 2024].

¹³¹ KARAS, Z.: *Za prvním poválečným velitelem*, s. 52.

¹³² VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 1.

¹³³ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I., tabulka 8 – hodnost.

¹³⁴ V dekretu stojí: „Vláda republiky Československé propůjčivši Vám usnesením ze dne 21. prosince 1937 s účinností od 1. ledna 1938 služební místo 5. platové stupnice ve služební kategorii důstojníků generálního štábu povýšila Vás na MAJORA. Pořadí v nové hodnosti se Vám stanoví od 1. ledna 1938.“ In: SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, dekret o povýšení do hodnosti majora ze dne 22. prosince 1937 podepsaný ministrem národní obrany Machníkem.

¹³⁵ KARAS, Z.: *Za prvním poválečným velitelem*, s. 52.

¹³⁶ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 2.

¹³⁷ SOMMR, Josef – VALIŠ, Zdeněk: *Od Tobruku do Plzně*. Praha 1992, s. 57.

4.4. Hodnocení během první republiky a analogie typického důstojníka

Hodnocení Bohumíra Koblihy bylo během jeho celé prvorepublikové kariéry vcelku kladné. Zpočátku se v hodnoceních do konce dvacátých let na Koblihovi oceňovala nadanost, vážná a pevná povaha a jeho způsobilost k vykonávání vojenské služby.¹³⁸ Kladné ohodnocení si udržel i během angažmá ve VZÚ, kde bylo hodnocení nadporučíka-topografa Koblihy velmi stručné: „živé a pevné povahy, snaživý, energický“.¹³⁹ Během studia na vysoké škole byla na kpt. Koblihovi oceňována jeho píle a vytrvalost a také například příkladné chování ve službě i mimo ni. Popis jeho povahy se změnil oproti předešlým hodnocením v roce 1933, kdy byl uznán za flegmatického a příliš klidného s malým sebevědomím při vystupování, ale navzdory tomu byl stále svědomitý a pilný.¹⁴⁰ V následujících letech se však jeho hodnocení povahy opětovně zlepšilo, byl hodnocen jako důkladný a pilný se snahou rozšiřovat si všeobecné i vojenské vzdělání. Ostatně i nadále projevoval stálý zájem o topografické práce.¹⁴¹ Dále byl oceňován také jeho správný úsudek, svědomitost a důslednost. Ohledně upotřebitelnosti za dobu od září 1936 do 20. února 1937 mu bylo přiznáno, za jeho práci, místo důstojníka generálního štábu.¹⁴² Koblihovy kvality se nepochybně osvědčily i v roce 1938 a to i za nestandardních podmínek mezinárodní situace a situace na vlastním území.¹⁴³

Na závěr této kapitoly můžeme dle informací z knihy *Člověk na Moravě v první polovině 20. století* z kapitoly o vojáku Oskaru Pejšovi zjistit, že mjr. Kobliha byl typickým příkladem důstojníka předmnichovské republiky. Začal svou kariéru na Vojenské akademii v Hranicích,

¹³⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, vložka k čistopisu kvalifikační listiny, kde se nachází shrnutí hodnocení Bohumíra Koblihy od roku 1924 až do roku 1935.

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, vložka k čistopisu kvalifikační listiny, kde se nachází shrnutí hodnocení Bohumíra Koblihy od roku 1924 až do roku 1935; VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, Vložka ke kvalifikační listině za rok 1936, hodnocení Bohumíra Koblihy, s. 1.

¹⁴² VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část II, hodnocení služební činnosti od 30. září 1936 do 20. února 1937.

¹⁴³ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část II, hodnocení služební činnosti v roce 1938 z 30. září 1938.

dále absolvoval aplikační kurs podle typu vojska, konkrétně pěchotní aplikační kurs v Milovicích. Poté po absolvování určité doby praxe navštěvoval další rozšiřující kursy jako například topografický kurs, lyžařský kurs, výcvik v plavání apod. Studium na akademii bylo atraktivní pro lidi z nižších sociálních vrstev obyvatelstva, protože bylo bezplatné a její absolvování otevřelo těmto lidem cestu k vyššímu postavení ve společenském žebříčku. Není možné dokázat, zda Kobliha pocházel z nižších sociálních vrstev, ale lze předpokládat, že pro něj bylo studium atraktivní ze stejných již výše důvodů uvedených výše. Nejvyššího vzdělání mohli vojáci z povolání dosáhnout na Vysoké škole válečné v Praze nebo na podobných školách ve Francii, či v zemích Malé dohody. Absolventi těchto druhů škol byli předurčení k práci v nejvyšších štábních a velitelských funkcích a tvořili elitu armády. Navíc byli absolventi Vysoké školy válečné oprávněni k používání zkratky absolventa školy gšt. za svou hodností.¹⁴⁴ Celkově byly pro profesi vojáka charakteristické časté změny působiště, protože během první republiky bylo doplňování do armády založeno na tzv. exteritoriálním principu, tj. že muži konající prezenční službu zpravidla nesloužili v oblastech, kde původně narukovali.¹⁴⁵ O této skutečnosti se může čtenář sám přesvědčit na příkladu Koblihovy prvorepublikové kariéry.¹⁴⁶

¹⁴⁴ HANZLÍK, František: *Voják. Příklad Oskara Pejši*. In: FASORA, Lukáš – HANUŠ, Jiří – MALÍŘ, Jiří – VYKOUPILOV, Libor (eds.): *Člověk na Moravě v první polovině 20. století*. Brno 2006, s. 292.

¹⁴⁵ STRAKA, Karel – KYKAL, Tomáš: *Československá armáda v letech budování a stabilizace 1918-1932*. Praha 2013, s. 67.

¹⁴⁶ HANZLÍK, František: *Voják. Příklad Oskara Pejši*, s. 287.

5. Vojenská kariéra v zahraničí v době 2. světové války

5.1. Přechod hranic a útrapy v Maďarsku

V této části práce se budu zabývat osudy Bohumíra Koblihy v zahraničí. Mjr. Kobliha se již během své činnosti v Liblicích přihlásil na ústředí v Praze k odjezdu k zahraniční armádě. Dle opisu osobní vložky to bylo v polovině září 1939.¹⁴⁷ Jeho kariéra, která pokračovala v zemědělství, však neměla dlouhého trvání. Kobliha byl v Liblicích až do 3. ledna 1940, protože se následující den vydal na dlouhou a strastiplnou cestu do československé zahraniční armády přes Slovensko, Maďarsko a Jugoslávii.¹⁴⁸ Dne 4. ledna překročil moravsko-slovenské hranice v prostoru Javorníka, konkrétně u Valašských Klobouk.¹⁴⁹ Po překročení moravsko-slovenských hranic se ukrýval v Trenčíně.¹⁵⁰ O necelý týden později 9. ledna překročil slovensko-maďarské hranice a další den se hlásil na československém konzulátě, který byl situován při francouzském vyslanectví, v Budapešti.¹⁵¹ 11. ledna byl odeslán do Bělehradu, ale naneštěstí byl zadržen o den později při pěším přechodu maďarsko-jugoslávských hranic v prostoru Segedína. Týž byl internován na území Maďarska až do 28. dubna 1940.¹⁵² Během internace Kobliha vystřídal tři vězení, a to v Segedíně od 12. ledna do 18. ledna, od 18. ledna do 12. března v Hódmezővásárhely a nakonec od 12. března do 28. dubna v Budapešti na Citadele.¹⁵³

¹⁴⁷ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Opis osobní vložky ke kmenovému listu Bohumíra Koblihy týkající se jeho činnosti od 15. března 1939 až po přidělení MNO v Anglii v roce 1943.

¹⁴⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 2.

¹⁴⁹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka osobních spisů účastníků národního boje za osvobození podle zákona č. 255/1946 Sb., vložka A k žádosti o vydání osvědčení podle § zák. č. 255/1946 Sb.

¹⁵⁰ VÚA-VHA Praha, Sbírka osobních spisů účastníků národního boje za osvobození podle zákona č. 255/1946 Sb., spis čj. 46843/47 - Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Prohlášení Dr. Josefa Baara v Trenčíně dne 11. června 1947.

¹⁵¹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Opis osobní vložky ke kmenovému listu Bohumíra Koblihy týkající se jeho činnosti od 15. března 1939 až po přidělení MNO v Anglii v roce 1943.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka osobních spisů účastníků národního boje za osvobození podle zákona č. 255/1946 Sb., spis čj. 46843/47 - Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), vložka G k žádosti o vydání osvědčení podle § zák. č. 255/1946 Sb.

Podmínky této internace nám pomůže popsat Josef Sommr, který se s Koblihou v Maďarsku, konkrétně v Budapešti,¹⁵⁴ setkal. Sommr se ve věznici nacházel již před příchodem Koblihy. Sám ve své knize píše: „Naše věznice v kasárnách Marie Terezie se postupně plnila dalšími a dalšími uprchlíky. [...] Mezi novými příchozími byli [...] major generálního štábu Kobliha, který celou dobu služby v čs. armádě prožil v posádkách na Slovensku a Podkarpatské Rusi, [...]“¹⁵⁵ Sommr o pár stran dříve popisuje i režim v tomto vězení: „Vězeňský režim tu byl volnější. Někteří dozorcí mluvili směsí slovenštiny a polštiny, kterou se naučili během služby v rakousko-uherské armádě v posádkách na Slovensku a v Haliči. Byli to starší rotmistři a rádi se napili dobrého vína. Za nějakou dobu jsme směli v jejich doprovodu chodit do vojenské kantýny v kasárnách.“¹⁵⁶ Cely kasáren Marie Terezie se nacházely v suterénu a Čechoslováci byli umístěni ve velké kobce.¹⁵⁷ Kobliha se však ve věznici Marie Terezie s ostatními dlouho neohrál, protože kvůli přeplněnosti výše zmíněné věznice byli vězni přemístěni počátkem února 1940 do bývalé turecké pevnosti Citadela na Gellertově vrchu nad Dunajem.¹⁵⁸

Citadela byla v té době už dlouhou dobu neudržovaná zřícenina, která kdysi sloužila pro ubytování turecké posádky v době, kdy Turci obsadili Budapešť. Několik velkých místností, které tam zůstaly se staly domovem pro uprchlíky. „Byly to klenuté pusté ratejny s malými okny u stropu. Při stěnách ležela vrstva slámy, na které jsme spali pod erárními přikrývkami. První dojem byl strašný a vyvolal u řady vězňů pocity beznaděje a apatie. [...] Strava na Citadele byla velmi špatná. Denně jsme dostávali nemaštěnou hrachovou kaši a ráno i večer kávu z melty a chléb.“¹⁵⁹ Takové podmínky panovaly v tomto prostředí, avšak během vězení vojáci nezaháleli a organizovali například večerní přednášky odborníků z řad vězňů o různých

¹⁵⁴ SOMMR, J. – VALIŠ, Z.: *Od Tobruku do Plzně*. Praha 1992, s. 15.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 17–18.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 16.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 15–16.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 19.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 19.

tématech a denní referáty o událostech ve světě.¹⁶⁰ Zároveň se pořádaly i zábavné večery ve spolupráci s polskými vězni, na kterých se zpívaly české, slovenské a polské písně, také se recitovalo a předváděly se veselé scénky.¹⁶¹ Pobyt ve věznici znepríjemňovalo několik faktorů, a to výskyt vší,¹⁶² nebo také například počasí. Josef Sommr se o tom ve své knize také zmiňuje: „V lednu a únoru 1940 uhodila krutá zima. Převládaly mrazy přes -20 °C a hustě padal sníh. Silné zdi staré Citadely účinky zimy ještě zesilovaly. Když jsme se ráno probouzeli, na stěnách kobek byla jinovatka. Velké místnosti vytápěla jediná kamínka, a proto bylo kolem nich pořád plno. Když napadlo hodně sněhu, pomáhali jsme na vězeňském dvoře při jeho odklizení. Byla to vítaná změna v naší nečinnosti.“¹⁶³

Další informace, která bude relevantní pro pozdější životní etapu mjr. Koblihy se také nachází v téže knize. Do stejného vězení, kde byl vězněn Kobliha se Sommmrem, přišel zjara další uprchlík, a to profesor na gymnáziu v Uherském Hradišti Karel Nigrin.¹⁶⁴ Ten se po útěku z Citadely vydal do Francie, kde pracoval v Československém národním výboru a poté pracoval v Londýně na ministerstvu. Po válce Nigrín¹⁶⁵ pracoval na ministerstvu zahraničního obchodu. V únoru 1948 byl z ministerstva propuštěn a komunistickým režimem odsouzen na doživotí.¹⁶⁶ Tato osoba bude v poválečných osudech Koblihy hrát určitou roli.

Navzdory vyhoštění zpět na Slovensko dne 28. 4. 1940 se Kobliha nevzdal, skoro dva měsíce tam ilegálně žil¹⁶⁷ a nakonec 15. června 1940 znovu překročil slovensko-maďarské

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 19.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 19–20.

¹⁶² Tamtéž, s. 20–21.

¹⁶³ Tamtéž, s. 21.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 22.

¹⁶⁵ Josef Sommr uvádí zkrácenou verzi příjmení Nigrin, avšak v jiných archivních dokumentech je uváděn jako Nigrín s dlouhým měkkým i. In: SOkA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, Spis obžaloby na Karla Nigrína a spol., s. 1.

¹⁶⁶ SOMMR, J. – VALIŠ, Z.: *Od Tobruku do Plzně*, s. 22.

¹⁶⁷ VÚA-VHA Praha, Sbírka osobních spisů účastníků národního boje za osvobození podle zákona č. 255/1946 Sb., spis čj. 46843/47 - Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), vložka G k žádosti o vydání osvědčení podle § zák. č. 255/1946 Sb.

hranice.¹⁶⁸ Dne 16. června se nahlásil u československých úřadů v Bělehradě a byl odveden 17. června na francouzském konzulátě tamtéž.¹⁶⁹ Odtud Kobliha odjel 20. června a do Beyruthu dorazil 26. června. O tři dny později, tedy 29. 6., přijel do Palestiny.¹⁷⁰

5.2. Počátky československé jednotky na Středním východě

Transport z Bejrútu, který čítal 206 mužů¹⁷¹ a v němž se nacházel i mjr. Kobliha, byl základním kamenem pro vznik československé jednotky na Středním východě. Velitelem tohoto transportu byl služebně nejstarší důstojník Josef Koreš, který také začal velet Čechoslovákům v jejich novém přechodném domově, konkrétně v Az Sumeiriyi.¹⁷² Mjr. Kobliha v Palestině zastával od 30. června do 1. listopadu téhož roku funkci pobočníka velitele československého pěšího pluku 4.¹⁷³ V době vytvoření byla vojenská skupina Čechoslováků zařízena velmi provizorně.¹⁷⁴ Prvních pár dní se, kvůli vojenské stráží hlídající tábor, vojáci cítili spíše jako zajatci než jako příslušníci budoucí vojenské jednotky.¹⁷⁵ Postavení československých vojáků se změnilo poté, co byla v Londýně uznána československá prozatímní vláda. To umožnilo československému ministerstvu národní obrany jmenovat generála Andreje Gaka¹⁷⁶ velitelem Československé vojenské mise pro Blízký východ a Egypt.

¹⁶⁸ Údajně se Koblihovi podařilo přejít hranice v přestrojení a s falešným pasem na jméno jugoslávského důstojníka. In: KARAS, Z.: *Za prvním poválečným velitelem*, s. 52.

¹⁶⁹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 2.

¹⁷⁰ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Opis osobní vložky ke kmenovému listu Bohumíra Koblihy týkající se jeho činnosti od 15. března 1939 až po přidělení MNO v Anglii v roce 1943.

¹⁷¹ MAREK, J.: *Tobrucký deník*, s. 210.

¹⁷² BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 39–40.

¹⁷³ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Opis osobní vložky ke kmenovému listu Bohumíra Koblihy týkající se jeho činnosti od 15. března 1939 až po přidělení MNO v Anglii v roce 1943.

¹⁷⁴ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 40.

¹⁷⁵ Tábor v Az Sumeiriyi byl určen pro mezinárodní běžence. Postupně jednotka zvyšovala svůj počet díky uprchlíkům z domova a současně i díky československým židovským obyvatelům Palestiny. In: BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 39–43.

¹⁷⁶ Andrej Gak, vlastním jménem Ondřej Mézl (1887–1968), byl československým divisním generálem. V první světové válce bojoval na ruské frontě. V prosinci 1916 přešel do československých vojenských jednotek a působil jako náborový komisař. Během bojů s bolševiky postupně velel obrněnému vlaku, od října 1918 I. praporu a v lednu 1919 se stal zástupcem velitele 6. střeleckého pluku. Celkově v této fázi kariéry dosáhl hodnosti podplukovníka pěchoty. Během doby 1. republiky vystřídal hned několik velitelských funkcí v různých útvech, namátkou byl velitelem Pěšího pluku 1, Pěšího pluku 8, První horské brigády a dalších. V listopadu 1930 obdržel generálskou hodnost. Od září 1936 převzal velení Šestého sboru. Za branné pohotovosti státu roku

Sídlo velitelství této vojenské mise se nacházelo v Jeruzalémě.¹⁷⁷ Funkci generála Gaka později v srpnu 1940 potvrdilo i velitelství britských vojsk v Palestině.¹⁷⁸

Pobyt v Az Sumeiriyi byl však pro Čechoslováky krátký, již 17. července se totiž přesunuli do nového působiště, a to do Gedery, což byla malá vesnice vzdálená asi 30 kilometrů od Tel Avivu.¹⁷⁹ Oproti minulému táboru měl ten v Gedeře mnoho aspektů, které minulý postrádal. V táboře nechyběla arabská prádelna ani žehlárna, nacházel se tam indický krejčí a cídič bot. V táboře byly dále jídelny, čítárny, klubovny s elektrickým osvětlením pro mužstvo i důstojnictvo. Velmi ceněným aspektem byly sprchy s teplou vodou i splachovací záchody.¹⁸⁰ Během pobytu v tomto táboře se zlepšila celková ukázněnost a morálka československé skupiny. Dne 28. července složili všichni vojáci, společně s nimi i mjr. Kobliha,¹⁸¹ na slavnostním nástupu svou první vojenskou přísahu na zahraniční půdě.¹⁸²

Z důvodu vyřešení organizačních problémů přijel dne 9. srpna 1940 do Gedery i generál Gak. Právě až začátkem srpna 1940 byl vytvořen plán na organizaci československé jednotky s tím, že vznikne Československý pěší pluk 4.¹⁸³ Ať už byl plán vytvořit pěší pluk 4 jakýkoliv, fakticky v té době byl k dispozici jen první prapor budoucího pluku pod vedením

1938 vykonával funkci velitele XVI. hraničního pásma. Po okupaci českých zemí odešel do exilu. Na podzim roku 1939 se stal pověřencem Československého národního výboru v Bělehradě. Od srpna 1940 zastával funkci náčelníka Československé vojenské mise pro Balkán, Blízký a Střední východ. Po osvobození mu nebyla svěřena žádná vojenská funkce, byl penzionován, a nakonec na jaře 1948 odešel do exilu. In: FIDLER, Jiří – SLUKA, Václav: *Encyklopedie branné moci Republiky československé 1920-1938*. Praha 2006, s. 407.

¹⁷⁷ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 43–44.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 44.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 44.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 44.

¹⁸¹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Opis osobní vložky ke kmenovému listu Bohumíra Koblihy týkající se jeho činnosti od 15. března 1939 až po přidělení MNO. v Anglii v roce 1943.

¹⁸² Její znění následuje: „Přisaháme při všem, co je nám svato a v plné shodě se svým svědomím a přesvědčením, že zůstaneme věrni vlasti svojí, Republice československé, a že budeme ze všech sil bojovat za její osvobození. Přisaháme, že se vždy bez výhrad podřídíme prozatímní vládě Československé republiky, která stojí v čele boje za svobodu naší vlasti, a že budeme poslušni všech svých velitelů jí ustanovených. Přisaháme, že budeme bez odmluvy plnit jejich nařízení vždy a všude, i v nebezpečí, bez váhání a odporu, že svých vojsk neopustíme, ale i životy ochotně dáme na ochranu Republiky československé a za její svobodu. Přisaháme, že budeme druh druhu milovati, k sobě věrně státi, v nebezpečí se neopouštět, ale až do konce se bránit tak, jak nám káže mužná čest a vědomí povinností občanských. Tak přisaháme!“ In: BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 45.

¹⁸³ Čtvrtý byl proto, že ve Francii byly již začátkem roku 1940 vytvořeny 3 československé pluky a tento měl být čtvrtým. In: BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 45–46.

podplukovníka Karla Klapálka¹⁸⁴.¹⁸⁵ Během pobytu v Gedeře byl zaveden chod vojenského života se všemi svými důležitostmi, konkrétně byl zahájen výcvik, pořádaly se přednášky na vojenská témata a vojáci se také učili anglicky. O několik týdnů poté převzali českoslovenští vojáci strážní odpovědnost za tento tábor.¹⁸⁶

Během angažmá v československém pěším pluku 4 byl Kobliha prvním pobočníkem velitele pluku podplukovníka Koreše. Je to zřejmé z denního rozkazu z 24. července 1940, kdy plukovník Koreš vydal nové zařazení důstojníků s platností od 25. července 1940.¹⁸⁷ Stejně postavení si udržel i o necelé 3 týdny později, kdy 12. srpna znovu plukovník Koreš vytvořil prozatímní zařazení důstojníků s platností od následujícího dne.¹⁸⁸ Vzhledem k tomu, že Kobliha nebyl uveden ve schématu organizace 1. praporu téhož pluku ze dne 14. září, předpokládám, že byl se svými zkušenostmi z generálního štábu přítomen hlavně na velitelství pluku.¹⁸⁹ Potvrzení Koblihových zkušeností a jeho hodností najdeme v seznamu důstojníků

¹⁸⁴ Podplukovník Karel Klapálek (1893–1984) byl legionářem, zúčastnil se bitvy u Zborova. Při sibiřské anabázi vykonával funkci velitele roty, praporu a byl i prozatímním velitelem plukovní poddůstojnické školy. Během první republiky vystřídal mnoho posádek a absolvoval mnoho kursů a škol (armádní plynový kurs, lyžařský kurs, spojovací kurs, kurs pro velitele oddílů apod.) Například se stal v roce 1932 profesorem taktiky na Vojenské akademii v Hranicích. Po začátku 2. sv. v. byl činný v odboji v rámci organizace ON. V květnu 1940 odešel přes Slovensko, Maďarsko a Jugoslávii do exilu. U československého pěšího pluku 4 byl na pozici zástupce velitele pluku a 13. 8. 1940 se stal velitelem I. praporu. Od 1. listopadu téhož roku byl jmenován velitelem Československého pěšího praporu 11 – Východního. Zúčastnil se bojů v Libanonu, Sýrii a obrany Tobruku. 7. 3. 1942 byl povýšen na plukovníka a od 24. dubna téhož roku velel Československému lehkému protiletadlovému pluku 200 – Východnímu, který se proslavil při obraně Tobruku. V červenci 1943 se na lodi Mauretania dostal do Velké Británie, ze které později v srpnu 1944 odletěl do SSSR v hodnosti brigádního generála. Byl ustanoven velitelem 3. samostatné čs. brigády v SSSR, v roce 1945 velel celému sboru po odchodu Ludvíka Svobody. Po válce byl zástupcem velitele vojenské oblasti I v Praze, které se později stal sám velitelem. V nových podmínkách po únoru 1948 zůstal ve velení VO 1 a v červnu vstoupil do KSČ. V roce 1951 dán do trvalé výslužby a v listopadu 1952 zatčen. Byl odsouzen za vykonstruovanou sabotáž Košického vládního programu v podmínkách čs. armády na 6 let, ke ztrátě jmění a ztrátě občanských práv na 5 let. V roce 1953 vyloučen z KSČ. O rok později zbaven hodnosti. Na základě intervencí N. S. Chruščova a maršálů Koněva a Žukova byl v dubnu 1956 propuštěn. V květnu téhož roku byl zproštěn žaloby, dostal zpět důchod a v červenci mu byla navracena hodnost. In: LÁNÍK, Jaroslav – ČAPLOVIČ, Miloslav – RAJLICH, Jiří: *Vojenské osobnosti československého odboje 1939-1945*. Praha 2005, s. 133–134.

¹⁸⁵ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 46.

¹⁸⁶ Konkrétně 30. srpna 1940. In: Tamtéž, s. 46.

¹⁸⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 1, složka Plukovní rozkazy od 30. 6. do 31. 10. 1940, plukovní rozkaz č. 21 z 24. července 1940, s. 1.

¹⁸⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 1, složka Plukovní rozkazy od 30. 6. do 31. 10. 1940, plukovní rozkaz č. 36 z 12. srpna 1940, s. 1.

¹⁸⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 1, složka Plukovní rozkazy od 30. 6. do 31. 10. 1940, příloha plukovního rozkazu č. 62 z 14. září 1940 o organizaci 1. praporu.

podle zbraní, kde je Kobliha uveden na prvním místě v první odrážce Generální štáb a je za jeho jménem uvedeno, že měl za sebou topografický kurs a 5 let vyměřování VZÚ.¹⁹⁰ Tomu, že byl Kobliha nejspíše u velitelství pluku by také nasvědčovalo, že do doby reorganizace 4. Československého pěšího pluku na Středním východě na Československý pěší prapor 11 – Východní několikrát služebně vycestoval do Jeruzaléma k velitelství československé vojenské mise. Kobliha se do Jeruzaléma v říjnu vydal celkem pětkrát. 10. října společně s doktorem Fürthem¹⁹¹ a dalšími,¹⁹² 3. a 4. října s plukovníkem Korešem a podplukovníkem Klapálkem a dalšími,¹⁹³ 19. a 20. října s plukovníkem Korešem,¹⁹⁴ 23. října s poručíkem Matesem¹⁹⁵ a na konci měsíce ve dnech 29. a 30. října znovu s plukovníkem Korešem.¹⁹⁶ Navíc k těmto uvedeným služebním cestám vykonal Kobliha ještě další. 15. září do polského tábora¹⁹⁷ s plukovníkem Korešem a podplukovníkem Klapálkem a nadporučíkem Hakem.¹⁹⁸ Nakonec ještě 2. října vykonal cestu do Tel Avivu s plukovníkem Korešem.¹⁹⁹

Koncem léta 1940 československá mise předložila britskému velitelství nový návrh na organizaci československé jednotky na Středním východě. Návrh byl vcelku jednoduchý, rozdělit dosavadní skupinu na výcvikové středisko a jeden pěší prapor. Britové návrh schválili 1. října a současně jednotce přidělili i jejich prvního styčného důstojníka, který měl pomáhat

¹⁹⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 2, složka Jmenný seznam důstojníků podle zbraní.

¹⁹¹ Fürthem nebo také Firtem. Viz: FIRT, Leopold: *Od Eufratu až po Benghazi: Historie čs. vojenské jednotky na Středním Východě*. Praha 1947.

¹⁹² VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 1, složka Plukovní rozkazy od 30. 6. do 31. 10. 1940, plukovní rozkaz č. 82 z 9. října 1940, s. 2.

¹⁹³ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 1, složka Plukovní rozkazy od 30. 6. do 31. 10. 1940, plukovní rozkaz č. 79 z 5. října 1940, s. 1.

¹⁹⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 1, složka Plukovní rozkazy od 30. 6. do 31. 10. 1940, plukovní rozkaz č. 90 z 19. října 1940.

¹⁹⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 1, složka Plukovní rozkazy od 30. 6. do 31. 10. 1940, plukovní rozkaz č. 93 z 22. října 1940.

¹⁹⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 1, složka Plukovní rozkazy od 30. 6. do 31. 10. 1940, plukovní rozkaz č. 100 z 31. října 1940.

¹⁹⁷ Nejspíše v Latroonu, avšak v rozkazu je jméno lokality přetištěno na stroji a nepodařilo se mi stoprocentně určit, jaké písmeno je na začátku slova. In: VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 1, složka Plukovní rozkazy od 30. 6. do 31. 10. 1940, plukovní rozkaz č. 96 z 25. října 1940.

¹⁹⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 1, složka Plukovní rozkazy od 30. 6. do 31. 10. 1940, plukovní rozkaz č. 96 z 25. října 1940.

¹⁹⁹ Tamtéž.

s reorganizací a podávat zprávy pro britské velení, Second Lieutenanta G. E. Kirka. Stejně jako britské velení tak i československé ministerstvo národní obrany v Londýně schválilo novou organizaci a upřesnilo postavení československé jednotky na Středním východě, která se stala součástí československé armády ve Velké Británii. Definitivní organizace nového praporu vstoupila v platnost 1. listopadu 1940.²⁰⁰ Naposled nastoupila jednotka ve staré organizaci 28. října ke slavnostní přehlídce, kde byla také oznámena organizační změna. K 1. listopadu byla vytvořena Československá vojenská skupina na Středním východě,²⁰¹ z dosavadního velitelství 4. pěšího pluku bylo zřízeno Československé výcvikové středisko – Východní²⁰² v čele s plukovníkem Korešem.²⁰³ Pod velitele výcvikového střediska spadala pomocná rota a výcviková rota se školou pro výchovu důstojníků v záloze. Nakonec se 1. prapor bývalého Československého pěšího pluku 4 přetvořil na Československý pěší prapor 11 – Východní.²⁰⁴ Nově vytvořený prapor se prozatím skládal z velitelství, z roty doprovodných zbraní,²⁰⁵ z 1. pěší roty a 4. pěší roty. Ve 4. rotě byli situováni přebyteční důstojníci.²⁰⁶

V den reorganizace pěšího pluku na pěší prapor byl Kobliha přidělen Výcvikovému středisku²⁰⁷ jako důstojník.²⁰⁸ Vzhledem k tomu, že v daném seznamu důstojníků byl Kobliha uveden jako první z přidělených důstojníků k VS předpokládám, že byl na postu prvního přiděleného důstojníka. U VS byl pod velením plukovníka Koreše pověřen funkcí vedení

²⁰⁰ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 48–49.

²⁰¹ Anglický Czechoslovak Contingent – Middle East. In: Tamtéž, s. 49.

²⁰² Anglický Czechoslovak Training Depot – East. In: Tamtéž, s. 49.

²⁰³ Dosavadní velitelství Československého pěšího pluku 4 bylo tímto zrušeno. In: VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 2, složka Spisy důvěrné a tajné, folio 162, spis ve věci reorganizace pluku na prapor.

²⁰⁴ Anglický Czechoslovak 11th Infantry Battalion – East. In: https://military-history.fandom.com/wiki/Czechoslovak_11th_Infantry_Battalion [cit. 26. 9. 2023].

²⁰⁵ Zkratka RDZ.

²⁰⁶ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 49–50.

²⁰⁷ Zkráceně VS.

²⁰⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 – SV, karton 2, složka Spisy důvěrné a tajné, folio 137, seznam zařazených důstojníků (příloha č. 8). Dle folia č. 139 Kobliha ručil za správnost tohoto seznamu. In: VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší pluk 4 - SV, karton 2, složka Spisy důvěrné a tajné, folio 139, seznam zařazených důstojníků (příloha č. 8).

zpravodajského deníku právě jako první přidělený důstojník.²⁰⁹ Mjr. Kobliha zde nepochybně využil své dosavadní znalosti, které předával novým vojákům. Během svého dvouměsíčního angažmá u VS od 18. listopadu do 23. listopadu zastupoval plukovníka Koreše v jeho nepřítomnosti.²¹⁰ Ve dnech 23. a 24. téhož měsíce vykonal Kobliha služební cestu do Jaffy a Jeruzaléma.²¹¹ V denním rozkazu č. 41 ze dne 28. prosince téhož roku byl poté Kobliha ustanoven od 3. ledna 1941 jako velitel RDZ v rámci Československého pěšího praporu 11 – Východního namísto majora pěchoty Karla Střelky, který se z pozice velitele RDZ přesunul na post zástupce velitele československého pěšího praporu 11 – Východního.²¹² Dle protokolu sepsaného 30. prosince 1940 u velitelství výcvikového střediska v campu Jericho předal při odchodu od VS Kobliha post 2. přiděleného důstojníka u výcvikového střediska kapitánovi generálního štábu Horáčkovi. Společně s předáním funkce byly Horáčkovi předány tajné a důvěrné spisy, válečný deník VS, zpravodajský deník VS a další.²¹³

Mezitím byli ostatní českoslovenští vojáci do 10. prosince 1940 v Gedeře, odkud se přesunuli do nového výcvikového střediska u Jericha v Judské poušti. Vybavení tábora bylo markantně odlišné, což byla změna, se kterou se museli vojáci vyrovnat. V tomto táboře si začali zvykat na podmínky pouště a vše co k nim patřilo, namátkově na chamsiny, tj. písečné bouře, nepřehledný terén, spoustu hmyzu a další.²¹⁴ Uspokojující stav první a čtvrté roty však střídala nespokojenost s vybaveností roty doprovodných zbraní a dosavadní nedostatek

²⁰⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československé výcvikové středisko – Východní, kart. 1, složka Denní rozkazy (1. 11. – 31. 12. 1940), denní rozkaz č. 1 z 1. listopadu 1940, s. 1.

²¹⁰ Nejříve byl od 16. 11. nemocen, a poté nastoupil na plánovanou 6denní dovolenou. In: VÚA Praha, f. Československé výcvikové středisko – východní, karton 1, složka Denní rozkazy (1. 11. – 31. 12. 1940), denní rozkazy č. 11 až 17 od 16. 11. do 23. 11. (25. 11. je již Koreš podepsán na denním rozkazu jako velitel VS).

²¹¹ VÚA-VHA Praha, f. Československé výcvikové středisko – Východní, kart. 1, složka Denní rozkazy (1. 11. – 31. 12. 1940), denní rozkaz č. 18 z 25. listopadu 1940.

²¹² VÚA-VHA Praha, f. Československé výcvikové středisko – Východní, kart. 1, složka Denní rozkazy (1. 11. – 31. 12. 1940), denní rozkaz č. 41 z 28. prosince 1940, s. 1.

²¹³ VÚA-VHA Praha, f. Československé výcvikové středisko – Východní, kart. 16, složka Spisy tajné a důvěrné rok 1940, f. 115/612, Protokol o předání a převzetí funkce 2. přiděleného důstojníka VS. Nepodařilo se mi však zjistit, kdy se z předpokládaného postu 1. přiděleného důstojníka u VS Kobliha dostal na post 2. přiděleného důstojníka.

²¹⁴ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 57–58.

vytvořeného mužstva pro druhou a třetí rotu.²¹⁵ Během pobytu v Jerichu se vojáci vyznamenali ve vojenských cvičeních proti britským jednotkám, kde mohli využít svůj dosavadní výcvik. Zhostili se svých úkolů velmi dobře a byli za své výkony náležitě oceněni.²¹⁶ Dne 30. ledna 1941 proběhlo polní cvičení československého praporu proti anglickému jezdeckému pluku Royal Scots Greys. Předmětem cvičení bylo přibližování a útok. Československý prapor nastoupil ve 3 pěších rotách a velitelem 2. roty byl mjr. Kobliha. Cvičení mělo velmi dobrý průběh a mužstvo předvedlo bezvadné chování.²¹⁷ V druhém cvičení se prapor setkal znovu s plukem Royal Scots Greys a 2 rotami pěšího pluku Bedford and Heartsford. Mjr. Kobliha velel československému cvičnému praporu. Tento prapor představoval oddíl parašutistů, který obsadil letiště jižní Ramallah a držel toto místo po celou noc do 9. hodiny ranní dalšího dne.²¹⁸

5.3. Velitel roty doprovodných zbraní

Na tomto místě je nutné vysvětlit, co rota doprovodných zbraní byla a co k ní patřilo. Rota doprovodných zbraní byla specializovaná jednotka v útvech pěchoty. V předválečné československé armádě byla většinou vyzbrojena protitankovými kanony a kulomety. Jejím úkolem byla přímá palebná podpora bojující pěchoty.²¹⁹ Pod RDZ na Středním východě patřilo několik čet různého charakteru. Celkem jich bylo šest: spojovací četa, četa KOPL,²²⁰ minometná četa, kulometná četa, zákopnická četa, a nakonec pomocná četa.²²¹ Na svém novém postu měl Kobliha jistě velkou zodpovědnost, protože velel jedné celkové rotě. V době jeho nastoupení do funkce, tedy 3. ledna 1941, byly početní stavy RDZ následující: 8 důstojníků

²¹⁵ Tamtéž, s. 58–59.

²¹⁶ Tamtéž, s. 60.

²¹⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 1. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 1. listopadu 1940 do 8. května 1941, čtvrtek 30. ledna, s. 2.

²¹⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 1. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 1. listopadu 1940 do 8. května 1941, pondělí 17. února, s. 2.

²¹⁹ *E-mailový rozhovor s Pavlem Šrámkem ze dne 10. 11. 2023.*

²²⁰ Četa kulometů proti letadlům. In: Marek, J.: *Tobručský deník*, s. 206.

²²¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 1. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 1. listopadu 1940 do 8. května 1941, zařazení důstojníků k praporu v pátek 3. ledna.

a 85 členů mužstva.²²² Oficiální předání velení od majora pěchoty Karla Střelky proběhlo 11. ledna za přítomnosti velitele praporu. Po předání byl také proveden slavnostní pochod roty před velitelem praporu a novým i starým velitelem RDZ.²²³ Do doby oficiálního předání vedení byl major Střelka ve velení až do 9. ledna, kdy podepsal vlastní rukou denní rozkaz a až od 10. ledna byly denní rozkazy RDZ podepisovány mjr. Koblihou jako novým velitelem roty.²²⁴

Českoslovenští vojáci zoceleni pobytem v Jerichu se 24. února 1941 vydali na cestu do Afriky, kde se zastavili v oáze Sidi Bishr²²⁵ nedaleko Alexandrie.²²⁶ Tento stanový tábor byl jen provizorním místem pro Čechoslováky, ve kterém čekali na další rozkazy. Britské velení této jednotce přidělilo o několik týdnů později strážní službu v Agami. Rozkaz k přesunu přišel konkrétně 18. března.²²⁷ Vojáci měli dva zásadní úkoly: střežit válečné zajatce v rozsáhlých zajateckých táborech, což nebylo vůbec jednoduchou záležitostí, a také střežit letiště v el-Degheile a především přístavní zařízení v Alexandrii proti sabotérům a také před útoky nepřátelského letectva.²²⁸ Během služby v Agami byl také doplněn početní stav 11. praporu československými občany ze zemí Přední Asie, z Egypta a dalšími uprchlíky z vlasti. Největší přírůstek však byl ze Sovětského svazu.²²⁹ K 1. červnu 1941 měl prapor dohromady 759 příslušníků.²³⁰ Během své služby v Agami byl prapor částečně dovybaven zbraněmi a obrněnými vozy tzv. brencariery.²³¹

²²² VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 1. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 1. listopadu 1940 do 8. května 1941, pátek 3. ledna, s. 2.

²²³ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 1. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 1. listopadu 1940 do 8. května 1941, sobota 11. ledna.

²²⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 23, složka Denní rotní rozkazy od 2. 1. do 31. 12. 1941, rotní rozkaz č. 7 z 10. ledna, s. 4.

²²⁵ Jaroslav Hrbek uvádí jméno lokality jako Sídí al-Bišár. In: HRBEK, J.: *Tobrúk 1941*, s. 38.

²²⁶ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 61.

²²⁷ Tamtéž, s. 63–64.

²²⁸ Tamtéž, s. 64–66.

²²⁹ Tamtéž, s. 67.

²³⁰ Tamtéž, s. 88.

²³¹ Brencariery byly pásové obrněné vozy, na kterých byl připevněn kulomet Bren. Původně tyto kulometry pocházely ze Zbrojovky z Brna, ale díky licenci je vyráběla britská továrna v Enfieldu. Ze jmen těchto dvou měst poté vzniklo označení kulometu Bren. In: Tamtéž, s. 88.

Během velení RDZ Kobliha rozhodoval o mnoha aspektech života svých svěřenců. Namátkově to bylo například: trestání ke kasárnímu vězení při porušení zákazů,²³² každý den určoval službu u roty,²³³ s tím souviselo později i určování stráže,²³⁴ vydával zákazy,²³⁵ uděloval dovolené,²³⁶ zařazoval mužstvo do kmenového počtu roty²³⁷ nebo rozhodoval o cvičeních.²³⁸ Mjr. Kobliha však po několika měsících onemocněl. Své onemocnění nahlásil 4. dubna 1941 a od 5. dubna mu byla udělena 28denní zdravotní dovolená. V Koblihově nepřítomnosti převzal velení RDZ nadporučík jezdeckta Dalibor Kalík, jehož kmenová jednotka byla též RDZ.²³⁹ Zároveň ze zápisu ze dne 4. dubna ve válečném deníku praporu vychází informace, že byl mjr. Kobliha výplatčím důstojníkem praporu. Tuto funkci převzal nejspíše na přechodnou dobu a to od 2. dubna od majora pěchoty Karla Střelky.²⁴⁰ Funkci výplatčího důstojníka během nemoci mjr. Koblihy převzal štábní kapitán pěchoty Zástěra z první rot praporu.²⁴¹ Ze zdravotní dovolené se Kobliha vrátil 2. května, kdy byl vyšetřen a shledán jako zdravý a schopen služby. Ve stejný den zároveň opětovně převzal velení RDZ.²⁴² Následně 3. května během doby dovolené majora Střelky jej mjr. Kobliha zastupoval ve vedení

²³² VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 23, složka Denní rotní rozkazy od 2. 1. do 31. 12. 1941, rotní rozkaz č. 7 z 10. ledna, s. 4.

²³³ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 23, složka Denní rotní rozkazy od 2. 1. do 31. 12. 1941, rotní rozkaz č. 7 z 10. ledna, s. 1, rotní rozkaz č. 9 z 13. ledna, s. 1.

²³⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 23, složka Denní rotní rozkazy od 2. 1. do 31. 12. 1941, rotní rozkaz č. 61 z 18. března, s. 1. Kobliha určoval později i počty stráže RDZ v Agami. In: VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 23, složka Denní rotní rozkazy od 2. 1. do 31. 12. 1941, rotní rozkaz č. 64 z 21. března, s. 1.

²³⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 23, složka Denní rotní rozkazy od 2. 1. do 31. 12. 1941, rotní rozkaz č. 9 z 13. ledna, s. 2. Tento zákaz se týkal znečišťování příkopů papíry a slupkami od pomerančů.

²³⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 23, složka Denní rotní rozkazy od 2. 1. do 31. 12. 1941, rotní rozkaz č. 34 z 12. února, s. 2.

²³⁷ Tamtéž, s. 2–3.

²³⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 23, složka Denní rotní rozkazy od 2. 1. do 31. 12. 1941, rotní rozkaz č. 36 z 14. února, s. 1. V tomto případě se jednalo o noční cvičení, kdy měla být rota organizována jako pěší rota ve třech četách.

²³⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 1. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 1. listopadu 1940 do 8. května 1941, pátek 4. dubna, s. 2.

²⁴⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 1. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 1. listopadu 1940 do 8. května 1941, středa 2. dubna, s. 3.

²⁴¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 1. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 1. listopadu 1940 do 8. května 1941, pátek 4. dubna, s. 2.

²⁴² VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 1. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 1. listopadu 1940 do 8. května 1941, pátek 2. května, s. 2.

celého praporu.²⁴³ Dne 8. května se také konala přednáška v biografu Mustapha Barracks o ohledání bomb a okamžité obraně, které se zúčastnil právě Kobliha a další důstojníci.²⁴⁴ Dvacátého května byl také velitelem celého praporu během nočního cvičení. Prapor byl rozdělen na stranu modrou a červenou. Modré straně velel mjr. Kobliha a červené nadporučík jezdeckva Kalík. Námětem cvičení byl boj nepřítele s vlastními jednotkami praporu v prostoru El Daba asi 100 kilometrů západně od Alexandrie.²⁴⁵

11. prapor nechal výcvikové středisko za sebou v Agamí a vydal se 31. května na své další působiště, a to do prostoru Sidi Hanaish u Marsa Matrúh, vzdálené od Alexandrie asi 200 kilometrů. Prostor u Marsa Matrúh byl prohlášen za bojové pásmo a Čechoslováci prozatím převzali strážní službu a na podplukovníku Klapáčkovi bylo, aby vypracoval plán obrany, protože v jim přiděleném úseku nebyl proveden ani základní taktický rozvrh obrany. Zároveň se u Sidi Hanaish nacházela polní letiště, která však také neměla účinnou obranu. Podplukovník Klapálek proto vypracoval plán na obranu těchto polních letišť, který postavil právě na pohyblivých brencarrierech, které mohly do případných parašutistických útoků vnést zmatek a tím znemožnit parašutistům seskupit se. K tomu náleželo i přebudování dosavadního systému obranných krytů. Na základě tohoto plánu byla pak skutečně organizována ochrana letištních ploch, ve které právě českoslovenští vojáci hráli důležitou roli. Jednotlivé roty převzaly zodpovědnost za různá letiště. Dále byly roty zesíleny družstvy brencarrierů a dalšími prostředky roty doprovodných zbraní. Zbytek RDZ zůstal při velitelství.²⁴⁶ Do kompetencí mjr. Koblihy během velení RDZ patřilo mimo jiné i to, že měl dle rozkazu velitele praporu

²⁴³ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 1. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 1. listopadu 1940 do 8. května 1941, sobota 3. května, s. 1.

²⁴⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 1. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 1. listopadu 1940 do 8. května 1941, čtvrtek 8. května, s. 2.

²⁴⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 2. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 9. května 1941 do 21. června, úterý 20. května, s. 1–2.

²⁴⁶ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 89–91.

rozhodovat o tom, jaké opravy mohli řidiči na vozidlech provádět sami, a které opravy měly být prováděny v dílnách. Toto rozhodnutí měl velitel RDZ vyhlásit.²⁴⁷

Pobyt v Západní poušti po třech týdnech pro Čechoslováky skončil, protože jim tzv. Moving Order od britského velitelství prikázal odjet do Sýrie a zúčastnit se tam s Brity polního tažení. Na cestu se vojáci vydali 24. června. Během zastávky v táboře v Tahagu blízko Suezského průplavu obdržel prapor další chybějící výzbroj jako například pušky, minomety a nové nákladní automobily.²⁴⁸ Mezitím 29. června vojáci československého praporu nastoupili pod vedením mjr. Koblihy, aby si připomněli příchod prvních příslušníků československé armády Blízkého východu na půdu Palestiny stejného dne roku 1940.²⁴⁹ Po přeplavení se přes Suez jednotka dorazila 1. července do Baniasu na syrském území. Ze Západní pouště odešel Československý pěší prapor 11 pod velením 23. brigády a 70. britské divize, v Sýrii byl poté přiřazen k 6. britské divizi. Ihned 2. července se vydal velitel praporu společně s Koblihou a dalšími důstojníky na velitelství brigády. Odtud odjela delegace společně s generálem Gallowayem do prostoru asi 1 km jihovýchodně, kde velitel brigády informoval velitele praporu a v terénu ukázal postavení nepřítele a brigády. Zároveň také nařídil přemístění jedné roty (dvou čet) československého praporu do prostoru 500 metrů jižně od Merdjayounu k zesílení obranného postavení a také k přemístění jedné čety na velitelství brigády. Tato četa měla fungovat jako ochranná.²⁵⁰ Hlavní náplní bojového úkolu Čechoslováků bylo krýt pravé křídlo 25. australské divize, která postupovala na Bejrút, konkrétně dostali úsek západně od Baniasu.²⁵¹ Během služby u Baniasu prapor utrpěl první ztráty, setkal se s nepřítelem během průzkumných hlídek a dokonce rozdělával potraviny od britské zásobovací služby místnímu

²⁴⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 6, kniha 2. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 9. května 1941 do 21. června, neděle 8. června, s. 1.

²⁴⁸ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 92–93.

²⁴⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 7, kniha 3. Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního od 22. června 1941 do 23. srpna, neděle 29. června.

²⁵⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, červenec 1941, 2. červenec 1941, s. 1.

²⁵¹ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 95.

obyvatelstvu.²⁵² Dne 15. července se vydali českoslovenští vojáci na cestu přes tábor v Youhmouru²⁵³ do osady Aammiq²⁵⁴ u Kabb Elias,²⁵⁵ kde pobýli několik dní,²⁵⁶ během nichž prapor navštívil vrchní velitel spojeneckých armád v Syrii generál Wilson. Mjr. Kobliha byl v té době zástupce velitele praporu v zastoupení a podal generálovi hlášení, po kterém následovala přehlídka mužstva.²⁵⁷

Ve dnech 4. a 5. srpna se Čechoslováci vydali na cestu do prostoru Aleppa.²⁵⁸ Československý prapor se stával pohyblivou zálohou 23. brigády, která měla v severní Sýrii převzít odpovědnost za obranu prostoru od 9. tankové divize, avšak v polovině srpna 1941 dostali Čechoslováci od velení jiný úkol. Měli se ujmout strážní a kontrolní služby na hranicích Sýrie a Turecka, a i v dalších oblastech.²⁵⁹ Ve dnech 21. – 23. srpna podstoupili vícedenní brigádní cvičení.²⁶⁰ Během přesunu z Aleppa do Azazu na místo cvičení byl mjr. Kobliha velitelem valného voje, který se skládal v pořadí ze 3. roty, spojovací čty, čty velitelství praporu, 1. roty, 4. roty a bojových vozů čet v pořadí jako vozů s mužstvem. Jako předvoj byla do prostoru cvičení vyslána 2. rota. Jako velitel RDZ měl Kobliha také včlenit do valného voje vozy čty kulometů proti letadlům společně s vodními tanky. Dále měl přidělit motocyklistu velitelství praporu a zároveň také zajistit spojení velitelství s předvojem i valným vojem.²⁶¹ Úkolem tohoto cvičení bylo dosáhnout a udržet výšiny z obou stran silnice Majdan Egbes na

²⁵² Tamtéž, s. 96–99.

²⁵³ V článku Tomáše Jakla je toto jméno zmíněno jako Yourhour. In: JAKL, Tomáš: *Československý 11. pěší prapor – východní v britské armádě - květen až říjen 1941*. Historie a vojenství, 53, 2004, č. 1, s. 46.

²⁵⁴ Tomáš Jakl uvádí jako Aammiq. In: JAKL, Tomáš: *Československý 11. pěší prapor – východní v britské armádě*, s. 47.

²⁵⁵ Tomáš Jakl uvádí jako Kabe Elias. In: JAKL, Tomáš: *Československý 11. pěší prapor – východní v britské armádě*, s. 46.

²⁵⁶ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 100–101.

²⁵⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 2. srpen 1941, s. 2.

²⁵⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 3. srpen 1941, s. 1.

²⁵⁹ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 101–102.

²⁶⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 21. srpen 1941, s. 1.

²⁶¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 21. srpen 1941, příloha 46.

tehdejších souřadnicích 237526.²⁶² Úkoly cvičení se však v průběhu dní měnily, 22. srpna od 18.00 hodin měl prapor udržet dobyté postavení a být v případě přesily nepřítele připraven na ústup,²⁶³ a ještě téhož dne se měl v noci z 22. na 23. srpna přesunout do prostoru Afrine, kde toto cvičení skončilo.²⁶⁴

Velitelství se přesunulo společně s rotou doprovodných zbraní do Aleppa 23. srpna.²⁶⁵ V Aleppu, o pár dní později, RDZ plně převzala stráž tamějšího letiště, zároveň však držela stráž u skladiště bomb, u parkoviště a i u benzinových skladů.²⁶⁶ Na konci srpna velitel praporu pplk. Klapálek rozšířil kompetence mjr. Koblihy s tím, že mu povolil výcvik v řízení motorových vozidel.²⁶⁷ Ostatní rotu praporu byly rozprostřeny po různých stanovištích, například v Palmýře,²⁶⁸ v Idlibu, či v Djerablous.²⁶⁹ Tato velká decentralizace praporu přinášela velké nesnáze v oblasti zdravotního stavu vojáků, který souvisel s nepříliš plynulým zásobováním. Počet nemocných se během pobytu v Sýrii od července do října vyšplhal skoro na 450 vojáků. Všeobecně se museli vojáci potýkat s malárií, žloutenkou a podobnými chorobami.²⁷⁰ Sám šéflékař doktor Leopold Firt o Sýrii ve své knize píše, že v červenci při pravidelných obchůzkách společně s velitelem praporu dohlížel na zachovávání ochrany proti malárii, ale i přesto byl ambulanční vůz a lékař ve stálé pohotovosti. Sám dodal: „Třesavka

²⁶² VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 21. srpen 1941, příloha 49.

²⁶³ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 22. srpen 1941, příloha 51.

²⁶⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 22. srpen 1941, příloha 53.

²⁶⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 23. srpen 1941, s. 1.

²⁶⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 26. srpen 1941, s. 1.

²⁶⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 30. srpen 1941, s. 2. Z tohoto nařízení vyplývá, že Kobliha musel už umět řídit vozidla a musel být velmi schopný a kompetentní, když mu velitel praporu povolil cvičit ostatní vojáky.

²⁶⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 26. srpen 1941, s. 1.

²⁶⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 23. srpen 1941, s. 1.

²⁷⁰ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 102–103.

v několika minutách položí i silného muže. Prapor má již přes osmdesát takových případů.“²⁷¹

V srpnu autor zmiňuje několik chorob, které v praporu řádily, například již výše zmíněná malárie, „papatačí, kala azar, dysenterie, alepská boule a jiné nemoci.“²⁷²

Jednotvárnou činnost praporu během syrského tažení narušila jen jedna událost, která byla organizována londýnským ministerstvem národní obrany. To totiž vyzvalo generála Gaka k přednesení návrhu, aby byl 11. prapor během podzimu 1941 přemístěn do Londýna, kde by doplnil početní stavy československé brigády. Toto tvrzení podpořilo ministerstvo i výrokem, že taková malá jednotka jako byl tento prapor na Středním východě není tak užitečná pro válečné účely. Odpověď na žádost generála Gaka, podanou 16. srpna britskému hlavnímu štábu v Káhiře, přišla již 2. září. Kvůli nedostatku lodního prostoru, a kvůli obtížím při hledání náhrady této hodnotné jednotky, se rozhodlo velitelství žádosti nevyhovět.²⁷³ Později v témže měsíci, konkrétně 17., proběhlo velitelské cvičení, kterého se zúčastnilo velitelství praporu, RDZ a 1. rota.²⁷⁴ Mjr. Kobliha velel valnému voji.²⁷⁵ Od 30. září zastupoval velitele praporu, protože ten se vydal na zaslouženou 3denní rekreaci do Bejrútu.²⁷⁶

K rozhodnutí o dalším působení praporu existuje v Klapálově knize zajímavý příběh. Když 30. srpna navštívil Aleppo nový britský vrchní velitel na Středním východě generál Sir Claude J. E. Auchinleck,²⁷⁷ tak se údajně jedním rozhovorem rozhodlo o dalších osudech Československé jednotky na Středním východě.²⁷⁸ Podplukovník Karel Klapálek se ve své

²⁷¹ FIRT, Leopold: *Od Eufratu až po Benghazí*, s. 115.

²⁷² Tamtéž, s. 119.

²⁷³ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 104–105.

²⁷⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, září 1941, 17. září 1941, s. 1.

²⁷⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, září 1941, 17. září 1941, příloha č. 1.

²⁷⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, září 1941, 30. září 1941, s. 1. Kobliha svou 3denní rekreaci do Bejrútu absolvoval před velitelem praporu od 27. do 30. září. Viz: VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, září 1941, 27. září 1941, s. 1.

²⁷⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, srpen 1941, 30. srpen 1941, s. 1.

²⁷⁸ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 109.

knize *Ozvěny bojů* k této události vyjadřuje takto: „Po přehlídce [...] se mne zeptal: ‚Chcete jít na Kypr, nebo znovu na bojiště?‘ Přes všechny zkušenosti s naší misí jsem i v této chvíli zůstal loajálním podřízeným a upozornil jsem generála, že mám představitele v Jeruzalémě. ‚Dobře! A váš osobní názor?‘ Řekl jsem bez rozmyšlení: ‚Na Kypru se přece nebojuje, co bychom tam dělali?‘ ‚All right!‘ Usmál se a tím skončil tuto rozmluvu.“²⁷⁹ Asi o měsíc později byl praporu doručen rozkaz od Hlavního velitelství britských ozbrojených sil na Středním východě, podle kterého měl v co nejkratší době ukončit a předat strážní službu v Sýrii a přemístit se do Alexandrie. Neoficiální dodatek rozkazu označoval budoucí působiště praporu, a to obklíčený Tobruk.²⁸⁰

²⁷⁹ KLAPÁLEK, K.: *Ozvěny bojů*, s. 82.

²⁸⁰ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 109.

6. Čechoslováci v Tobruku

6.1. Přístavní město Tobruk a jeho obležení

Základní informace o Tobruku a jeho obležení jsou na tomto místě důležité. Využiji proto informace z knihy Jaroslava Hrbka *Tobruk 1941*. Tobruk byl poměrně malé městečko. Jeho přístav byl jen tři a půl kilometru dlouhý a kilometr a půl široký, ale byl hluboký a dobře chráněný od severu výběžkem pevniny. Kolem tohoto přístavu postavili Italové „městečko z nabílených domů, velká betonová kasárna a různá přístavní zařízení.“²⁸¹ Převážnou část terénu uvnitř tobruckého perimetru tvořila pustina. Bylo tam kamení a holá hnědá zem, tu a tam porostlá trnitými křovisky, z větší části plochá bez orientačních bodů či přirozených úkrytů.²⁸² „Hlouběji v pevnosti protkávaly terén rokle vyschlých koryt – wádí, která bránila pohybu vozidel, v relativním chládku těchto kaňonů byly nevysychající studny, dávající sladkou vodu, velmi ceněnou místními nomády. Kromě dobrého přístavu a spolehlivého zdroje vody nemělo toto místo co nabídnout. Přístav a voda však byly v severoafrickém tažení v roce 1941 hodnotami, pro něž se Tobruk stal perlou nebývalé ceny.“²⁸³

Následují základní informace k dějinám tobruckého obležení. Válku v severní Africe zahájila Itálie útokem na Egypt 13. září 1940. Po určitých dílčích úspěších se však Italové dostali do těžké situace.²⁸⁴ Tobruk byl dobyt britskými silami během operace Compass, která trvala od 9. prosince roku 1940.²⁸⁵ Této operaci velel anglický generál Archibald Wavell,²⁸⁶ podle nějž se také nazývá tzv. Wavellova ofenziva.²⁸⁷ Samotný Tobruk byl dobyt 21. ledna 1941. Následující den přijal velitel 19. australské brigády brigádní generál H. C. H. Robertson

²⁸¹ HRBEK, J.: *Tobruk 1941*, s. 54.

²⁸² Tamtéž, s. 54.

²⁸³ Tamtéž, s. 54.

²⁸⁴ MAREK, J.: *Tobrukový deník*, s. 9.

²⁸⁵ HRBEK, J.: *Tobruk 1941*, s. 20–22.

²⁸⁶ KOLÁŘ, Ondřej – POLÁKOVÁ, Kamila (eds.): *Odchody a návraty: vzpomínky účastníků zahraničního protinacistického odboje ze Slezska a Ostravska*. Opava 2018, s. 75.

²⁸⁷ HRBEK, J.: *Tobruk 1941*, s. 16–17.

konečnou kapitulaci posádky Tobruku.²⁸⁸ Italové hledali pomoc u svého německého spojence, který se rozhodl pro intervenci v Africe. Již 6. února 1941 byla vydána směrnice k této intervenci a několik dní poté vstoupil na půdu Afriky generálporučík Erwin Rommel, který je všeobecně znám jako tzv. pouštní liška. Vojskům Osy se podařilo zahájit úspěšnou protiofenzivu, která začala 24. března 1941.²⁸⁹ Během ní se ocitla v obležení v Tobruku 9. australská divize.²⁹⁰ Obraně tobrucké pevnosti velel australský generál Morshead.²⁹¹

Oficiální obležení Tobruku silami Osy začalo 11. dubna 1941 i přesto, že neměly v té době dost sil na plné uzavření kruhu obklíčení.²⁹² Britové se rozhodli Tobruk velice silně opevnit a původní italská opevnění rozšířili a zkvalitnili.²⁹³ Tobrucká pevnost byla pro Rommela velmi atraktivní a důležitou záležitostí jednak proto, že byl Tobruk přístavem s největší kapacitou v celé Kyrenaice, a navíc pevnost blokovala silnici Via Balbia. Objíždění této silnice silničním obchvatem bylo dlouhé asi 80 kilometrů, a navíc musel navíc být tento obchvat mimo dostřel pevnosti.²⁹⁴ Obležení Tobruku skončilo až v průběhu operace „Crusader“, která začala 18. listopadu 1941 a představovala velkou spojeneckou ofenzivu. Osvobození pevnosti začalo 26. listopadu obránci Tobruku a k definitivnímu osvobození došlo do 10. prosince téhož roku.²⁹⁵

6.2. Přesun do perimetru

Dne 7. října 1941 začali Čechoslováci předávat svá postavení v Aleppu jednotkám 18. australské brigády, kterým také odevzdali většinu výzbroje.²⁹⁶ Ještě před úplným předáním postavení dne 12. října²⁹⁷ se dva dny před odjezdem do Tobruku konaly zkoušky žadatelů do

²⁸⁸ Tamtéž, s. 26–28.

²⁸⁹ Tamtéž, s. 41.

²⁹⁰ MAREK, J.: *Tobrucký deník*, s. 9.

²⁹¹ HRBEK, J.: *Tobruk 1941*, s. 52–53.

²⁹² Tamtéž, s. 58.

²⁹³ MAREK, J.: *Tobrucký deník*, s. 9.

²⁹⁴ Tamtéž, s. 10.

²⁹⁵ Tamtéž, s. 11–12.

²⁹⁶ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 118.

²⁹⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, říjen 1941, 12. října 1941, s. 1.

II. kursu pro výchovu důstojníků pěchoty v záloze. Tuto skutečnost zmiňují, protože byl mjr. Kobliha předsedou obou zkoušejících komisí.²⁹⁸ Ve stejný den, kdy Čechoslováci předali svá postavení dorazil do Tobruku předvoj československých jednotek pod vedením podplukovníka Karla Střelky. Konkrétně se jednalo o tzv. „československý ubytovací oddíl“.²⁹⁹ O dva dny později se Československý pěší prapor 11 – Východní vydal na cestu z Aleppa. Vojáci nejdříve cestovali po železnici do Rayaku a poté vozidly do tranzitního tábora v Ez Zibu v Palestině,³⁰⁰ kde dostali novou výstroj.³⁰¹ 16. října se vydali na další cestu, jejímž cílem byl tábor el-Amiriya u Alexandrie.³⁰² Na tomto místě doplním, že RDZ, v čele s mjr. Koblíhou a 3. rotou praporu, vyjela 16. října jako první skupina do El Qantary,³⁰³ ze které o den později vyrazili do výše řečené Amiriye.³⁰⁴ Zde se, ještě před odjezdem do Tobruku, k praporu přičlenilo nově vycvičené mužstvo z výcvikového střediska v Agami.³⁰⁵ 21. října v noci vyjela z el-Amiriye kolona aut do alexandrijského válečného přístavu, kde se českoslovenští vojáci, kteří byli součástí námořní operace CULTIVATE,³⁰⁶ nalodili na dva torpédoborce Napier a Healthy. Ty je ještě téhož dne téměř o půlnoci přivezly do improvizovaného přístaviště vzdáleného několik kilometrů od Tobruku.³⁰⁷

Na tomto místě je nutné uvést informace na pravou míru. Žádná loď jménem Healthy nikdy v britském námořnictvu za druhé světové války neexistovala. Dle analýzy dokumentů britské admirality, kterou provedl Jaroslav Hrbek, je zřejmé, že se Čechoslováci dopravili do Tobruku

²⁹⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, říjen 1941, 10. října 1941, s. 1.

²⁹⁹ MAREK, J.: *Tobrucký deník*, s. 213.

³⁰⁰ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 118.

³⁰¹ MAREK, J.: *Tobrucký deník*, s. 213.

³⁰² Tamtéž, s. 213.

³⁰³ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, říjen 1941, 16. října 1941, s. 2.

³⁰⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, říjen 1941, 17. října 1941, s. 1.

³⁰⁵ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 119.

³⁰⁶ HRBEK, Jaroslav: *Operace CULTIVATE – přeprava 11. čs. pěšího praporu do Tobruku*. Historie a vojenství, 41, 1992, č. 5, s. 142.

³⁰⁷ BROD, T.: *Tobrucké krysy*, s. 120–121.

na torpédoborci Napier, avšak druhý torpédoborec, na kterém se plavili, mohl být z dvojice Hasty a Decoy. Navíc torpédoborce nepřistály na jednom místě, ale každý přistál u jiného přístaviště kvůli rychlejšímu vylovení a nalodění vojáků. Druhý torpédoborec byl dle analýzy Hasty. Jméno Healthy mohlo vzniknout zkomolením slova Hasty. Právě tento omyl se v československé historiografii udržel i vzhledem k tomu, že primárním pramenem, odkud byl tento fakt čerpán, byl válečný deník praporu.³⁰⁸

Po vylovení nedaleko Tobruku se Čechoslováci museli přesunout do prostoru, kde na ně čekala auta určená pro jejich přesun do přikázaného postavení.³⁰⁹ Tímto se vojáci dostali do tzv. perimetru. Tobruk jako takový byl na souši zabezpečen půlkruhem obranných zařízení a obvod tohoto půlkruhu činil asi 55 kilometrů. Přední obrannou čáru, tzv. perimetr, tvořily jednotlivé pevnůstky, které od sebe byly vzdálené asi 800 metrů, a dle místa se do nich vešlo 6 až 30 vojáků. Některé z nich byly mezi sebou propojeny i zákopy, zároveň mohly být chráněny i kulometnými hnízdy či protiletadlovými bateriemi. Pevnosti využívaly skalnatého terénu, před nimi se navíc rozprostírala síť drátěných překážek a minových polí. Za minovými poli se až k postavením nepřítele nacházela tzv. „země nikoho“.³¹⁰

Po příjezdu do Tobruku byl Československý pěší prapor 11 – Východní přidělen k polské brigádě Stanislawa Kopańskiego. Prapor vystřídal jednotky britského praporu „The Durham Light Infantry“ a část polského hulánského pluku v západním úseku perimetru. Po obhlídce terénu s veliteli rot se jednotky československého praporu rozmístily mezi 23. a 25. říjnem na svá postavení. Celkový úsek praporu se nacházel po obou stranách výpadové silnice na Dernu a měřil skoro 6 kilometrů. Obrana tohoto úseku se opírala o třináct pevnůstek značených od S 15 po S 31/5. Postavení rot bylo následující: 2. rota zaujala nejjižnější úsek, 3. rota byla rozmístěna podél silnice a 4. rota měla chránit severní křídlo. Zbytek praporu, tj. 1. rota, rota

³⁰⁸ HRBEK, J.: *Operace CULTIVATE*, s. 141–144.

³⁰⁹ MAREK, J.: *Tobrucký deník*, s. 13.

³¹⁰ Tamtéž, s. 15–16.

doprovodných zbraní a velitelství praporu, zůstal situován o pár kilometrů zpět.³¹¹ Vlastním bojovým úkolem rot bylo hájit přidělená postavení, a hlavně zabránit proniknutí nepřítele po silnici Derna-Tobruk a úžlabinou severně od ní. Posilové jednotky byly vyčleněny z rot doprovodných zbraní, konkrétně minometná četa byla přidělena do úseku 2. a 3. roty, četa brencarrierů zůstala v záloze, aby mohla případně zahájit protiútok a četa protiletadlových kulometů byla určena k obraně velitelství praporu. Zákopnická a spojovací četa zůstávaly vždy k dispozici pro okamžité potřeby praporu.³¹² Přesun praporu do prostoru tzv. Red Line byl definitivně ukončen 25. října.³¹³ Od té doby byly všechny jednotky praporu na svých stanovištích. Příjezdem do Tobruku začala nejznámější kapitola dějin Československého pěšího praporu 11 – Východního.

V Tobruku se českoslovenští vojáci museli potýkat s mnoha nepříjemnostmi. Nejenže na ně nepřítel shazoval bomby z letadel a pálil ze svých děl a kulometů stejně jako oni na něho,³¹⁴ ale i příroda a její podmínky zařídily své. Jen myšlenka na to, že vojáci bojovali v poušti, a proto jim muselo být vždy velké horko, je ve své podstatě v souvislosti s tobruckým obležením zčásti mylná. Je sice pravdou, že vojáci trpěli nedostatkem vody, protože té bylo málo a velmi vzácná. Většinou vojáci v Tobruku pili odsolenou vodu z moře, ve které však zůstávala slaná pachut'. Kromě velkých veder, nedostatku vody, písečných bouří, nepřátel či zrádných min, které písečné bouře přesouvaly na jiná místa nebo je zahalovaly pískem, čímž se zhoršila jejich identifikace, vojáci čelili také nízkým teplotám především v noci. S přihlédnutím ke skutečnosti, že vojáci byli ubytováni převážně ve skalních pevnůstkách, musíme brát v potaz nepříjemný chlad. Právě z toho důvodu v jejich výstroji nechyběly ani kabáty nebo soukenné battledressy. Příroda vojáky nešetřila ani studenými dešti, které byly v tomto prostředí velkou

³¹¹ Tamtéž, s. 16.

³¹² Tamtéž, s. 17.

³¹³ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, říjen 1941, 25. října 1941, s. 1.

³¹⁴ MAREK, J.: *Tobrucký deník*, s. 17.

katastrofou. Voda se v pevnůstkách dostala úplně všude, mužstvo muselo zachraňovat vše, co se dalo. Jejich výzbroj proto byla často poškozena vodou, někdy i odnesena proudem. Voda neodnesla jen materiál a výbavu, ale měla dostatečnou sílu odnést s sebou i lidi, čehož byl svědkem zahynulý desátník Roznětínský v noci ze 17. na 18. listopadu 1941.³¹⁵

Major Kobliha se jako velitel RDZ a topograf snažil přispět svými znalostmi k obraně týlu, což dokazuje vypracovaný plán obrany prostoru velitelství praporu a rajónu RDZ proti parašutistům ze dne 6. listopadu. Kobliha vytvořil 2 plány obrany podle toho, kde by výsadek parašutistů probíhal, a to v nakreslených zónách A, B, C nebo přímo v rajónu roty.³¹⁶ Obrana jako taková zahrnovala 7 stanovišť, na kterých byly umístěny kulomety Lewis nebo Bren s 5 tisíci náboji. Prvních 6 stanovišť mělo ve vybavení i protitankovou pušku s 200 náboji a 15 ručních granátů. Tato stanoviště byla obsluhována vždy 3 vojáky. VII. stanoviště bylo vybaveno jen kulometem a 10 granáty a obsluhovali ho jen 2 vojáci. Během poplachu se zaujala postavení na I., V. a VI. stanovišti, na ostatních měla četa KOPL svou stálou posádku.³¹⁷ U tohoto písemného plánu se dochovalo i schéma obrany v měřítku 1 : 10 000.³¹⁸ O tři dny později, od vydání plánu obrany, převzal mjr. Kobliha od pplk. Karla Střelky velení nad B. Echelonem. V době nepřítomnosti ho ve velení RDZ zastupoval nadporučík Jilma.³¹⁹

6.3. Velitelem B-ešelonu

Na tomto místě je třeba objasnit, co tento „B-ešelon“ nebo také „B-echalon“³²⁰ znamenal. Podplukovník Klapálek ho popisuje ve své knize takto: „Všichni ostatní, takzvaný B-ešelon, totiž hospodářská správa, zásobování, autodílny, auta, sklady a lidé, kteří k tomu patřili, žili asi

³¹⁵ Tamtéž, s. 92–94.

³¹⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, listopad 1941, 6. listopad 1941, příloha č. 120/1.

³¹⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, listopad 1941, 6. listopad 1941, příloha č. 1.

³¹⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, listopad 1941, 6. listopad 1941, příloha č. 2.

³¹⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, listopad 1941, 9. listopad 1941, s. 1.

³²⁰ MAREK, J.: *Tobrucký deník*, s. 53.

čtyři kilometry za předním okrajem ve stanech a podzemních děrách, které si vyhloubili, případně zvýšili stěnami ze sudů nebo barelů naplněných pískem a kamením.“³²¹ Pro lehčí představu se hned na další straně Klapálek vyjadřuje o B-ešelonu jako o týlu praporu.³²² Toman Brod se o B-ešelonu také zmiňuje, a to jako o materiálním středisku praporu. Navíc u této zásobovací základny za přední linií vznikly opravářské dílny. Dílny byly velmi nápomocné jednak Čechoslovákům v oblasti rozšiřování jejich výzbroje, tak i ostatním jednotkám Spojenců, kteří si činnost této „malé zbrojovky“ velmi chválili. Tradovalo se to, že když by voják přinesl do dílen kliku od auta, Čechoslováci by mu k ní přičarovali i celý vůz, což znamenalo, že si naši vojáci se vším dokázali poradit.³²³

Pár dní později od převzetí velení nad B-ešelonem musel mjr. Kobliha, stejně jako velitelé ostatních rot, kárat řidiče ve svých jednotkách společně s osobami, které měly co do činění s večerním odevzdáváním a předáváním materiálu. Velitel praporu Klapálek 12. listopadu upozornil na to, že právě při tomto procesu bývá velký hluk, který je zajisté slyšet až u nepřítele. K vydávanému hluku mužstvo také kouřilo a svítilo, což bylo jejich obrovskou lehkomyšlností. Kobliha měl navíc nařídit nepravdivý odjezd aut na příští dny.³²⁴ Poprvé byl v čele B-ešelonu necelé dva týdny, protože se po návratu plukovníka Štrelky, který se vrátil do vedení B-ešelonu 23. listopadu, vrátil do čela RDZ.³²⁵

O týden později muselo být mužstvo znovu poučeno o bojové kázni během večerního zásobování objektu. Chyba byla totiž jak na straně těch, co přiváželi proviant, stejně tak jako i na straně těch, kteří proviant odebírali. Navíc k tomu všemu prý údajně vojáci nepoužívali ani

³²¹ Klapálek, K.: *Ozvěny bojů*, s. 92.

³²² Tamtéž, s. 93.

³²³ Brod, T.: *Tobrucké krysy*, s. 138–139.

³²⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, listopad 1941, 12. listopad 1941, s. 1–2.

³²⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, listopad 1941, 23. listopad 1941, s. 1.

krycí jména objektů, kterým přivázeli zásoby, ale volali na objekty otevřenou řečí.³²⁶ I přes tyto excesy byl velitel praporu Klapálek s činností praporu nejspíše spokojen, protože na konci listopadu vydal i zvláštní rozkaz, kterým chtěl nejenže ocenit práci svých svěřenců, ale nejspíše i pozvednout morálku vojáků.³²⁷ V rozkazu tedy shrnul celkovou práci vojáků za poslední půlrok v poli od tažení v Západní poušti, přes Sýrii až do nynějšího Tobruku. Celkově apeloval na pevnost a trpělivost vojáků, uchování svěžesti jejich ducha i těla. Dle mého názoru, největší důraz kladl na poslední dva řádky 5. odstavce textu, kde zvýraznil potřebu myšlenek na domov a na to, že vojáci nesmějí domov zklamat.³²⁸

Prosinec 1941 začal pro mjr. Koblihu a jeho RDZ přesunem do nového postavení 3. dne téhož měsíce. Společně s nimi bylo přesunuto i velitelství praporu.³²⁹ Tato akce byla součástí celkového přesunu československé jednotky, která převzala ve dnech 2. a 3. prosince obranná postavení dosahující až k moři. Mjr. Kobliha měl k této akci určit průvodce k přesunu KOPL a zákopnické čety na novou pozici. Jako taktický ubytovatel se vydal společně zpravodajským důstojníkem a výk. rtm. praporu do nového postavení velitelství. Spolu s ním a důstojníky se přesunuli také proviantní pomocníci 1. a 2. roty.³³⁰

Vzhledem k novému umístění velitelství Kobliha nenechal nic náhodě a vytvořil nový plán na obranu tohoto prostoru. Bylo to určitě potřeba, protože podle autora mohl být prostor napaden prolomením vlastního postavení, výsadky z moře, parašutisty nebo kombinací několika nebo všech zmíněných prvků.³³¹ K obraně velitelství byla k dispozici četa Bc,

³²⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, listopad 1941, 30. listopad 1941, s. 1.

³²⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 8, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, listopad 1941, 30. listopad 1941, příloha č. 189.

³²⁸ Tamtéž.

³²⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 3. prosinec 1941, s. 2.

³³⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 3. prosinec 1941, příloha č. 193a.

³³¹ Ze spisu je zřejmé, že byl plán vytvořen již 6. prosince. In: VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 13. prosinec 1941, příloha 218/I.

zákopnická četa, část spojovací čety a část obsluhy radiostanice, praporeční četa a 3 kulometry proti letadlům. Úkolem těchto jednotek bylo bránit velitelství až do příchodu vlastních posil ve formě záložních čet nebo posil vyslaných nadřízeným velitelstvím. Při poplachu³³² měly jednotky zaujmout taková palebná postavení, která by bránila nejpravděpodobnější přístup nepřítele. Zároveň se měly řídit skutečným průběhem boje a dle konkrétní situace měly jednotky použít zálohu. Kobliha v plánu avizoval několik průběhů boje: v případě dopadu parašutistů do prostoru velitelství tento prostor vyčistit bojem zblízka; v případě pronikání nepřítele z prostorů H, B, C nebo D zálohu nasadit v ohroženém směru, v případě napadení z více směrů ji nasadit do nejdůležitějšího směru, zatímco měl být umožněn příchod vlastních záloh z prostoru věže. Pod ochranou zasazené zálohy se měla četa Bc přesunout z neohrožených směrů na směry ohrožené nebo měla vytvořit pohyblivou zálohu a tou napadnout protivníka. Kobliha v tomto plánu určil jako velitele obrany zástupce velitele praporu, v jeho nepřítomnosti přebíral velení nejstarší přítomný důstojník. U tohoto písemného plánu se dochovalo i schéma obrany v měřítku 1 : 10 000.³³³

V prosinci se mjr. Kobliha znovu stal velitelem B-ěšelonu místo podplukovníka Střelky, který se měl vrátit na velitelství praporu,³³⁴ a tato výměna proběhla 16. prosince.³³⁵ Jako velitel materiálního střediska praporu měl Kobliha například přistavovat dle potřeby transporty jako třeba 3. rotě na 20. prosince, kdy se dle rozkazu velitele praporu rota měla přesunout do prostoru El Ademu a převzít od praporu Borders ochranu nad tamějším letištěm.³³⁶ Své kompetence

³³² Ve spise je uvedeno, že poplach se oznamoval pěti rychle za sebou vystřelenými ranami. Předsunuté hlídky hlásily přítomnost nepřítele vystřelením červené rakety. In: VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 13. prosinec 1941, příloha 218/I.

³³³ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 13. prosinec 1941, příloha 218/I.

³³⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 15. prosinec 1941, s. 1.

³³⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 16. prosinec 1941, s. 2.

³³⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 19. prosinec 1941, s. 3.

Kobliha ukázal i při přesunu praporu do prostoru El Adem 21. prosince.³³⁷ Dle plánu akce přistavoval vozy všem jednotkám kromě 4. roty, zákopnické čety RDZ a likvidačního oddílu B-ešelonu. Samotný B-ešelon se měl do prostoru El Adem přesunout v druhém sledu po navrácení vozů od ostatních jednotek. Zároveň měl B-ešelon do nového postavení přesunout jen nejnutnější počet vozidel a mužstva, zbytek měl ponechat v likvidačním oddílu. Kobliha měl také přidělovat vozy i likvidačnímu oddílu k přesunu munice a zbraní na různá místa.³³⁸ Ačkoliv přesun všech jednotek proběhl už 21. prosince, B-ešelonu se nepovedlo provést přesun kvůli pozdnímu návratu vozidel z prvního sledu, a proto se přesunul do nového postavení až 22. 12.³³⁹ Od 21. prosince také prapor podléhal velitelství 14. brigády.³⁴⁰ Po přesunu B-ešelonu do prostoru El Ademu pplk. Klapálek zrušil jeho činnost. Posledním úkolem Koblihy jako jeho velitele bylo přidělit rotám „systemisovaný počet vozidel“. ³⁴¹ B-ešelon byl úplně zrušen 29. prosince příchodem zbytku bývalého B-ešelonu v čele s poručíkem Kufflerem na velitelství praporu. Tímto byl útvar finálně zrušen a jednotlivci byli přiděleni příslušným rotám.³⁴² Po přesunu do El Ademu jednotlivé roty převzaly strážní službu v určitých oblastech, například v prostoru Benghází, Sidi Rezegh či v tobruckém přístavu. RDZ byla situována u velitelství praporu.³⁴³ Na Silvestra 1941 se přišel s velitelem praporu rozloučit velitel 14. pěší brigády a zároveň ho navštívil velitel 38. indické brigády, které od Nového roku československý prapor nově podléhal.³⁴⁴

³³⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 20. prosinec 1941.

³³⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 20. prosinec 1941, příloha č. 232.

³³⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 21. prosinec 1941, s. 2.

³⁴⁰ Tamtéž, s. 1.

³⁴¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 22. prosinec 1941, s. 1.

³⁴² VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 29. prosinec 1941, s. 3.

³⁴³ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 25. prosinec 1941, s. 1.

³⁴⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 31. prosinec 1941, s. 2.

Kobliha se po zrušení B ešelonu vrátil k RDZ a převzal opět její velení.³⁴⁵ Na staronovém postu Koblihovi zůstaly nějaké úkoly z vedení B-ešelonu, například 23. prosince měla RDZ přistavit transport 3. rotě.³⁴⁶ O pár dní později přibyla k dosavadním šesti četám RDZ ještě sedmá, a to četa kanonů proti útočné vozbě. Četa byla improvizovaná, měla 7 děl a velitelem čety se stal nadporučík Ivan Pazderka.³⁴⁷ V novém roce měla RDZ, hlavně její 6. četa, a ostatní roty dávat dle nařízení velitele praporu pozor na benzinové plechovky, kterých byl velký nedostatek, a to jak německých, tak anglických se zátkou. Všechny plechovky měly být odevzdávány do proviantního vozu určeného pro jejich odběr. RDZ měla zajišťovat odvoz plechovek dvakrát týdně do dvou míst, a to do hlavní benzinové výdejny západně od Tobruku a do 115. skladu benzinu. Kobliha jako velitel RDZ měl každý pátek hlásit počet německých plechovek a 4 gallonových plechovek, které byly v předešlém týdnu sebrány a odevzdány do skladů.³⁴⁸

Vzhledem k tomu, že byl prapor již nějakou dobu v novém postavení, tak Kobliha stejně jako v Tobruku vypracoval další plán obrany proti parašutistům, který odevzdal veliteli praporu 11. ledna.³⁴⁹ Tento plán obrany proti parašutistům v případě poplachu zahrnoval zabránění nepřátelského proniknutí z prostoru letiště El Adem přes údolí, kde sídlil prapor, k pevnosti Tobruk. Rota doprovodných zbraní měla zajistit rozcestí asfaltové silnice u letiště El Adem, navázat styk s rotami a zbytek roty měl být k dispozici velitelství praporu. Znamení poplachu mělo být dáno dlouhým houkáním sirény v prostoru velitelství praporu. Na toto znamení se měly jednotlivé čety shromáždit na nástupištích čet a jejich velitelé měli vyslat ihned po

³⁴⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 23, složka Válečný deník (rok 1941) od 11. 7. do 28. 12. 1941, 22. prosince, f. 254–255.

³⁴⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, prosinec 1941, 23. prosinec 1941, s. 2.

³⁴⁷ Četa kanonů proti útočné vozbě, zkráceně četa KPÚV. In: VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 23, složka Válečný deník (rok 1941) od 11. 7. do 28. 12. 1941, 27. prosince, f. 260–261.

³⁴⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, leden 1942, 7. ledna, s. 1.

³⁴⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, leden 1942, 11. ledna, s. 2.

2 spojkách na velitelství roty RDZ. Své další dílčí úkoly měla spojovací četa, četa Bc, KOPL četa, minometná četa a pomocná četa. Konec poplachu měl být dán ústním nebo písemným rozkazem velitele roty.³⁵⁰

O několik dní později od vydání plánu musel Kobliha zkontrolovat celkový počet vozidel a ukořistěná nepřátelská vozidla i motocykly odevzdat do vozového parku britských jednotek, protože bylo zrušeno dřívější nařízení velitelství 8. armády o disponování ukořistěnými vozidly. U praporu měl zůstat jen „systemisovaný počet vozidel britského původu“.³⁵¹ Jak se píše ve válečném deníku z 21. ledna, jednotky nakonec mohly používat ukořistěná vozidla, avšak jen v případě doplnění systemizovaného počtu. Navíc měla být tato vozidla schválena velitelstvím 8. armády. Kobliha jako velitel RDZ měl do 1. února podat veliteli praporu hlášení o vozidlech systemizovaných a o vozidlech „o jejichž použití bylo žádáno“.³⁵² Dne 24. ledna se měl Kobliha jako jeden ze tří členů komise zúčastnit salubritní prohlídky v rajonu velitelství, RDZ, letiště El Adem a prostoru 1. rot. V rajonu 1. roty měl být místo něho během prohlídky v komisi štábní kapitán Zástěra.³⁵³ Tato komise v daný den prohlídku vykonala v rámci rajonů, ubikací, kuchyní a skladů, komisí zjištěné závady byly ještě téhož dne odstraněny.³⁵⁴ Vzhledem k tomu, že se odevzdávání nadpočetného a ukořistěného materiálu týkalo i spojovacího materiálu, tak dostal mjr. Kobliha jako velitel RDZ za úkol zařídit odevzdání všech nadbytečných telefonních a radiových přístrojů a dalších spojovacích potřeb.³⁵⁵ Tento úkol už ale Kobliha nejspíše splnit

³⁵⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 11, složka Druhopsis válečného deníku od 1. 1. 1942 do 31. 3. 1942, 11. ledna 1942, příloha č. 272.

³⁵¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, leden 1942, 16. ledna, s. 1.

³⁵² VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, leden 1942, 21. ledna, s. 2–3.

³⁵³ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, leden 1942, 22. ledna, s. 1.

³⁵⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, leden 1942, 26. ledna, s. 2.

³⁵⁵ Tamtéž, s. 1.

nestihl, protože 26. ledna onemocněl a 27. ledna byl odeslán do nemocnice. V jeho nepřítomnosti ho zastupoval nadporučík ženistů Jilma.³⁵⁶

6.4. Léčba nemoci a návštěva polního soudu

Major Kobliha se léčil v nemocnici až do 22. února a poté nastoupil až do 23. dubna na dvouměsíční zdravotní dovolenou.³⁵⁷ V této části Koblihova života v zahraničí se údaje z jednotlivých pramenů liší, týká se to především délky pobytu v nemocnici a na dovolené. Popis služební činnosti ve válečném kmenovém listu oproti kvalifikační listině například uvádí, že se vrátil z nemocnice už 14. února a poté byl 20. dne t. m. odeslán do 14denního ústavního léčení do Helwanu, dále 23. února byla Koblihovi udělena 14denní zdravotní dovolená a ta mu byla ještě 8. března o jednu tolik prodloužena.³⁵⁸ Sám Kobliha 24. března v žádosti ohledně úhrady skutečných výloh za lázeňské léčení uvádí, že ho „prodělal ve dnech 24. 2. – 22. 3.“³⁵⁹ Nejpravděpodobnější sled událostí nám, dle mého názoru, přibližují denní rozkazy Výcvikového střediska – Východního, které se v určitých aspektech shodují s výše zmíněným opisem válečného kmenového listu. V denním rozkazu ze dne 16. února se shoduje informace, že se Kobliha už 14. dne t. m. vrátil z nemocnice.³⁶⁰ Dne 19. února bylo pak rozhodnuto, že na návrh šéflékaře VS bude Kobliha odeslán 20. dne t. m. na 14 dní do ústavního léčení do Helwanu.³⁶¹ Koblihova zdravotní dovolená byla navíc potvrzena v denním rozkazu z 23. února, kdy mu byla oficiálně udělena 14denní zdravotní dovolená od 23. února do 8. března t. r.³⁶²

³⁵⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, leden 1942, 27. ledna, s. 1.

³⁵⁷ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 2.

³⁵⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Opis kmenového listu (napsáno psacím písmem), s. 2.

³⁵⁹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka 24, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Prosba o úhradu lázeňské léčby ze dne 24. 3. 1942, f. 274. Kobliha dle dokumentu absolvoval lékařskou prohlídku u lázeňského lékaře v Helwanu, 12 ozařování krátkými vlnami u stejného lékaře a také 12 sirných koupelí v lázeňském domě v Helwanu. Dohromady byla cena všech uvedených věcí 4700 egyptských liber.

³⁶⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československé výcvikové středisko – východní, kart. 3, složka Denní rozkazy (2. 1. – 31. 12. 1944), denní rozkaz č. 38 z 16. února 1942, s. 2.

³⁶¹ VÚA-VHA Praha, f. Československé výcvikové středisko – východní, kart. 3, složka Denní rozkazy (2. 1. – 31. 12. 1944), denní rozkaz č. 41 z 19. února 1942, s. 1.

³⁶² VÚA-VHA Praha, f. Československé výcvikové středisko – východní, kart. 3, složka Denní rozkazy (2. 1. – 31. 12. 1944), denní rozkaz č. 44 z 23. února 1942, s. 2.

Dne 3. března Koblihovi velitel praporu prodloužil dovolenou o dalších 14 dní.³⁶³ Tyto údaje korespondují s výše popsanou žádostí Koblihy o proplacení jeho pobytu, že Kobliha byl na léčení od 23. února do 22. března. Během své dovolené Kobliha vykonal ještě 17. března služební cestu z Helwanu do Jeruzaléma.³⁶⁴ Po ukončení zdravotní dovolené vykonal další služební cestu v délce trvání od 22. března do 28. března t. r., konkrétně k polnímu soudu do Jeruzaléma. O den později, tedy 29. března, nastoupil službu u VS – Východního v transitu.³⁶⁵ U VS byl až do 10. dubna, kdy byl společně s početným mužstvem odeslán k praporu.³⁶⁶ Tato informace je potvrzena i ve válečném deníku praporu.³⁶⁷ Kobliha se vrátil k RDZ 12. dubna, jak dokládá zápis ve válečném deníku roty.³⁶⁸

Na tomto místě je nutno uvést důvod, proč se Kobliha vydal k polnímu soudu do Jeruzaléma. K rekonstrukci Koblihova případu mi bude nápomocná bakalářská práce Jana Menglera o generálu Gakovi neboli Ondřeji Mézlovi. Zárodek případu s majorem Koblihou byl již v létě roku 1940, kdy týž po návštěvě generála Gaka zůstal na postu I. pobočníka velitele tehdejšího pluku. Kobliha měl prý vlastním tvrdým velením kompenzovat velení plukovníka Koreše, což mu přineslo velkou nepopularitu v důstojnickém sboru.³⁶⁹ Vzhledem k nízké autoritě velitele skupiny Koreše, polooficiálnímu statusu, majetkové nouzi a nadbytku důstojníků, byla atmosféra v pluku velmi negativní. Všechny tyto aspekty vedly ke vzniku různých skupin, osobních averzí a rivalit, které občas přetrvávaly až do opuštění území Blízkého

³⁶³ VÚA-VHA Praha, f. Československé výcvikové středisko – východní, kart. 3, složka Denní rozkazy (2. 1. – 31. 12. 1944), denní rozkaz č. 51 z 3. března 1942, s. 1.

³⁶⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československé výcvikové středisko – východní, kart. 3, složka Denní rozkazy (2. 1. – 31. 12. 1944), denní rozkaz č. 62 z 17. března 1942, s. 1.

³⁶⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československé výcvikové středisko – východní, kart. 3, složka Denní rozkazy (2. 1. – 31. 12. 1944), denní rozkaz č. 74 z 1. dubna 1942, s. 1.

³⁶⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československé výcvikové středisko – východní, kart. 3, složka Denní rozkazy (2. 1. – 31. 12. 1944), denní rozkaz č. 83 z 13. dubna 1942, s. 1.

³⁶⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, duben 1942, 13. dubna 1942, s. 1.

³⁶⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 23, složka Válečný deník od 6. 3. do 15. 4. 1942, 12. 4. 1942. Kobliha se vrátil k RDZ společně s podplukovníkem Střelkou a dalším mužstvem.

³⁶⁹ MENGLER, Jan: *Divizní generál Ondřej Mézl – Andrej Gak a jeho působení v letech druhé světové války*. Praha 2008, s. 45–46 (nepublikovaná bakalářská práce).

východu. Skupiny se soustřeďovaly například kolem mjr. Střelky, mjr. Koblihy či kolem pplk. Klapálka. Nad těmito skupinami se střetávaly dvojice plk. Koreše s pplk. Klapálkem na jedné straně oproti pplk. Lípovi-Lexovi s pplk. Pelichem na straně druhé. Třetí stranu měl tvořit právě mjr. Kobliha, který byl označen za skutečného velitele, protože plukovník Koreš byl velice nerozhodný a podplukovník Lexa s podplukovníkem Klapálkem se přeli o místo zástupce velitele.³⁷⁰ Na základě šířících se zvěstí ohledně vlastní osoby Kobliha reagoval 2. září tak, že podal žádost o zproštění služby pobočníka. Následujícího dne vyzval plukovník Koreš všechny členy sboru k tomu, aby promluvili, pokud ví něco o protistátních činech Koblihy. Z výpovědí devíti důstojníků tak vznikla kausa, která byla ukončena až rozhodnutím československého polního prokurátora na konci března 1942.

Obvinění se týkalo chování mjr. Koblihy již během jeho internace v Maďarsku, kdy během pobytu v Citadele měl spolupracovat s velitelem věznice, dále také bránit v útěku „i pod pohrůžkou prozrazení pravých identit zadržených“. Navíc byl ještě obviněn z hrubého zacházení se spoluvězni, a dokonce z ochoty setrvat ve vězení po celou dobu války.³⁷¹ Jádrem problému bylo na přelomu března a dubna 1940 plánování útěku plk. Sklenovského, při kterém mu Kobliha slíbil, že se on sám o útěk nepokusí, aby nenarušil chystané legální propuštění několika internovaných. Zároveň měl Kobliha dát čestné slovo o tom, že neuteče, již maďarskému strážmistrovi, který Koblihu eskortoval z nádraží do Citadely výměnou za nenasazení pout. Kobliha měl dále údajně v Citadele zavést vojenskou disciplínu včetně kontrolování světnic, což část vypovídajících odmítala vzhledem k civilnímu postavení vězňů. Jiní vypovídající ji sice připustili, ale stěžovali si jen na vyšší tvrdost v porovnání s bývalým vedením plk. Sklenovského. Zajímavé je, že všichni odkazovali na újmy třetích osob, ale nikomu z vypovídajících nebylo skutečně ublíženo.³⁷² Výtky k tomu, že Kobliha neudržel

³⁷⁰ MENGLER, J.: *Divizní generál Ondřej Mězl*, s. 41–42.

³⁷¹ Tamtéž, s. 46.

³⁷² Tamtéž, s. 46–47.

privilegia získaná plk. Sklenovským, se zdají pochybná. Po útěku Sklenovského a několika dalších určitě nebral na Českoslováky velitel věznice žádný ohled. Do toho zapadají i služby, které měl Kobliha nařídit jako například čištění ubikací maďarských vojáků, které nejspíše důstojníci považovali za pohoršující. Navíc měl Kobliha přemlouvat i mladé vojáky, aby neutíkali a nezhoršovali tak postavení Čechoslováků v Citadele.³⁷³

Kritika vůči hrubému jednání v Maďarsku byla vlastně aktuální stížností k praxi, kterou Kobliha prováděl i v Palestině. Koblihovi bylo umožněno vyjádřit se, přiznal daná čestná slova a přemlouvání k upuštění od útěku dalších po útěku plk. Sklenovského, avšak zbylá obvinění popřel. Atmosféru v táboře dokládá i to, že se Kobliha dostal k výpovědím jednotlivců a už 7. září přímo oslovil štábního kapitána Zahrádku kvůli jeho „krásné řeči u pana generála Mézla“.³⁷⁴ 11. září zopakoval žádost o zproštění služby a připojil k ní i demonstrativní žádost o povolení vstupu do britské armády v hodnosti vojína v případě, že bude shledán „skvrnou armády a národa“. Plk. Koreš tuto stížnost zamítl a 16. září ji předal generálu Mézlovi.³⁷⁵

Rozhodnutí generála Mézla bylo v té době rozhodující vzhledem dosavadní k absenci soudu. Gen. Mézl nařídil spis uložit s odůvodněním, že nyní není možné tuto věc řešit. Tentýž poukázal na osobní zaujatost stěžujících s tím, že právě oni patřili k problémovým důstojníkům v této jednotce. Gen. Mézl nejspíše správně odhalil příčinu ve sporech z tábora z Az Sumeryie. Dokonce on sám připojil i důležitou charakteristiku osoby mjr. Koblihy, která byla založena na velmi dobré známosti ze služby ve sboru v Košicích. Mézl totiž věděl, že je Kobliha tvrdý a nekompromisní, a navíc prudké povahy, a proto snadno přestřelí. Toto hodnocení bylo velmi důležitým podkladem pro rozhodnutí polního prokurátora, protože když se on začal kausou

³⁷³ Tamtéž, s. 47.

³⁷⁴ Tamtéž, s. 47–48.

³⁷⁵ Tamtéž, s. 48.

zabývat, tak neshledal svým výnosem z 29. března 1942 mjr. Koblihu vinným ze žádného přečinu.³⁷⁶

Celý tento případ nám může ukázat stinnou stránku pobytu jednotek na Středním východě či kdekoli jinde. Vztahy ve všech jednotkách, tedy nejenom v té československé, mohly být protkány osobními neshodami, a tudíž mohly být velmi vypjaté. Historická věda se však na základě interpretace pramenů potýká s určitým idealismem. Důležité je dostat se k realitě armádních příslušníků, kteří byli stejnými lidmi jako jsme my dnes, a tak získat vhled do jejich každodennosti společně s jejich možnými neduhy. Tato kausa nám umožňuje nahlédnout do opravdové atmosféry tehdejší československé jednotky která, jak jsem již výše popsal, měla své vlastní vnitřní problémy a ty se, dle uvedených informací, nejspíše prolínaly celou její historií.

Když se poté od VS Kobliha vrátil k praporu, tak zrovna probíhaly přípravy na přesun z Transit Campu v Amyrii do Qantary,³⁷⁷ odtud se pak dostali do Transit Campu At Tira.³⁷⁸ 21. dubna přesunul do Peninsula Barracks³⁷⁹ v Bat Galim.³⁸⁰ Kobliha však už 20. dubna odjel do Peninsula Barracks u Haify, aby společně s poručíkem Kufflerem a ubytovateli rot připravil rozdělení ubytovacích prostorů v Peninsula Barracks ještě před přesunem praporu do téhož prostoru následující den.³⁸¹ Dne 22. dubna v 9 hodin ráno odjel mjr. Kobliha společně

³⁷⁶ Tamtéž, 48.

³⁷⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, duben 1942, 10. dubna 1942.

³⁷⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, duben 1942, 12 a 13. dubna 1942.

³⁷⁹ Na tomto místě jsem opravil původní slovo barracks na správný anglický přepis barracks.

³⁸⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, duben 1942, 21. dubna 1942.

³⁸¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, duben 1942, 20. dubna 1942, s. 1.

s důstojníky z kursu OPL³⁸² do terénu k protiletadlovému výcviku.³⁸³ O dva dny později, tedy 24. dubna, byla ve válečném deníku uvedena informace, že ve dnech od 4. do 9. května t. r. od 9 do 13 hodin se budou konat protiletadlové kursy pro starší důstojníky v AA School Haifa.³⁸⁴ Ve stejný den bylo také rozhodnuto, že mjr. Kobliha společně s velitelem praporu provede 1. května rekognoskaci terénu.³⁸⁵ Dne 2. května bylo velitelem praporu nařízeno, kdo se zúčastní a jakých kursů. Kobliha byl uveden jako účastník výše zmíněného protiletadlového kursu pro starší důstojníky, a to společně s plukovníkem Klapálkem, podplukovníkem Střelkou a dalšími.³⁸⁶ Po dokončení kursu bylo už 11. května známé, že prapor bude reorganizován na 200. lehký protiletadlový pluk. A proto také velitel praporu upozorňoval na to, že s novými zbraněmi budou čelit letectvu a rychlost a přesnost budou první podmínky, které mají být vyžadovány při výcviku. Dále ještě apeloval na zrychlené tempo, dril a lepší kázeň, protože to všechno bylo potřebné k obsluze nové zbraně.³⁸⁷

Do doby reorganizace praporu na protiletadlový pluk Kobliha předsedal dvěma zkušebními komisím ve dnech 20. a 21. května. První den měli být vyzkoušeni a eventuálně povýšeni ti vojáci, kteří konali řádovou službu³⁸⁸ a další den měli být vyzkoušeni ostatní navržení poddůstojníci. Oba dny se zkoušky konaly od 9 hodin na fotbalovém hřišti.³⁸⁹ Konání

³⁸² Obrana proti letadlům. ADAMEC, Miroslav: *Nakupovalo se v zahraničí. Armádní obrana proti letadlům v Československu ve třicátých letech minulého století*. Dostupné online: <https://25plrp.army.cz/nakupovalo-se-v-zahranici-armadni-obrana-proti-letadlum-v-ceskoslovensku-ve-tricatytech-letech> [cit. 17. 1. 2024]. Na této stránce se uvádí zkratky TOPL a AOPL z předválečné armády, avšak pro tuto práci je důležité jen upřesnění zkratky OPL.

³⁸³ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, duben 1942, 22. dubna 1942, s. 1.

³⁸⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, duben 1942, 24. dubna 1942, s. 1.

³⁸⁵ Tamtéž, s. 2.

³⁸⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, květen 1942, 2. května 1942, s. 2.

³⁸⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, květen 1942, 11. května 1942, s. 1–2.

³⁸⁸ Řádovou službu konali vojáci, kteří nepatřili mezi kancelářský a skladištní personál, nepracovali na ošetřovně a podobně. VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, květen 1942, 18. května 1942, s. 3.

³⁸⁹ Tamtéž, s. 3.

jednotlivých zkoušek je potvrzeno ve válečném deníku k příslušným dnům.³⁹⁰ Dne 21. května velitel praporu vydal nařízení, že 23. května o půlnoci „vchází v platnost nová organisace 200 lehkého protiletadlového pluku.“³⁹¹

6.5. Ocenění československým válečným křížem a profesní složení praporu

Na konci této kapitoly je nutno zmínit ocenění, které Kobliha získal za svou činnost během obrany Tobruku. Kobliha obdržel rozkazem Československé vojenské mise v Jeruzalémě č. 3 z 20. ledna 1942 Československý válečný kříž 1939.³⁹² Dle odůvodnění Kobliha „po celou dobu pobytu praporu v obleženém Tobruku prokazoval mimořádné služby. Jsa znamenitým topografem, bezvadně zaměřoval v terénu, často z vlastní iniciativy, s odvahou přesluhující meze povinností. Při nedostatku podrobných map byla jeho práce k nemalému prospěchu i vyšších velitelství a vlastního dělostřelectva. Také v přechodné funkci zástupce velitele praporu a velitele „B“ ešelonu vždy vynikal pracovitostí a energií za každých okolností, nedbaje nebezpečí.“³⁹³ Z tohoto popisu Koblihovy činnosti můžeme předpokládat, že byl nejspíše opravdu aktivním vojákem a snažil se využít pro dobré účely své topografické znalosti pro dobré účely, což jsme například mohli vidět i v jeho vypracovaných plánech na obranu proti parašutistům výše.

Zde je ještě možné krátce zmínit složení praporu vzhledem k profesím jeho příslušníků. K tomu nám pomůže statistika štábního rotmistra Josefa Melče z ledna roku 1942, se kterou pracoval Jindřich Marek ve své knize. Ze statistiky můžeme vyčíst, že při tehdejším kmenovém stavu praporu o 43 důstojnících a 754 mužích bylo nejvíce vojáků z řad soukromých úředníků,

³⁹⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, květen 1942, 20. května 1942, s. 1; VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, květen 1942, 21. května 1942, s. 1.

³⁹¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, květen 1942, 21. května 1942, s. 1.

³⁹² VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 11, složka Druhopis válečného deníku od 1. 1. 1942 do 31. 3. 1942, příloha č. 307 k zápisu z 30. ledna 1942, s. 1.

³⁹³ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 11, složka Druhopis válečného deníku od 1. 1. 1942 do 31. 3. 1942, příloha č. 307 k zápisu z 30. ledna 1942, s. 1.

obchodníků, studentů, dále také strojních a stavebních zámečníků, dělníků a v neposlední řadě i šoférů a mechaniků. A na tomto místě je nutné také poznamenat to, že v praporu bylo pouze 22 vojáků z povolání³⁹⁴ a jedním z těchto profesionálů byl nepochybně i mjr. Kobliha.

³⁹⁴ MAREK, J.: *Tobrucký deník*, s. 20.

7. V řadách 200. protiletadlového pluku

Nový pluk se skládal z velitelství, spojovací čety, dílenské čety a tří praporů očíslovaných 500, 501 a 502. Každý prapor se skládal ze 4 rot. Velitelem pluku se stal plukovník Klapálek a jeho zástupcem se stal podplukovník Karel Střelka. Mjr. Kobliha byl ustanoven velitelem československého protiletadlového praporu 500 – Východního.³⁹⁵ Československý pěší prapor 11 naposledy nastoupil v původním složení 22. května na fotbalovém hřišti, kde plukovník Klapálek promluvil k mužstvu. Zde stručně zhodnotil činnost praporu a poděkoval všem za vykonané služby. Po povelu „K počtě zbraň!“ již pozdravil jednotku jako Československý lehký protiletadlový pluk 200 – Východní.³⁹⁶ Velitel pluku ještě tentýž den k velitelství 500. praporu přidělil velitele praporu, jeho zástupce, 3 důstojníky a 43 mužů a ke každé ze čtyř rot praporu přidělil 2 důstojníky a 58 mužů.³⁹⁷ Po sečtení jednotlivých čísel zjistíme, že mjr. Kobliha měl na svém novém postu na starost 287 členů mužstva.

V denním rozkaze praporu je také uvedeno, jaké měli velitelé praporů pravomoci. V zásadě měl Kobliha určité trestní pravomoci, mohl dočasně přidělit mužstvo, ale jen v rámci svého praporu, protože přemísťování jednotlivců provádělo jen velitelství pluku na návrh velitelů praporů, a také mohl navrhovat platové zařazení poddůstojníků. Dále byli velitelé praporů odpovědní za výcvik praporů a samostatných čet dle vydaných dispozic velitele pluku. Velitelé praporů měli navíc každý týden v pátek předkládat týdenní výcvikové programy u těchto útvarů.³⁹⁸ Zároveň bylo v denním rozkaze uvedeno, že si prapory 500 a 501 převezmou v týž den v 17 hodin u hospodářské správy zbraně a munici podle nové systemizace. Velitelé těchto

³⁹⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, květen 1942, 21. května 1942, s. 2–3.

³⁹⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý pěší prapor 11 – Východní, kart. 9, složka Válečný deník Čs. pěšího praporu 11 – Východního s přílohami, květen 1942, 22. května 1942, s. 1–2.

³⁹⁷ Tamtéž, s. 2.

³⁹⁸ Tamtéž, s. 3.

praporů měli také určit 2 důstojníky a 30 mužů do protiletadlového kursu, přesněji 500. prapor do St. Jeans, 501. prapor do Aquirs a jejich jména měli nahlásit do 9 hodin 24. května.³⁹⁹

7.1. Na postu velitele 500. praporu

V této části práce se pokusím o rekonstrukci historie československého lehkého protiletadlového praporu 500 s důrazem na Koblihu jako velitele tohoto praporu. K sepsání této části využiji hlavně denní rozkazy a válečné deníky praporu. 23. května, tedy 2. den oficiálního fungování praporu mjr. Kobliha v denním rozkaze uvítal všechny důstojníky a mužstvo, předložil přesný název jednotky. Dále řešil mnoho dalších věcí, týkajících se celkového rozdělení praporu, mimo jiné pověřil funkcí zbrojního důstojníka ppor. Heinze, určil por. Pacovského k vyučování angličtiny a zároveň přiděloval jednotlivé baráky na ubytování rotám. Ještě také určil dozorčí rotmistry praporu na další dny společně se strážní službou, a navíc určil do protiletadlového kursu v St. Jean od každé roty několik členů mužstva.⁴⁰⁰ Ostatní pokyny se již z větší části shodovaly s pokyny v denním rozkazu 11. praporu z 22. května. Kobliha jako velitel praporu například přiděloval dělostřelecký materiál,⁴⁰¹ i nářadí, dále určoval, kdo se z mužstva zúčastní trubačského kursu, také určoval stravní komisi a řešil opravy závad písemné agendy.⁴⁰² Na konci měsíce, konkrétně 28. května, prapor nastoupil k oslavám narozenin prezidenta dr. Beneše na fotbalovém hřišti v Bath Galimu, kde k celému pluku promluvil jeho velitel plk. Klapálek.⁴⁰³

V červnu 1942 pokračoval prapor ve výcviku s děly. K tomu Kobliha vydal na začátku měsíce nařízení, aby mužstvo, které co bude cvičit s děly nebo bude jinak zaměstnáno u děla,

³⁹⁹ Tamtéž, s. 4. Velitelé měli určit nejlépe důstojníky, kteří ještě neabsolvovali žádný kurs a mluvili alespoň částečně anglicky.

⁴⁰⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Denní rozkaz č. 1 z 23. května 1942, s. 1–8.

⁴⁰¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Denní rozkaz č. 3 z 26. května 1942, s. 1.

⁴⁰² VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Denní rozkaz č. 6 z 29. května 1942, s. 1–2.

⁴⁰³ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 23. 5. 1942 do 10. 7. 1942, 28. května 1942.

nosilo overaly. Ty totiž měly chránit normální výstroj, která měla zůstat vždy čistá.⁴⁰⁴ Každodenně v denním rozkaze určoval dozorčího rotmistra praporu společně s pohotovostí na další den.⁴⁰⁵ V červnu navštívil Čechoslováky na Středním východě ministr národní obrany divisní generál Ingr. Na jeho počest byla 13. dne t. m. československým konzulátem v Jeruzalémě pořádána recepce, které se mjr. Kobliha společně s kpt. Svobodou a několika členy mužstva 500. praporu zúčastnil.⁴⁰⁶ O dva dny později 500. prapor nastoupil v 17 hodin k oslavě návštěvy ministra národní obrany. Generál Ingr při příležitosti své návštěvy dekoroval vyznamenané, ke kterým patřil právě mjr. gšt. Kobliha společně s dalšími důstojníky a mužstvem praporu. Po slavnostním dekorování proběhlo „slavnostní defilé před vyznamenanými, ministrem národní obrany a četnými hosty“.⁴⁰⁷ Tato velká událost proběhla 19. června, kdy velitel 200. protiletadlového pluku plk. Klapálek slavnostně přijal prapor od divisního generála Ingra.⁴⁰⁸ Válečný deník praporu vypovídá, že na 500. prapor od 19. do 22. června „připadla strážní a pobřežní, pozorovací služba“.⁴⁰⁹ Tuto skutečnost dokládá i denní rozkaz praporu z 16. června, kdy Kobliha nařídil jednotlivým rotám praporu, který den má jaká rota převzít službu.⁴¹⁰ Vzhledem k potřebnému prohlubování znalostí byly praporu přidělovány příručky, které rozdělával mezi velitelství, praporní četou a jednotlivé roty.⁴¹¹ V červnu se také

⁴⁰⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Denní rozkaz č. 12 z 5. června 1942, s. 1.

⁴⁰⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Denní rozkaz č. 12 z 5. června 1942, s. 1.; Denní rozkaz č. 9 z 2. června 1942, s. 1.; Denní rozkaz č. 6 z 29. května 1942, s. 1.

⁴⁰⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 23. 5. 1942 do 10. 7. 1942, 9. června 1942.

⁴⁰⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 23. 5. 1942 do 10. 7. 1942, 15. června 1942.

⁴⁰⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 23. 5. 1942 do 10. 7. 1942, 16. června 1942.

⁴⁰⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 23. 5. 1942 do 10. 7. 1942, 14. června 1942.

⁴¹⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Denní rozkaz č. 21 z 16. června 1942, s. 1.

⁴¹¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Denní rozkaz č. 23 z 18. června 1942, s. 1.

500. prapor přesunul do nového campu Az Zib. Přípravy na přesun začaly již 19. června⁴¹² a skutečný přesun se uskutečnil 21. června.⁴¹³ V novém táboře byla už 23. června zřízena protiletadlová obrana. Kobliha zároveň ve stejný den nařídil, aby zdravotní poddůstojník s vojákem nejméně 2x v týdnu prohlédli vodu, zdali je hygienicky požitelná.⁴¹⁴ O dva dny později, tj. 25. června, byla u praporu ještě zřízena telefonní ústředna.⁴¹⁵ Vzhledem k novému ubytování praporu vydal Kobliha dokument o povinnostech dozorčího důstojníka tábora Az Zib.⁴¹⁶ Společně s tímto dokumentem také vydal strážní pravidla pro táborovou stráž v témže campu.⁴¹⁷ O den později se velitel praporu Kobliha na rozkaz československého polního soudu a československé vojenské mise vydal na služební cestu do Jeruzaléma, která cesta trvala od 26. do 27. června.⁴¹⁸

7.2. Obrana haifského přístavu

V červenci 500. prapor provedl 10. dne t. m. ostrou střelbu z děl na rukáv na střelnici A. A. School v At Tira⁴¹⁹ a střelbu provedl na stejném místě i další den.⁴²⁰ Střelba z 11. července ukázala velmi dobré výsledky vzhledem k dobrému stupni výcviku u děl.⁴²¹

⁴¹² VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 23. 5. 1942 do 10. 7. 1942, 19. června 1942.

⁴¹³ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 23. 5. 1942 do 10. 7. 1942, 21. června 1942.

⁴¹⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 23. 5. 1942 do 10. 7. 1942, 23. června 1942.

⁴¹⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 23. 5. 1942 do 10. 7. 1942, 25. června 1942.

⁴¹⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Směrnice pro strážní a dozorčí službu, dokument Povinnosti dozorčího důstojníka tábora Az Zib. Všeobecně byl dozorčí důstojník zodpovědný veliteli tábora za chod strážní, dozorčí a pohotovostní služby v táboře. Během služby měl kontrolovat provádění strážní a dozorčí služby, prováděl rozdělení stráží a dozorčích orgánů apod.

⁴¹⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Směrnice pro strážní a dozorčí službu, dokument Strážní pravidla pro táborovou stráž v campu Az Zib I B. Úkolem stráže bylo kontrolovat všechny osoby přicházející i odcházející z tábora, sčítat veškerý materiál uložený v garážích a v noci občůžkou sčítat ubytovací prostor praporu. Síla stráží byla určena 1–6 vojáků ve dne a 1–8 v noci. Dle úkolů byly rozděleny i 3 stanoviště strážných.

⁴¹⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Denní rozkaz č. 33 z 30. června 1942, s. 1.

⁴¹⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 23. 5. 1942 do 10. 7. 1942, 10. července 1942.

⁴²⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 11. července 1942.

⁴²¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, vlepená zpráva o výsledcích střelby z 11. července.

Další týden od 12. do 19. července bylo pokračováno ve výcviku se zaměřením na odstranění nedostatků zjištěných u ostré střelby a zdokonalování výcviku s prediktorem děla.⁴²² V tomto týdnu od 17. do 18. července mjr. Kobliha vykonal s kapitánem Podhajským služební cestu do Jeruzaléma služebním vozidlem společně s řidičem vojínem Fischmannem.⁴²³

Pár dní poté začala pro 500. prapor jedna z důležitých kapitol jeho působení, protože se 20. července přesunul z tábora Az Zib do obranného pásma Haify⁴²⁴ a 21. července zaujal palebná postavení. Prapor bezproblémově vystřídal anglické jednotky a zároveň rotý navázaly spojení s oblastním velitelem Haify.⁴²⁵ Přesunem do postavení a vystřídáním anglických jednotek 500. prapor přejal obranu přístavu a prostoru kolem Haify. Úkoly praporu byly nejen protiletadlové, ale jednotka měla chránit prostor proti nepřátelským výsadbám z moře i proti parašutistům.⁴²⁶ Účast na obraně Haify umožnila začátečníkům obeznámit se s aparátem bezpečnostního, pozorovatelského i velitelského zařízení. Jednalo se například o G. O. R. čili Gun Operations Room a G. C. O. neboli Gunnery Control Officer a dalšími úřady či jednotkami.⁴²⁷ Vzhledem k novému postavení praporu musel velitel vykonat prohlídky, které 23. července provedl u všech rot. Touto inspekcí zjistil, že 1/500 rota pracuje postupně na krytech pro děla, avšak je to pro mužstvo obtížné, protože jejich pozice jsou v úplně písčném okolí.⁴²⁸ O tři dny později vykonal další prohlídku palebných stanovišť, která ve většině byla nezávadná a v pořádku. I přesto mjr. Kobliha vyhlásil určitá všeobecná nařízení, například

⁴²² VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, vlepéná zpráva o pokračování výcviku u děl v době od 12. do 19. července 1942.

⁴²³ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký p. l. p. 200 – Východní, kart. 1, složka Denní rozkazy rok 1942, Denní rozkaz č. 51 z 22. července 1942, s. 2.

⁴²⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 20. červenec 1942.

⁴²⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 21. červenec 1942.

⁴²⁶ GOTTLIEB, František: *Po druhé Tobruk*. Praha 1946, s. 42.

⁴²⁷ Gun Operations Room byla dělostřelecká operační síň udávající vzdálenost, směr a výšku nepřátelských letadel. Gunnery Control Officer byl důstojník, který na svém stanovišti podle údajů G. O. R. řídil palbu děl pomocí telefonu. In: GOTTLIEB, František: *Po druhé Tobruk*, s. 43.

⁴²⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 23. červenec 1942.

ohledně naplnění zásobníků pro děla a upozornil na to, aby si nově příslé mužstvo opatřilo ocelové přilby pytlouinou.⁴²⁹ Mezi prohlídkami stanovišť byl prapor 27. července poctěn návštěvou velitele 17. protiletadlové brigády anglické armády brigádníka Dunlopa v doprovodu plk. Klapálka, styčného důstojníka kpt. Robinsona a několika důstojníků britské armády. Velitel praporu Kobliha reagoval při příležitosti této návštěvy na různé dotazy velitele brigády o potřebách 500. praporu.⁴³⁰ Jako jednu z dalších prohlídek na stanovištích vykonal 29. července, kdy několik stanovišť bylo shledáno bez závad, ale na některých pozorovatelé neprováděli správně svou práci a Kobliha upozornil, že na několika stanovištích nebyly správně uloženy záložní hlavně děla.⁴³¹ Dne 30. července ještě vykonal společně s poručíkem pěchoty Krozkem služební cestu do Bejrútu.⁴³² Poslední den v červenci se Kobliha zúčastnil konference 17. brigády v Bejrútu.⁴³³

Na začátku srpna byla k 500. praporu přidělena 7/501 rota, takže tím měl Kobliha pod svým velením o další rotu navíc.⁴³⁴ V srpnu velitel praporu provedl dalších několik prohlídek stanovišť, jako například 6. 8.,⁴³⁵ 12. 8.⁴³⁶ i 14. 8.⁴³⁷ Dále byl mjr. Kobliha v měsíci srpnu určen velitelem pluku na post učitele pro plukovní protiletadlovou školu, kde vyučoval předmět Volba a úprava stanovišť a také taktickou část zastírání. Ostatní část vyučoval nadporučík Pazderka.⁴³⁸

⁴²⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Prohlídka palebného postavení 26. 7. 1942.

⁴³⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 27. červenec 1942.

⁴³¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Výsledek prohlídky 29. 7. 1942.

⁴³² VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký p. l. p. 200 – Východní, kart. 1, složka Denní rozkazy rok 1942, Denní rozkaz č. 60 z 1. srpna 1942, s. 1.

⁴³³ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 31. červenec 1942.

⁴³⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 4. srpen 1942.

⁴³⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Výsledek prohlídky 6. srpna 1942.

⁴³⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Výsledek prohlídky 12. srpna 1942.

⁴³⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Výsledek prohlídky 14. srpna 1942.

⁴³⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 13. srpen 1942.

Je zřejmé, že vojáci dále pokračovali ve výcviku a svoje kvality mohli prokazovat na ukázkových cvičeních, jako například na cvičení 30. srpna na stanovišti L9. Této zkoušce byli přítomni velitel 17. brigády brigádník Dunlop, velitel pluku plk. Klapálek, velitel praporu 500 major Kobliha a dále také velitel A. A. D. C. Haifa plk. Harrison a plk. Blockson. Velitel 17. brigády projevil spokojenost s provedením tohoto cvičení.⁴³⁹

Na počátku září byl prapor poctěn návštěvou divisního generála Gaka, který u praporu provedl prohlídku v doprovodu plk. Klapálka a mjr. Koblihy.⁴⁴⁰ Velitel československé vojenské mise div. gen. Gak projevil plnou spokojenost nad výsledkem přehlídky a žádal příslušníky praporu, aby pracovali dále a společným úsilím ještě zvýšili dosavadní úroveň kázně a výcviku.⁴⁴¹ V druhé polovině měsíce velitel praporu vydal několik dokumentů. Jeden se týkal nácviku střelby na letadla letící přes palebná stanoviště, a byl doplněn obloukovým schématem.⁴⁴² Další důležitý dokument se týkal děl Bofors a střelby proti námořním cílům. Všeobecné zákonitosti byly následující: na všechny cíle mělo být páleno jednotlivými ranami, protiletadlová munice se měla střídát s protitankovou a také ve spise byl také uveden maximální účinný dostřel 1500 metrů. Mjr. Kobliha ve spise popsal postup střelby se zaměřovačem a také s mířidly. Součástí spisu byla i tabulka nadběhů děl podle určitých vzdáleností, které byly uvedeny v kilometrech. V části týkající se střelby proti tankům se všeobecná pravidla shodovala. Nepatrný rozdíl byl jen ve vzdálenosti účinného dostřelu, který v tomto případě činil pouze půl kilometru a lišily se také velikosti nadběhů děl.⁴⁴³ Samozřejmě i v září prapor a jeho

⁴³⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 30. srpen 1942.

⁴⁴⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 2. září 1942.

⁴⁴¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Denní rozkaz č. 90 z 5. září 1942, s. 1.

⁴⁴² VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 21, složka Spisy tajné a důvěrné rok 1942, spis číslo 116 ze dne 20. září 1942.

⁴⁴³ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 21, složka Spisy tajné a důvěrné rok 1942, spis číslo 123 ze dne 25. září 1942.

čety pokračovaly ve výcviku u děl, který byl veden podle programu zaměstnání velitele praporu. Dle válečného deníku bylo ve výcviku úspěšně pokračováno.⁴⁴⁴

Na počátku října mjr. Kobliha obdržel legitimaci opravňující k nošení československého válečného kříže od ministerstva národní obrany. Společně s ním obdrželo své legitimace několik dalších členů mužstva a důstojníků z 500. praporu.⁴⁴⁵ 4. dne t. m. provedl velitel praporu Kobliha s veliteli čet průzkum nové pěchotní střelnice v Az Zibu.⁴⁴⁶ Prapor pokračoval ve výcviku u děl a navzdory tomu, že přibýlo mnoho nováčků jako náhrada za vycvičené mužstvo, které odešlo k československému letectvu, byly dosavadní výsledky dobré.⁴⁴⁷ Mjr. Kobliha nařídil 12. října velitelům rot a veliteli praporní čety, aby vycvičili mužstvo pomocných družstev a praporní čety k obsluze děl. Do 15. října měli zmínění velitelé přeložit časový rozvrh přidělení jednotlivců na stanoviště po dobu 14 dnů.⁴⁴⁸ Tento krok byl určitě nutný a logický proto, aby co nejvíce členů praporu umělo alespoň standartně pracovat s touto bojovou technikou a mohli tak v případě potřeby či nedostatku mužstva zastoupit vojáky na různých postech. Roty praporu však necvičily jen s děly, ale zlepšovaly se také ve střelbě z pušek a kulometů.⁴⁴⁹ Při této střelbě se mělo dle nařízení velitele praporu postupovat následovně: mužstvo, které vyhovělo při střelbě z pušky, mělo střílet z kulometu a kdo vyhověl při této střelbě měl střílet z tommygunu. Mužstvo nevyhovující při střelbě z pušky pak mělo být dále cvičeno.⁴⁵⁰ V druhé polovině měsíce, konkrétně 24., navštívil velitele praporu velitel

⁴⁴⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 26. září 1942.

⁴⁴⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Denní rozkaz č. 113 z 2. října 1942, s. 1.

⁴⁴⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 4. říjen 1942.

⁴⁴⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 10. říjen 1942.

⁴⁴⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 12. říjen 1942.

⁴⁴⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 16. říjen 1942.

⁴⁵⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Nařízení ohledně střelby z pušek atd ze dne 14. října 1942.

13. britského protiletadlového pluku pplk. Harris a oznámil mu, že přejímá velení nad všemi lehkými p. l. prapory a světlometnými oddíly po výcvikové i technické stránce.⁴⁵¹ O tři dny později pplk. Harris také vykonal přehlídku stanovišť praporu.⁴⁵² Na konci měsíce prapor také oslavil, dle programu nařízeného velitelem praporu mjr. Koblihou, den prohlášení samostatnosti Československého státu 28. října. Při příležitosti tohoto významného dne velitelé rot přijali od nováčků složení přísahy a slib jejich věrnosti.⁴⁵³

V listopadu jednotky pokračovaly ve výcviku s pěchotními zbraněmi a zároveň s jejich hlavními zbraněmi – děly v jejich dosavadním postavení. Jednotky prováděly jako doposud ostré střelby z pěchotních zbraní.⁴⁵⁴ Prapor byl svědkem 6. listopadu i jednoho poplachu, který byl vyhlášen v 15:05 hodin a odvolán o 20 minut později bez akce na straně nepřítele či vlastní jednotky.⁴⁵⁵ Na konci listopadu se prapor bez 2/500 roty přesunul do Peninsula Barracks Transit Campu v Bath Galimu. Po 48 hodinách se dále měl prapor přesunout do stálého campu v Az Zibu.⁴⁵⁶ Při přesunu do Peninsula Barracks se 7. rota 501. praporu, která byla dočasně přidělená k 500. praporu, vrátila ke svému původnímu útvaru.⁴⁵⁷ Pro majora Koblihu byl listopad velmi úspěšný v kariérním směru. Depeší ministerstva národní obrany č. 213 z 18. listopadu 1942 byl povýšen s účinností a pořadím od 28. října 1942 na

⁴⁵¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 24. říjen 1942.

⁴⁵² VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 27. říjen 1942.

⁴⁵³ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 28. říjen 1942.

⁴⁵⁴ Například ve dnech 31. října až 6. listopadu. VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 7. listopad 1942.

⁴⁵⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 6. listopad 1942.

⁴⁵⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1942, Rozkaz pro přesun praporu 500 do Bath Galimu 26. listopadu 1942.

⁴⁵⁷ Přesněji to byli 2 důstojníci a 60 členů mužstva. VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 27. listopad 1942.

podplukovníka generálního štábu.⁴⁵⁸ Na konci měsíce se mezi dny 30. listopadu a 1. prosincem jeho prapor přesunul do Jericha.⁴⁵⁹

⁴⁵⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka 37, sign. 37-26-35, f. 234, depeše Ministerstva národní obrany z 18. listopadu 1942.

⁴⁵⁹ V této části vycházím z rozkazu k přesunu ze dne 29. listopadu. VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 29. listopad 1942.

8. Čechoslováci podruhé do Tobruku

V novém campu prapor 2. prosince navštívil velitel pluku a společně s podplukovníkem Koblihou prohlédl nový ubytovací prostor praporu a přihlížel výcviku u děl.⁴⁶⁰ O den později proběhla u rot 500. praporu přednáška zpracovaná pplk. Koblihou o protiletadlové palební přehradě a jejím zahajování.⁴⁶¹ Dne 4. prosince velitel praporu odjel na rekognoskaci okolí za účelem průzkumu terénu pro plukovní cvičení ve směru Jericho – Nablus.⁴⁶² Mužstvo v prosinci cvičilo mobilitu praporu a také prohlubovalo svůj dosavadní dělostřelecký výcvik.⁴⁶³ Cvičení s děly v terénu provedly jednotlivé roty i ve dnech od 14. do 20. prosince v okolí Jericha podle námětu velitele praporu.⁴⁶⁴ Pplk. Kobliha provedl další průzkumy v terénu 20. a 21. prosince a zpracoval je jako náměty k mobilnímu výcviku. Vzhledem k přesunu praporu z Palestiny do Libye však nebyla tato cvičení nikdy provedena.⁴⁶⁵ Od 22. prosince začaly přípravy na přesun praporu do pole. S tím souviselo nařízení jednotné výstroje – battledressu, obsah toreb apod., zároveň to pro vojáky znamenalo zastavení všech dovolených. Mužstvo, které se v tu chvíli nacházelo na dovolené, se mělo hlásit u svého praporu nejpozději 25. prosince do 24:00 hodin.⁴⁶⁶ Na Štědrý den navštívil jednotku velitel čs. mise gen. Gak společně s čs. konzulem v Palestině Kadlecem. Prapor při této příležitosti nastoupil před památníkem, který byl vybudován u silnice vedoucí z Jericha do Jeruzaléma. Oba muži se rozloučili s příslušníky pluku a popřáli vojákům příjemné Vánoce. Samotný Štědrý večer a

⁴⁶⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 2. prosinec 1942.

⁴⁶¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 3. prosinec 1942.

⁴⁶² VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 4. prosinec 1942.

⁴⁶³ Devátého prosince prapor provedl průpravu mobilního výcviku. Každá rota měla své úkoly. VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 7. a 9. prosinec 1942.

⁴⁶⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, Týdenní přehled od 14. do 20. prosince 1942.

⁴⁶⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, Vložka k 21. prosinci 1942.

⁴⁶⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 22. prosinec 1942.

večeře se konaly u praporní čety a jednotlivých rot praporu samostatně.⁴⁶⁷ Další den prapor odeslal vozidla s veškerým naloženým materiálem a děla s traktory po vlastní ose.⁴⁶⁸ Samotný přesun praporu započal 27. prosince dopoledne⁴⁶⁹ a pokračoval i 28., kdy prapor zastavil v Cairu. Tam byl v dobu přesunu velitel praporu pplk. Kobliha služebně, avšak přišel se přesvědčit o stavu praporu na nádraží.⁴⁷⁰ Jeho služební cesta trvala od 22. prosince do 29. prosince.⁴⁷¹ Přesun pokračoval až do 30. prosince dopoledne, kdy prapor konečně přijel po několikadenní cestě do železniční stanice v Tobruku, ze které se ještě poté přesunuli do tranzitního tábora.⁴⁷² Velitel praporu pplk. Kobliha se ze služební cesty vrátil 1. ledna a 2. ledna společně s praporem vystřídal britské protiletadlové dělostřelectvo. Ve stejný den prapor postupně zaujal svá palebná postavení.⁴⁷³

8.1. Dělostřelci v Tobruku

V novém postavení prapor pokračoval v dosavadním výcviku. Mužstvo se také konečně dočkalo vytoužené akce. V lednu zažilo několik červených poplachů, jako například 7. ledna. Červený poplach byl hlášen G. O. R. v 18:45 hodin kvůli nepřátelskému bombardéru kroužícímu ve výšce asi 4000 až 8000 stop přibližně 30 kilometrů kolem Tobruku. Britské těžké a československé lehké dělostřelectvo praporu střílelo baráž. Poplach byl nakonec odvolán v 19:20 hod.⁴⁷⁴ O den později byl hlášen červený poplach v 18:20 hod., avšak Čechoslováci

⁴⁶⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 24. prosinec 1942.

⁴⁶⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 25. prosinec 1942.

⁴⁶⁹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 27. prosinec 1942.

⁴⁷⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 28. prosinec 1942.

⁴⁷¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1943, Denní rozkaz č. 3 ze 4. ledna 1943, s. 2.

⁴⁷² Tranzitní tábor se nacházel v polovině cesty z Tobruku do El Ademu. VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 30. prosinec 1942.

⁴⁷³ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 2. leden 1943.

⁴⁷⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 7. leden 1943.

nemohli tentokrát přispět k obraně, protože se oficiální boj s letadly odehrával na moři. Nepřátelská letadla tam napadla konvoj dopravních lodí a po ztrátě dvou letadel byla při útěku pronásledována britskými stíhačkami.⁴⁷⁵ Další červený poplach se uskutečnil 16. ledna, a i přes přípravu baráží praporu zahájily palbu jen britské těžké protiletadlové baterie.⁴⁷⁶ Velitel praporu pplk. gšt. Kobliha podal v neděli 24. ledna na velitelském cvičení pro prapor 500 a 501, konajícím se v důstojnické jídelně 501. praporu, před všemi důstojníky a veliteli poločet výklad systému směrových baráží. Dále také „o rozdílu baráže I. a II. sledu a jak tu kterou baráž použít“. Po tomto výkladu bylo provedeno aplikační cvičení odpovídající skutečnosti. Tohoto cvičení se zúčastnilo 21 důstojníků a 58 mužů.⁴⁷⁷ Další den velitel praporu nařídil používat síť pro maskování kdykoliv to bude možné, protože síť rozkládá ostré hrany objektu, a proto týž objekt nevrhá stíny. V důsledku toho je na leteckých fotografiích velmi těžko viditelný. Pplk. Kobliha takto zareagoval na mylný názor některých velitelů, kteří si mysleli, že pokud kterýkoliv objekt splývá barvou s terénem tak ho není potřeba maskovat sítěmi.⁴⁷⁸

Právě během opětovné obrany Tobruku, ale nyní pomocí protiletadlových kanónů, se pplk. Kobliha opětovně věnoval topografii a svému umění, které předtím dokládalo ocenění československým válečným křížem z dob 11. pěšího praporu. Koblihovo počínání během protiletadlové obrany Tobruku nám může přiblížit část knihy velitele 200. pluku Karla Klapálka. Údaje z knihy nejsou občas přesně datované, avšak podle chronologického sledu událostí se skutečnosti vypovídající o Koblihovi udály nejspíše během ledna 1943. Klapálek k mjr. Koblihovi uvádí: „Brzy se u nás začalo debatovat. Pokud se pamatuji, první s tím přišel major Kobliha jako starý topograf, že děla nestojí na stejné úrovni a jejich náměr by měl být

⁴⁷⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 11. 7. 1942 do 9. 1. 1943, 8. leden 1943.

⁴⁷⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 16. leden 1943.

⁴⁷⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 24. leden 1943.

⁴⁷⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 25. leden 1943.

upraven podle toho. I začalo se reformovat. Kobliha obcházel stanoviště, měřil, vypočítával, občas hudroval, radil.“⁴⁷⁹ Jediné, co je potřeba uvést na pravou míru v tomto úryvku je, že Kobliha v lednu 1943 již nebyl majorem, ale od listopadu 1942 byl už povýšen na podplukovníka.

8.2. Únorová ukázková pěchotní cvičení a první sestřel

Prvního a třetího února řídil velitel praporu Kobliha několik ukázkových cvičení pěchoty kombinované čtyry pod velením poručíka Krause. Cvičení byla zakončena ostrou střelbou z malorážních zbraní a vrháním ručních granátů. V obou dnech byl cvičení přítomen velitel 17. A. A. brigády Dunlop s několika svými důstojníky. Dne 1. února byl přítomen i velitel pluku plk. Klapálek a několik důstojníků praporu 500 a 501. U druhého cvičení je ve válečném deníku uveden i důvod cvičení: „bylo provedeno hlavně pro příslušníky britského protiletadlového dělostřelectva, které není dosud dostatečně obeznámeno s pěchotními zbraněmi“. ⁴⁸⁰ Za provedení těchto cvičení vyslovil brigádýr Dunlop všem příslušníkům čtyry své uznání. K tomu se připojil i velitel pluku s pochvalou a výzvou, aby si vojáci i nadále udržovali svou útočnou pěšáckou schopnost.⁴⁸¹

Na mužstvo 500. praporu a ostatní Čechoslováky čekala nejtěžší zkouška 20. a 21. února. 20. února byl žlutý poplach hlášen v 19:55 hod. a hned po něm následoval i červený v 20:02 hod. Na Tobruk v tu dobu mířilo 5 nepřátelských bombardérů ze severu na jih, kde byl jejich cílem přístav. Britské těžké a československé lehké dělostřelectvo provedlo deštníkovou baráž, kterou se bombardéry ve výškách 5000 a 3000 stop marně snažily prorazit. Letadlům se podařilo shodit několik bomb do rajónů rot 500. praporu. Děla praporu při tomto náletu vypálila

⁴⁷⁹ Klapálek, K.: *Ozvěny bojů*, s. 149.

⁴⁸⁰ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 1. a 3. únor 1943.

⁴⁸¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 9. únor 1943.

dohromady 1001 ran. Dle zpráv z G. O. R. se podařilo 2 letadla sestřelit a jedno bylo sestřeleno protiletadlovými bateriemi praporu. Konec poplachu byl hlášen v 20:45 hod.⁴⁸²

Další den byl žlutý poplach hlášen v 18:30 hod. a červený poplach byl hlášen o 10 minut později v 18:40 hod. Tentokrát se pokusilo 6 nepřátelských bombardérů o útok na Tobruk ze severu. Na letadla byly páleny vysoké baráže. Letadlům se jimi nepodařilo proniknout, a proto nemohla svrhnout bomby. Při odletu byly ještě pronásledovány britskými stíhačkami. Roty praporu během obrany vypálily 260 ran. Červený poplach byl ukončen v 18:55 hod.⁴⁸³ I přes euforii sestřeleného letounu ze dne 20. února byli velitelé praporů na jejich shromáždění upozorněni na to, že množství ran vypálených za cenu jednoho letadla je příliš drahé.⁴⁸⁴

25. únor byl pro 500. prapor dnem změn. 1/500 rota se měla připravit na odjezd na palebná stanoviště na letišti v Martubě jižně od Derna. Rota měla být tímto přesunem vzdálena asi 150 kilometrů. 2/500 rota měla uvolnit prostor pro anglickou jednotku. Rajony 2. 3. a 4. roty se vtěsnily do rajonu 3. a 4. roty. 2/500 rota měla převzít postavení S19 a S20 od 3/500 roty, navíc měla vybudovat 2 nová postavení. 3/500 rota přidala ke své S18 ještě S17 od 4/500 roty a měla vybudovat jedno nové postavení. Nakonec 4/500 rota měla zůstat na S27 a S15 a vybudovat také jedno nové postavení.⁴⁸⁵ První rota praporu se na letiště Martuba přesunula další den a 27. února měla převzít stanoviště.⁴⁸⁶ Velitel praporu Kobliha se po těchto změnách se svým pobočníkem zúčastnil konference na velitelství 17. A. A. brigády.⁴⁸⁷ Dne 28. února se poté se

⁴⁸² VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 20. únor 1943.

⁴⁸³ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 21. únor 1943.

⁴⁸⁴ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 24. únor 1943.

⁴⁸⁵ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 25. únor 1943.

⁴⁸⁶ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 26. únor 1943.

⁴⁸⁷ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 27. únor 1943.

svým zástupcem štábním kapitánem Selnerem vydal na prohlídku palebných stanovišť 1/500 roty na letišti Martuba.⁴⁸⁸

Zde je na místě uvést krátkou zmínku o tom, co pplk. Koblihu mělo čekat dále. V depeši z 18. února ohledně uvolnění důstojníků ze Středního východu pro SSSR byl uveden na druhém místě, avšak se špatným křestním jménem Bohumil. On a další důstojníci byli navrženi pro přesun po poradě s velitelem pluku a výcvikového střediska vzhledem k tomu, že pobyt jednotek na Středním východě bude krátký.⁴⁸⁹ Dle názoru generála Gaka a plk. Klapálka by však Kobliha byl lepší do štábu budovaného v Anglii místo důstojníka Bulandra, který již měl závazky (ženu a 2 děti). Celkově však byl Kobliha navržen do SSSR, avšak kdyby tam nebyl jmenovaný nutně potřeba, pak by mohl odejít do Velké Británie.⁴⁹⁰ Z neznámého důvodu se nakonec Kobliha do SSSR nepřesunul, a tudíž jeho kariéra pokračovala ve Velké Británii, jak je uvedeno níže.

8.3. Velitel praporu 500 míří do Velké Británie

Na začátku března 1943 se 500. prapor ještě pod velením pplk. Koblihy více rozdělil. 1/500 rota již byla vzdálena od praporu z Tobruku a to stejné čekalo i ostatní tři. 2/500 rota se přesunula na letiště č. 2 v Gambutu, 3/500 rota do prostoru nádraží Tobruk a 4/500 rota na letiště Bu Amud. Postavení měly roty zaujmout do 11 hodin 2. března.⁴⁹¹ Dne 3. března velitel praporu provedl prohlídku palebných stanovišť 3/500 roty.⁴⁹² O tři dny později, tj. 6. března, odjel pplk. Kobliha na zaslouženou 14denní dovolenou.⁴⁹³ Po skončení dovolené byl 23. března přidělen

⁴⁸⁸ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 28. únor 1943.

⁴⁸⁹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka 37, sign. 37-10-41, f. 77, s. 7, Depeše o navržení důstojníků ze Středního východu pro SSSR.

⁴⁹⁰ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka 37, sign. 37-10-41, f. 77, s. 8, Depeše o navržení důstojníků ze Středního východu pro SSSR.

⁴⁹¹ VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 1. březen 1943.

⁴⁹² VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 20, složka Válečný deník od 10. 1. 1943 do 31. 8. 1943, 3. březen 1943.

⁴⁹³ Velitel pluku Klapálek udělil Koblihovi 14denní řádnou dovolenou se 4 dny navíc na cestu do Palestiny od 6. března. Viz: VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1943, Denní rozkaz č. 63 z 6. března 1943, s. 2.

a 31. března přemístěn k československé vojenské misi pro Balkán a Střední východ.⁴⁹⁴ Ještě před úplným odchodem pplk. Koblihy k československé misi mu velitel pluku plk. Klapálek vyjádřil v denním rozkaze pluku z 29. března velitelský dík a pochvalné uznání.⁴⁹⁵

Kobliha byl v Jeruzalémě u československé mise do 17. dubna, kdy si nechal zaevidovat seznam věcí, které si s sebou vzal na loď.⁴⁹⁶ Na cestu do Velké Británie se vydal o den později a cesta mu trvala až do 27. dubna. Další den byl přidělen ke Štábu pro vybudování branné moci⁴⁹⁷ při Ministerstvu národní obrany v Londýně.⁴⁹⁸ Dle kvalifikační listiny byl k důstojnickému štábu pro vybudování branné moci přemístěn 30. dubna.⁴⁹⁹

Za celou svou kariéru na Středním východě byl Kobliha hodnocen vcelku kladně. Dle hodnocení pilný a svědomitý, někdy až tvrdý se sklony k domýšlivosti, navíc nad sebou občas ztrácel kontrolu. Určitá negativa kompenzoval výtečnými vědomostmi a vojenskými znalostmi ve všech oborech, které ještě zdokonaloval soustavným studiem. Kobliha byl dokonalým organizátorem, avšak někdy byl přísný až bezohledný, údajně se nebál jakékoliv odpovědnosti.⁵⁰⁰

⁴⁹⁴ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 2.

⁴⁹⁵ Celý text následuje: „Pplk. gšt. Kobliha B. – a. č. 0011 zúčastnil se všech tažení a bojů býv. Čs. pěšího praporu 11–Vých. v roce 1941 a 1942 jako velitel roty doprovodných zbraní. Po utvoření pluku převzal velení praporu 500, který byl jako nejpokročilejší ve výcviku první pověřen bojovým úkolem: obranou přístavu Haifa. Již zde a zvláště později v poli svým soustavným studiem a prací přispěl nemálo k objasnění některých problémů jmenovitě v oboru střelby a taktického užití přehrad různých druhů. Z jeho rozsáhlých znalostí topografie i matematiky těžili nejen jeho podřízení, ale i mnozí jiní důstojníci pluku. Zasloužil se nemálo o zvýšení úrovně znalostí naší nové zbraně. Louče se s pplk. gšt. Koblihou přeji mu mnoho úspěchů na novém služebním místě a vyslovuji mu svůj velitelský dík a pochvalné uznání.“ Viz: VÚA-VHA Praha, f. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV, kart. 19, složka Denní rozkazy rok 1943, Denní rozkaz č. 86 z 29. března 1943, s. 1.

⁴⁹⁶ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka 24, sg. 24-13/29, f. 242, Seznam věcí, který 17. dubna odevzdal Kobliha v Jeruzalémě.

⁴⁹⁷ Dále budu používat zkratku ŠVBM.

⁴⁹⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), opis osobní vložky ke kmenovému listu Bohumíra Koblihy s informacemi do konce dubna 1943.

⁴⁹⁹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 2.

⁵⁰⁰ Hodnocení do 30. září 1942 je potvrzeno generálem Gakem v dubnu 1943. Hodnocení od 1. 4. 1942 je poté potvrzeno až v říjnu 1943 nadřízeným Koblihy z 3. oddělení ŠVBM plk. Sázavským. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902, kvalifikační listina z MNO, hodnocení z doby od 1. 10. 1941 do 1. 4. 1943.

9. Angažmá ve Velké Británii

Na tomto místě je nutné objasnit, co ŠVBM vůbec byl. Byl to štáb vybudovaný v rámci Ministerstva národní obrany v Londýně v lednu 1943.⁵⁰¹ Řídil ho generál Bedřich Neumann, kterému podléhaly nejdříve tři a poté čtyři oddělení (1. oddělení – organizační, 2. oddělení – zpravodajské, 3. oddělení – operační a 4. oddělení – materiální), pomocný úřad a studijní skupina.⁵⁰² Na podzim 1944 byl ŠVBM nahrazen Hlavním velitelstvím čs. branné moci. „Toto velitelství mělo za úkol vypracovat plán výstavby poválečné československé armády, kromě toho se také zabývalo repatriací čs. občanů, stíháním válečných zločinců a účastnilo jednání Mezispojeneckého výboru pro příměří.“⁵⁰³ Velitelem tohoto velitelství byl jmenován dosavadní ministr národní obrany Sergej Ingr. Vznikem Ministerstva národní obrany v osvobozeném Československém státu hlavní velitelství oficiálně ukončilo svou činnost.⁵⁰⁴ Podplukovník Kobliha byl přednostou 3. skupiny v 3. oddělení ŠVBM.⁵⁰⁵ Dle dalších nalezených informací měl být přednostou skupiny pro mírová jednání.⁵⁰⁶

Krátce po svém přemístění k ŠVBM pplk. Kobliha pozbyl protektorátní občanství. Stalo se tak oznámením z 13. května 1943 na základě § nařízení o odnětí státního občanství Protektorátu Čechy a Morava z 3. října 1939 ve znění nařízení z 19. září 1942, kdy byl Kobliha s mnoha dalšími lidmi zbaven svého protektorátního občanství.⁵⁰⁷

⁵⁰¹ Generální štáb 1919–2019. Dostupné online: <https://acr.army.cz/struktura/historie/generalni-stab/generalni-stab-1919---2019-216104/> [cit. 19. 2. 2024].

⁵⁰² STRAKA, Karel – ŠACH Jan: Generální štáb československé i české armády v proměnách času. Dostupné online: <https://www.vhu.cz/generalni-stab-ceskoslovenske-i-ceske-armady-v-promenach-casu/> [cit. 19. 2. 2024].

⁵⁰³ Generální štáb 1919–2019. Dostupné online: <https://acr.army.cz/struktura/historie/generalni-stab/generalni-stab-1919---2019-216104/> [cit. 19. 2. 2024].

⁵⁰⁴ STRAKA, Karel – ŠACH Jan: Generální štáb československé i české armády v proměnách času. Dostupné online: <https://www.vhu.cz/generalni-stab-ceskoslovenske-i-ceske-armady-v-promenach-casu/> [cit. 19. 2. 2024].

⁵⁰⁵ VÚA-VHA Praha, f. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn, kart. 18, složka Spisy důvěrné rok 1944, spis číslo 1614.

⁵⁰⁶ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902, kvalifikační listina z MNO, hodnocení z doby od 1. 10. 1943 do 30. 9. 1944.

⁵⁰⁷ Národní archiv Praha (NA Praha), f. Úřad říšského protektora, Praha – fond 114, kart. č. 188, signatura 114-130-1, oznámení o pozbytí protektorátního státního občanství, f. 119 a 127. Kobliha má v seznamu osob špatně uvedené křestní jméno Bohumil, avšak další informace k jeho osobě se shodují, tj. datum narození, místo narození a také informace o jeho poslední práci v Protektorátu, tj. výzkumná stanice v Liblicích.

Během svého angažmá ve Velké Británii pplk. Kobliha vytvořil několik studií. V listopadu 1943 Kobliha zpracoval obsáhlou studii o Těšínsku. Podnět k vytvoření této studie vyplynul ze schůzky státního ministra zahraničních věcí dr. Ripky s náčelníkem ŠVBM 25. října t. r. Dr. Ripka si vyžádal studii o odtržené části Těšínského Slezska. Studie jako taková obsahuje 2 části: 1. část je vojenské posouzení důležitosti soudního okresu Jablunkovského pro případ, kdyby byl z polské strany kladen požadavek odstoupení určité části území osídleného převážně polským „živlem“. 2. část je věnována vojenskému posouzení území, jehož přiřazení k ČSR by mohla československá zahraniční politika předložit jako návrh proti polskému požadavku s cílem, aby polský byl paralyzován.⁵⁰⁸ Tato složka je doplněna různorodými přílohami, namátkou lze zmínit mapu znázorňující procentuální poměr národností podle stavu z roku 1919,⁵⁰⁹ mapu předpokládaného těžiště obrany proti nepřátelským akcím⁵¹⁰ a další podobné. Druhá studie, kterou Kobliha zpracoval, vznikla na základě rozhovoru státního ministra ZV s náčelníkem ŠVBM 25. října 1943. Pplk. Kobliha byl na této schůzce společně s plk. gšt. Sázavským, vedoucím oddělení, kde Kobliha pracoval. Předmětem daného jednání bylo projednání možností odstoupení části území historických zemí, možnosti změn území za tyto odstoupené oblasti a oprava hranic ve prospěch ČSR proti Německu, Maďarsku a Rakousku.⁵¹¹ Studie je doplněna několika přílohami, jako například podrobnými mapami, které ukazují území k odstoupení.⁵¹² Dále se v přílohách vyskytuje přehled ploch a počtu

⁵⁰⁸ VÚA-VHA Praha, f. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn, kart. č. 5, složka Spisy tajné rok 1943 čj. 203–249, obal složky studie o Těšínsku.

⁵⁰⁹ VÚA-VHA Praha, f. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn, kart. č. 5, složka Spisy tajné rok 1943 čj. 203–249, obal složky studie o Těšínsku, příloha č. 10.

⁵¹⁰ VÚA-VHA Praha, f. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn, kart. č. 5, složka Spisy tajné rok 1943 čj. 203–249, obal složky studie o Těšínsku, příloha č. 4.

⁵¹¹ VÚA-VHA Praha, f. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn, kart. č. 5, obal složky studie zpracované na podkladě rozhovoru státního ministra ZV s náčelníkem ŠVBM 25. 10. 1943.

⁵¹² VÚA-VHA Praha, f. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn, kart. č. 5, složka Spisy tajné rok 1943 čj. 203–249, složka studie zpracované na podkladě rozhovoru státního ministra ZV s náčelníkem ŠVBM 25. 10. 1943, příloha č. 4.

obyvatel dle národností na územích přicházejících v úvahu ke směně,⁵¹³ přehled částí území připadajících v úvahu při začlenění do hranic ČSR⁵¹⁴ a další.

V listopadu 1943 Kobliha nejenže vytvořil studii o Těšínsku, ale též byl přítomen na 2. schůzi zástupců ministerstva národní obrany, zahraničních věcí, vnitra a spravedlnosti.⁵¹⁵ Tato komise stálých zástupců ministerstev řešila přípravu příměří⁵¹⁶ a podplukovník Kobliha figuroval v této komisi jako tajemník. Dle zápisu se však nijak do debat nezapojoval. Na konci zápisu je uvedeno, že Kobliha ručil za jeho správnost.⁵¹⁷

V březnu 1944 Kobliha zpracoval přednášku na téma Civilní protiletdecké obrany na Podkarpatské Rusi pro kurs orgánů civilní správy. Přednáška proběhla 25. května t. r.⁵¹⁸ CPO rozdělil na několik složek, a to vlastní CPO, službu požární, služby pomocné a protiplynové. Úkolem vlastní CPO bylo minimalizovat počet obětí a materiálních ztrát při náletu. Požární služba měla za úkol zavádět preventivní opatření k zabránění požárů a zároveň měla lokalizovat a hasit vzniklé požáry. Pomocná služba měla z většiny charitativní ráz, avšak měla pomáhat při činnosti služeb ostatních.⁵¹⁹ Protiplynová služba zahrnovala protiplynová opatření, zjišťování přítomnosti plynu a jeho asanaci.⁵²⁰ CPO jako taková neměla být plně aktivována všude. Ve městech a větších kompaktních osadách měly být všechny služby, avšak v některých osadách měly být pouze některé nebo jenom jedna z nich. Touto službou, improvizovaně vytvořenou

⁵¹³ VÚA-VHA Praha, f. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn, kart. č. 5, složka Spisy tajné rok 1943 čj. 203–249, složka studie zpracované na podkladě rozhovoru státního ministra ZV s náčelníkem ŠVBM 25. 10. 1943, příloha č. 5.

⁵¹⁴ VÚA-VHA Praha, f. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn, kart. č. 5, složka Spisy tajné rok 1943 čj. 203–249, složka studie zpracované na podkladě rozhovoru státního ministra ZV s náčelníkem ŠVBM 25. 10. 1943, příloha č. 6.

⁵¹⁵ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka 20, sg. 20-7/2, f. 241, Zápis o 2. pracovní schůzi komise stálých zástupců ministerstev ze dne 9. listopadu 1943.

⁵¹⁶ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka 20, sg. 20-7/2, f. 240, Zpráva o zaslání výtisku o 2. pracovní schůzi komise stálých zástupců ministerstev.

⁵¹⁷ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka 20, sg. 20-7/2, f. 241–252, Zápis o 2. pracovní schůzi komise stálých zástupců ministerstev ze dne 9. listopadu 1943.

⁵¹⁸ VÚA-VHA Praha, f. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn, kart. č. 24, složka Pokyny pro civilní protiletdeckou obranu na Podkarpatské Rusi, f. 110.

⁵¹⁹ Tamtéž, f. 112.

⁵²⁰ Tamtéž, f. 123.

téměř na všech místech, měla být služba požární.⁵²¹ V rámci CPO měly být vytvářeny i improvizované úkryty.⁵²² Součástí celého plánu byla i evakuace části obyvatelstva z měst. V případě proveditelnosti evakuace měl být připraven i její plán.⁵²³ Přednáška byla doplněna tabulkou s úkoly jednotlivých velitelů CPO (zemský, městský, okresní, obvodový apod.) korespondující s grafickým schématem organizace obvodů CPO.⁵²⁴

Pplk. Kobliha nejenže zpracovával studie, ale byl také přednášet v kursu v Defence Area v květnu 1944.⁵²⁵ Dále byl jako zástupce MNO přítomen na několika různých poradách. V červenci 1944 byl na poradě u československé vojenské mise na Ministerstvu národní obrany jako zástupce ŠVBM. Účelem této porady bylo rozebrání návrhu dohody s SCAEF o kontrole, ochraně a dispozicích pro osoby československé státní příslušnosti, které měly být repatriovány. Cílem bylo připravit oprávněným orgánům československé státní správy potřebný materiál k rozhodnutí o repatriaci.⁵²⁶ Pplk. Kobliha byl také 24. července oficiálně určen zástupcem MNO na porady o otázkách repatriace, které byly svolávány Ministerstvem sociální péče.⁵²⁷

Ve Velké Británii si pplk. Kobliha držel své osobní a mravní vlastnosti, které na něm byly oceňovány již během jeho prvorepublikové kariéry. Velitel 3. oddělení plk. Sázavský ho za dobu od 1. října 1943 do 20. srpna 1944 hodnotil jako velmi pilného, svědomitého a iniciativního. Dále vyzdvihl na Koblihovi to, že byl samostatný, sebevědomý a že měl velmi dobré všeobecné i vojenské znalosti.⁵²⁸ Později byl v říjnu 1944 přítomen na meziministerské poradě

⁵²¹ Tamtéž, f. 112–113.

⁵²² Tamtéž, f. 116.

⁵²³ Tamtéž, 124–125.

⁵²⁴ Tamtéž, 127–128.

⁵²⁵ Původně měl pplk. Kobliha přednášet v kursu 24. května, podle úpravy až 25. května. Další informace, například o jaký kurs se mělo jednat a co měl Kobliha vyučovat, se mi bohužel najít nepodařilo. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka 37, sign. 37-18-59, f. 425, depeše Ministerstva národní obrany – ŠVBM ve věci vyžádání povolení k vstupu do místa konání kursu v Defence Area.

⁵²⁶ NA Praha, f. Ministerstvo sociální péče – Londýn, kart. č. 48, sign. 11-17/15, f. 69, zápis o poradě konané dne 8. července 1944 u československé vojenské mise na MNO.

⁵²⁷ NA Praha, f. Ministerstvo sociální péče – Londýn, kart. č. 56, sign. 11-20/29, f. 11, zpráva MNO ve věci ustanovení zástupců MNO na porady o repatriaci.

⁵²⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Pomocný popis pplk. gšt. Bohumíra Koblihy za dobu od 1. října 1943 do 20. srpna 1944.

v repatriačním odboru ministerstva sociální péče, kde zastupoval Ministerstvo národní obrany. Na této poradě se například projednávaly směrnice pro styčné úředníky.⁵²⁹

Mezi účastí na poradách Kobliha v roce 1944 zpracoval další studii, a to o okupaci. Ta byla podrobnějším zpracováním nástinu československého okupačního požadavku čs. prezidenta a Ministerstva zahraničních věcí.⁵³⁰ Vycházela z různých předpokladů, kdy by státy Osy byly po své porážce po určitou dobu okupovány spojeneckými vojsky. Dle náznaků bylo možné, že by velmocí mohly požadovat převzetí částí tohoto úkolu tzv. malými spojenci. Pplk. Kobliha ve studii uvedl několik důvodů pro okupaci. Jednalo se o účast malých spojenců na všeobecném zajištění podmínek příměří a míru, povzbuzení morálky vlastního národa a snížení morálky poražených národů nebo také oslabení branného potenciálu poražených států. Okupace byla brána i jako možné uskutečnění částečné náhrady válečných škod. Jeden z posledních důvodů byla i okupace důležitých vojenských a hospodářských prostor, aby bylo poraženým státům znemožněno brzké sjednocení a zesílení k dalšímu konfliktu.⁵³¹ Dle studie k okupaci československými silami přicházelo v úvahu Německo a Maďarsko. Okupační síly se měly držet haagské úmluvy a cizí území měly obsadit jen dočasně.⁵³² Spis obsahuje i přehled okupační správy v Německu po první světové válce,⁵³³ dále přehled vývoje správního a policejního systému v Německu i Maďarsku.⁵³⁴ Studie také obsahovala popis hospodářských poměrů na území Německa a Maďarska sousedících s Československem, kterých by se týkala možná okupace. Tato část byla zpracována na základě několika pramenů.⁵³⁵ Celá studie byla doplněna bohatými přílohami ve formě různých map či tabulek předpokládaných území

⁵²⁹ NA Praha, f. Ministerstvo sociální péče – Londýn, kart. č. 48, sign. 11-17/15, f. 82, záznam o meziministerské poradě konané dne 11. října 1944 v repatriačním odboru ministerstva sociální péče.

⁵³⁰ VÚA-VHA Praha, f. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn, kart. č. 30, složka Spisy tajné rok 1944 čj. 585–749, úvodní strana složky studie o okupaci.

⁵³¹ VÚA-VHA Praha, f. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn, kart. č. 30, složka Spisy tajné rok 1944 čj. 585–749, Složka studie o okupaci, s. 1.

⁵³² Tamtéž, s. 2.

⁵³³ Tamtéž, s. 15.

⁵³⁴ Tamtéž, s. 40.

⁵³⁵ Tamtéž, s. 62–80.

k okupaci. Přílohy svými tématy korespondovaly s částmi studie, tj. obsahovaly mapy průmyslu na územích, mapy a tabulky správního rozdělení území, tabulku zaměstnání obyvatelstva apod.⁵³⁶

V prosinci 1944 byl Kobliha také součástí porady ohledně repatriace československých občanů z Velké Británie. Tato porada se konala na Ministerstvu sociální péče a pplk. Kobliha zde zastupoval Hlavní velitelství.⁵³⁷ Dle záznamu se však do porady nijak výrazně nezapojoin.

Pplk. Kobliha měl být dle spisu z Hlavního velitelství v Londýně z 12. dubna 1945 zařazen do 2. lodního transportu na osvobozené území společně s divisním generálem Ingrem a mnoha dalšími.⁵³⁸ Tím kariéra v zahraniční armádě ve Velké Británii pro pplk. Koblihu skončila. Do vlasti odjel dne 5. června 1945.⁵³⁹

⁵³⁶ VÚA-VHA Praha, f. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn, kart. č. 30, složka Spisy tajné rok 1944 čj. 585–749, Složka studie o okupaci, přílohy č. 1–31.

⁵³⁷ NA Praha, f. Ministerstvo sociální péče – Londýn, kart. č. 67, sign. 11-59/143, f. 6, záznam o poradě ze dne 1. prosince 1944 v zasedací síni Ministerstva sociální péče.

⁵³⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka 20, sg. 24-32/39, f. 119, Seznam osob, které mají být pojaty do 2. lodního transportu na osvobozené území.

⁵³⁹ Vzhledem k tomu, že se den odjezdu divisního generála Ingra a například i brigádního generála Františka Moravce shoduje s datem odjezdu Koblihy usuzují, že tedy společně odjeli v 2. lodním transportu. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka 24, sg. 24-3/6, f. 50, Seznam všech civilních a vojenských prošlých evidencí velvyslanectví v Londýně, které na trvalo opustily území Velké Británie v době od 1. ledna 1942 od 30. června 1945. Dle evidenčního listu však do vlasti odletěl letadlem. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka vojenských osobních spisů, spis čj. 814106, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Evidenční list, s. 1.

10. Velitelem Vojenského zeměpisného ústavu

V této části práce se budu snažit rekonstruovat situaci ve Vojenském zeměpisném ústavu, kterého se stal pplk. Kobliha velitelem.⁵⁴⁰ VZÚ byl po osvobození Československa společně i s Vojenskou zeměpisnou službou obnoven ve stavu a působnosti platné před 15. březnem 1939. Stalo se tak v souladu s dekretem prezidenta republiky č. 11 ze 3. srpna 1944 stvrzeného zákonem č. 12/1946 Sb. Úplně prvním poválečným velitelem služby a současně VZÚ byl do 30. května 1945 plk. PhDr. Jiří Čermák. Podle předválečných zásad byl 1. června t. r. ustanoven velitelem služby pplk. gšt. Kobliha⁵⁴¹ a na tomto novém postu byl povýšen na plukovníka, a to 1. srpna 1945.⁵⁴²

Po válce se postupně do VZÚ vrátila velká část jeho předešlých pracovníků společně s příslušníky zahraničních jednotek, s účastníky Slovenského národního povstání, s odbojovými pracovníky a vězni z nacistických koncentračních táborů. VZÚ byl obnoven s respektováním zásad Košického vládního programu a národnostního klíče. V krátké době služba dosáhla pohotovosti k plnění úkolů ve prospěch „obnovy státu, jeho ekonomiky, řízení, bezpečnosti a obrany“.⁵⁴³

Ukončení války vyžadovalo od zeměpisné služby přehodnocení řady dřívějších koncepcí a zásad. Široké spektrum nové bojové techniky a zbraní společně s dalekým dosahem jejich činnosti a zároveň s celkovým rozmachem bojové činnosti jako takové si vynutilo přesné

⁵⁴⁰ V době svého pozdějšího zatčení Kobliha bydlel v Praze I na ulici Dlouhá třída č. 44. Viz: Archiv bezpečnostních složek Praha (ABS Praha), f. SÚMV, sg. 305-103-8, f. 68, Zpráva od Krajského velitelství státní bezpečnosti Praha ministerstvu vnitra ve věci Bohumíra Koblihy a jeho pátrání po pobytu ze dne 7. června 1949. Předtím bydlel na adrese v Praze XIX. Bubeneč na ulici Bučkova 31. Viz: VÚA-VHA Praha, Sbírka osobních spisů účastníků národního boje za osvobození podle zákona č. 255/1946 Sb., spis čj. 46843/47 - Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Potvrzení náhradního tělesa západní skupiny z 19. 12. 1946 pro plk. gšt. Bohumíra Koblihu. Poté v roce 1947 Kobliha bydlel také v Praze na Bubenci, ale na ulici Rooseveltova č. domu 764/31. Viz: VÚA-VHA Praha, Sbírka osobních spisů účastníků národního boje za osvobození podle zákona č. 255/1946 Sb., spis čj. 46843/47 - Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), úvodní strana vložky A.

⁵⁴¹ Na tomto místě jsem musel opravit hodnotu plukovníka, která je uvedena v knize Historie geografické služby, na podplukovníka. Oficiálně byl Kobliha povýšen na plukovníka až později. In: ROUŠAR, Jaroslav: *Historie Geografické služby AČR 1918–2008*. Praha 2008, s. 21.

⁵⁴² VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 2.

⁵⁴³ ROUŠAR, J.: *Historie Geografické služby*, s. 21.

geodetické podklady a systémy souřadnic. Dále také nové mapy, se kterými souvisela nutnost zásobení vojsk mapami. Zároveň bylo důležité vytvářet nové druhy speciálních map, a to podle druhů vojsk, například pro letectvo, tankové vojsko, tyl a další.⁵⁴⁴

Poválečná státní politika a orientace Československé republiky společně se zásadami, které pro armádu stanovil Košický vládní program, předurčovaly orientaci a s tím spojenou činnost zeměpisné služby. Navíc nejenže předurčovaly orientaci služby, ale stanovily i úkol unifikace geodetických a kartografických základů se Sovětským svazem.⁵⁴⁵

Během toho, kdy byl plk. Kobliha ve vedoucí funkci služby, se sama služba potýkala s několika problémy. V rámci těchto problémů je nutné uvést to, že na území ČSR existovalo a bylo zároveň používáno sedm souřadnicových systémů. V otázce map byla situace podobná. Existovaly mapy různého měřítka v různých zobrazeních. Pouze mapy převzaté z Rakouska pokrývaly souvisle celé území státu, avšak jejich přesnost a věrohodnost byly pro soudobé útvary v poválečné době velmi nevyhovující. K tomu se přidaly i debaty ohledně celkového pojetí funkce VZÚ. U části příslušníků přetrvávaly tendence k zachování pasivní funkce zeměpisné služby s orientací pouze na území vlastního státu, a to bez aktivního působení ve vojscích a bez práce v jejich prospěch.⁵⁴⁶

Během období 1945–1950 se však i přes složité organizační i politicko-vojenské problémy VZÚ dařilo pokračovat v plnění úkolů. Zde uvedu druhy jednotlivé druhy pracovníků služby a čím se konkrétně zabývali. Topografové se podíleli na vytyčení, zaměření a demarkaci státní hranice ČSR–SSSR. Kartografové zpracovávali přehledné mapy území státu a střední Evropy v měřítku 1 : 300 000 a 1 : 500 000, pro letecký provoz zpracovali mapu v měřítku 1 : 1 000 000. Reprodukční pracoviště se věnovalo mnoha aktivitám od tisku map až po

⁵⁴⁴ Tamtéž, s. 21.

⁵⁴⁵ Tamtéž, s. 21.

⁵⁴⁶ Tamtéž, s. 21.

zajišťování služebních tiskovin pro velení armády. Geodeti doplňovali trigonometrické sítě nižších řádů a také se věnovali zhušťování podrobných bodových polí v pohraničních oblastech. Stejnou práci prováděli také v nově zřizovaných vojenských výcvikových prostorech.⁵⁴⁷

Období, kdy byl plk. Kobliha náčelníkem VZÚ, a poté až do roku 1950, bylo charakteristické obětavou prací mnoha příslušníků služby. Zároveň to však bylo i období konfrontace a vývoje názorů na orientaci, působnost a úkoly služby během tlaku na podřízení se sovětské vojenskopolitické doktríně. Byla to také doba omylů a nepřipravených rozhodnutí. Do úkolů služby se promítala situace daná formováním mocenských uskupení bývalých spojenců protihitlerovské koalice. Toto období, tj. mezi lety 1945–1950, také vytvářelo předpoklady k přeměně Vojenské zeměpisné služby na Vojenskou topografickou službu s novými úkoly a celoarmádní působností.⁵⁴⁸

10.1. Ocenění za zásluhy během 2. sv. v. a poválečné hodnocení

V této části je nutné zmínit ocenění, která Kobliha během své kariéry ve VZÚ dostal. V listopadu 1945 mu udělil generál Svoboda druhý Československý válečný kříž 1939.⁵⁴⁹ Za své další zásluhy obdržel od prezidenta republiky v lednu 1946 další Československý válečný kříž 1939,⁵⁵⁰ Československou medaili za zásluhy I. stupně⁵⁵¹ a Československou vojenskou pamětní medaili se štítkem „VB“, „VS“.⁵⁵² Prezident republiky mu také ještě navíc 19. ledna udělil Československou medaili za chrabrost.⁵⁵³ Dle schematického životopisu v Přerovském

⁵⁴⁷ Tamtéž, s. 22.

⁵⁴⁸ Tamtéž, s. 23.

⁵⁴⁹ SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, Dekret o udělení Československého válečného kříže 1939 ze dne 24. listopadu 1945.

⁵⁵⁰ SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, Dekret o udělení Československého válečného kříže 1939 ze dne 14. ledna 1946.

⁵⁵¹ SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, Dekret o udělení Československé medaile za zásluhy I. stupně ze dne 14. ledna 1946.

⁵⁵² SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, Dekret o udělení Československé vojenské pamětní medaile se štítkem VB a VS ze dne 14. ledna 1946.

⁵⁵³ SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, Dekret o udělení Československé medaile za chrabrost ze dne 19. ledna 1946.

archivu byl Kobliha držitelem i mnoha dalších medailí, jako například Britského válečného kříže nebo medaile Africké hvězdy. V archivu se bohužel fyzické podoby medailí ani dekrety o jejich udělení nenacházejí.⁵⁵⁴ Udělení těchto medailí lze však doložit z kmenového listu dochovaného ve Vojenském osobním spisu.⁵⁵⁵

Během své celé poválečné kariéry byl v jednotlivých letech 1945, 1946, 1947⁵⁵⁶ a 1948 Kobliha hodnocen v rámci svých vojenských kvalit kladně. Celkově byl přísný, nadaný, bystrý a měl i dobré vystupování. Kobliha se také výborně vzdělával nejen československou, ale i cizojazyčnou literaturou. V otázce tělesné způsobilosti byl velmi zdatný, pěstoval turistiku a dbal o svůj zevnějšek. Dle hodnocení vedl VZÚ dobře a velmi se zasloužil o jeho znovuvybudování. Plukovník Kobliha měl být upotřebitelný jako velitel VZÚ nebo ve štábní službě, či také na velitelském místě. Co je však nutno vyzdvihnout, je věta, která se v hodnoceních s mírnými úpravami opakuje od roku 1945: „Sečtělý, s duchem dnešní doby se plně nesžil.“⁵⁵⁷ S ohledem na situaci v armádě se předzvěst toho, že se Kobliha s novými pořádky nesžil, podepsala v jeho posledním hodnocení od 1. října 1947 do 30. září 1948. V části o upotřebitelnosti bylo Koblihovi znovu vyčteno, že nenašel kladný poměr k lidově demokratickému řádu republiky, a proto byl pro vojenskou službu méně upotřebitelný. Navíc

⁵⁵⁴ SOKA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, životopis na linkovaném papíře napsaný tiskacím písmem, s. 2.

⁵⁵⁵ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka vojenských osobních spisů, spis čj. 814106, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), kmenový list číslo 16 D z působení ve Velké Británii.

⁵⁵⁶ V tomto roce měl být plukovník Kobliha na základě návrhu hlavního štábu Československé armády povýšen do hodnosti generála, avšak povýšení bylo z důvodu že byl Kobliha na tuto hodnost příliš mladý, odloženo. In: SMÍŘICKÝ, Zdeněk: *Generál Bohumír Kobliha*, s. 1, nebo také SMÍŘICKÝ, Z.: *Jeden ze zapomenutých*, s. 7. Tato informace se nachází v obou novinových článcích od Zdeňka Smířického, a i když jsem nenašel v mnou prostudovaných pramenech informace k podložení Koblihova plánovaného povýšení do generálské hodnosti, pokládám zmíněnou pasáž za důvěryhodnou. Zdeněk Smířický, jak uvedu dále v práci, napomáhal manželce Bohumíra Koblihy v jejím snažení o rehabilitaci jejího manžela, byl s ní v kontaktu a pracoval s prameny zapůjčenými právě od Paní Koblihové. In: SMÍŘICKÝ, Z.: *Generál Bohumír Kobliha*, s. 1.; *E-mailový rozhovor se Zdeňkem Smířickým ze dne 20. 10. 2022*.

⁵⁵⁷ V hodnocení z roku 1946 je tato věta napsaná následně: „Sečtělý, do dnešních poměrů se dosud nevžil. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část II., hodnocení za kvalifikační období od 5. května 1945 do 31. prosince 1945 a od 1. ledna do 30. září 1946, s. 2. Stejná formulace se objevuje v hodnocení za rok 1947 a za kvalifikační období od 1. 10. 1947 do 31. 5. 1948. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část II., hodnocení za kvalifikační období za rok 1947 a za kvalifikační období od 1. 10. 1947 do 31. 5. 1948., s. 2.

mu byl stupeň kvalifikace, který měl v předešlých letech na velmi dobré úrovni, z tohoto důvodu změněn na pouze „vyhovující“.⁵⁵⁸

10.2. Dopad poúnorových událostí

Únorové události roku 1948 se nepochybně podepsaly na Koblihově další kariéře. Už 16. dubna 1948 byl z rozhodnutí MNO odeslán, ze služebních důvodů, na zvláštní dovolenou. Po této následovala od 1. června téhož roku dovolená s čekáním až do konce září.⁵⁵⁹ Od 1. října byl Kobliha přemístěn do oboru ministerstva školství a osvěty. Ve stejný den byl převeden do zálohy a přemístěn k VO 1.⁵⁶⁰ Pod ministerstvem školství a osvěty pracoval ve Státním archeologickém ústavu v Praze.⁵⁶¹

Koblihův případ nepochybně zapadá do všeobecného rámce poúnorových perzekucí. Armáda byla instituce, která byla čistkami zasažena nejvíce. Většinou šlo, v první fázi především, o odstranění tzv. reakcionářů z politického a veřejného života, nejčastěji např. bezdůvodným propuštěním z práce.⁵⁶² Poté následovala soudní perzekuce, která se soustředila na skutečné i domnělé odpůrce režimu. Během tohoto druhu perzekuce „probíhaly v široké míře nezákonné politické procesy, které v některých případech končily i justičními vraždami.“⁵⁶³ Po převzetí moci komunistickou stranou se ocitli v ohrožení hlavně důstojníci, rotmistři a poddůstojníci patřící mezi bývalé příslušníky čs. armády na Západě.⁵⁶⁴ Tuto skutečnost, že se

⁵⁵⁸ VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část II., hodnocení za kvalifikační období od 1. 10. 1947 do 31. 5. 1948., s. 3.

⁵⁵⁹ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 2. Kobliha byl dle dochovaného dekretu zproštěn „koncem května 1948 činné služby vojenské“. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka vojenských osobních spisů, spis čj. 814106, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Dekret o zproštění činné služby plukovníka Bohumíra Koblihy ze 7. května 1948.

⁵⁶⁰ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kvalifikačních listin, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Část I, popis služební činnosti, s. 3.

⁵⁶¹ ABS Praha, f. V, sg. V-3342 MV, Skupinový spis štátnebezpečnostného vyšetřovania proti Nigrín Karel a spoločníkom V 3342, podsvazek, Protokol s plk. v záloze Bohumírem Koblihou sepsaný u MNO 16. 3. 1949, s. 1.

⁵⁶² Za reakcionáře byli například považováni příslušníci letectva, kteří působili za války na Západě. Jen to stačilo na to, aby byli automaticky považováni za reakcionáře. In: HANZLÍK, František: *Diskriminace a perzekuce vojáků v Československu v letech 1945–1955*. Praha 2015, s. 45.

⁵⁶³ HANZLÍK, F.: *Diskriminace a perzekuce*, s. 41.

⁵⁶⁴ Kobliha byl nepochybně jedním, dle Hanzlíkových výpočtů, ze 490 propuštěných důstojníků z 937, kteří během 2. světové války působili na Západě. In: Tamtéž, s. 41–47.

počty západních vojáků v řadách československé armády zmenšovaly, avšak pouze z pohledu generality, lze názorně vidět na grafu v knize Alexe Maskalíka *Elita armády*. Tento graf je zaměřený na kvalitativní strukturu československé generality z hlediska vojenského původu. Čtenář může z grafu lehce vyčíst, že se mezi roky 1946 až 1948 počty generálů ze západního odboje zvyšovaly, avšak mezi lety 1949 až 1952 se počty generality ze západního odboje markantně zmenšovaly.⁵⁶⁵ V případě Koblihy ze začátku, naštěstí, perzekuce nezašla tak daleko a byl „jen vyhozen z práce“ a přesunut do jiného oboru. Avšak jeho zatčení a věznění na sebe nenechalo dlouho čekat.

Vzhledem ke Koblihově celkové armádní kariéře si na tomto místě dovolím uvést jednu hypotézu. Kdyby totiž nebyl tehdejší plukovník Kobliha perzekvován komunistickým režimem, degradován a odsouzen, lze předpokládat, že by postupoval na příčkách armádní hierarchie výše. Tím pádem by se nejspíše stal generálem, a tudíž by byl nejspíše uveden i v knize Alexe Maskalíka, který se zaměřoval jen na aktivní generalitu. Vzhledem k tomu ale, že se Kobliha stal generálem až po smrti, tj. in memoriam, ho Maskalík v knize nezmiňuje.

⁵⁶⁵ Naopak počty generality složené z vlastních kádrů a bývalých vězňů se rapidně zvyšovaly. In: MASKALÍK, Alex: *Elita armády*, s. 924.

11. Případ kolem Karla Nigrína a následná perzekuce

Plukovník Kobliha byl zadržen 16. března 1949 a téhož dne s ním byl sepsán protokol ve věci šetření útěku generála Vlčka za hranice u MNO na 5. oddělení hlavního štábu. V té době byl stále pracovníkem Státního archeologického ústavu v Praze.⁵⁶⁶ Šetření s ním bylo provedeno na základě protokolu sepsaného 2. března 1949 s Karlem Nigrínem.⁵⁶⁷ Kobliha při něm vypověděl, že se s generálem Vlčkem znal služebně od roku 1944 z Velké Británie a po návratu do vlasti se s ním stýkal často, a to jak služebně, tak soukromě. Po propuštění z armády v roce 1948 mu údajně Vlček nic o přechodu hranic neříkal a až při čtvrté schůzce si Vlček stěžoval na těžkosti jeho paní. Během tohoto rozhovoru se také zeptal Koblihy, zdali neví o nějaké osobě, která pomáhá ilegálně přecházet státní hranice a jestli by ho s ní nespojil. Ten odpověděl, že neví, ale bude se snažit někoho najít. Několik dní na to, přibližně koncem srpna nebo začátkem září, se Kobliha setkal s Karlem Nigrínem, bývalým úředníkem z ministerstva zahraničí, se kterým byl v r. 1940 vězněn na Citadele v Budapešti a později se setkali i ve Velké Británii. Kobliha předpokládal, že by Nigrín mohl mít nějaké spojení, protože do únorových událostí byl úředníkem ministerstva zahraničí, a proto se zmínil o přání generála Vlčka a vyslovil, že se s ním chce zmiňovaný sejít za účelem odchodu do zahraničí. Kobliha požádal Nigrína zda by mu nemohl pomoci, na což Nigrín přisvědčil a řekl Koblihovi, aby dal Vlčkovi jeho adresu. Tímto rozhovorem Kobliha nabyl přesvědčení, že nějaké spojení Nigrín má a za několik dní po rozhovoru s Nigrínem se sešel s Vlčkem a předal mu tyto informace. Vlček si měl s Nigrínem sám domluvit schůzku díky předanému telefonnímu číslu a další věci si měl vyřídit již sám. Vlček Koblihovi poděkoval, rozešli se a od té doby spolu již nemluvili. O tom,

⁵⁶⁶ Ve spise je chybně uvedena Koblihova hodnost jako podplukovník generálního štábu. ABS Praha, f. V, sg. V-3342 MV, Skupinový spis státněbezpečnostního vyšetřování proti Nigrín Karel a spoločníkom V 3342, podsvazek, Protokol s pplk. v záloze Bohumírem Koblihou sepsaný u MNO 16. 3. 1949, s. 1.

⁵⁶⁷ Ve spise je znovu chybně uvedeno, že byl Kobliha podplukovníkem generálního štábu. ABS Praha, f. V, sg. V-3342 MV, Skupinový spis státněbezpečnostního vyšetřování proti Nigrín Karel a spoločníkom V 3342, podsvazek, Zpráva o trestním řízení s pplk. gšt. Bohumírem Koblihou od MNO pro Krajské velitelství StB v Praze ze dne 18. 3. 1949.

že se generál Vlček s rodinou dostal za hranice, se Kobliha dozvěděl od Nigrína během příležitostného setkání v prosinci nebo lednu 1949, kdy prohlásil, že útěk Vlčka byl úspěšný. V závěru protokolu Kobliha přiznal, že svým jednáním, jak je uvedeno v protokolu, generálu Vlčkovi a jeho rodině umožnil ilegální přechod státních hranic.⁵⁶⁸ Posléze byl Kobliha 18. 3. předán do věznice Krajského velitelství státní bezpečnosti v Praze, pod jehož kompetenci spadal vzhledem k tomu, že byl plukovníkem v záloze.⁵⁶⁹

11.1. Zatčení a výslech

Oficiálně byl Kobliha zatčen v Praze 19. března 1949 a uvězněn na Krajském velitelství státní bezpečnosti v Praze.⁵⁷⁰ Dne 29. března s ním byl sepsán obsáhlejší protokol, ve kterém uváděl informace týkající se rodiny a jeho dosavadní profesní kariéry. O generálu Vlčkovi vypověděl stejně jako v předešlém protokolu, že se s ním znal z Velké Británie a na domácí půdě s ním měl nepravdivé styky. Ohledně profesora Nigrína znovu vypověděl, že se s ním znal ze společného věznění v Budapešti a stejně jako s Vlčkem z Británie. Kobliha se s Nigrínem dle protokolu začal stýkat až po únorových událostech roku 1948. Začátkem června 1948 mluvil Kobliha s plukovníkem Chrastinou, se kterým později pracoval v archeologickém ústavu, ohledně tehdejší politické situace a také o tématu ilegálních přechodů. Chrastina Koblihu upozornil na Nigrína a řekl mu, že on v tomto směru pracuje a zároveň podotkl, že je nyní na letním bytě, a tudíž ho Kobliha může vyhledat koncem června až se vrátí z dovolené.⁵⁷¹

⁵⁶⁸ ABS Praha, f. V, sg. V-3342 MV, Skupinový spis štatnebezpečnostného vyšetrovania proti Nigrín Karel a spoločníkom V 3342, podsvazek, Protokol s pplk. v záloze Bohumírem Koblihou sepsaný u MNO 16. 3. 1949, s. 1–2.

⁵⁶⁹ ABS Praha, f. V, sg. V-3342 MV, Skupinový spis štatnebezpečnostného vyšetrovania proti Nigrín Karel a spoločníkom V 3342, podsvazek, Zpráva o trestním řízení s pplk. gšt. Bohumírem Koblihou od MNO pro Krajské velitelství StB v Praze ze dne 18. 3. 1949.

⁵⁷⁰ ABS Praha, f. V, sg. V-3342 MV, Vyšetřovací spis státního soudu Praha ve věci Karel Nigrín a spol. díl III., Zápis o zatčení Bohumíra Koblihy 19. 3. 1949. Od 19. března se Kobliha nacházel u Krajského soudu na Pankráci. ABS Praha, f. SÚMV, sg. 305-103-8, f. 68, Zpráva od Krajského velitelství státní bezpečnosti Praha ministerstvu vnitra ve věci Bohumíra Koblihy a jeho pátrání po pobytu ze dne 7. června 1949.

⁵⁷¹ Chrastina se s Koblihou měl setkat na umístovací komisi v červnu 1948. Při rozhovoru se ho Chrastina ptal, jestli půjde ven za hranice, na což Kobliha odpověděl, že se dosud nerozhodl a že čeká na umístění. Dle Koblihy by jeho odchod záležel na tom, jestli by dostal umístění, navíc ani neznal vhodnou cestu. Na to mu Chrastina odpověděl, aby zkontaktoval Nigrína. Dle protokolu se na umístovacích komisích spolu sešli dvakrát. ABS Praha, f. V, sg. V-3342 MV, Vyšetřovací spis státního soudu Praha ve věci Karel Nigrín a spol. díl III., Protokol sepsaný dne 29. 3. 1949 s Bohumírem Koblihou na Krajském velitelství StB Praha – V. oddělení, s. 8.

Následně si Kobliha domluvil s Nigrínem schůzku v jeho bytě, která se uskutečnila koncem června nebo začátkem července. Kobliha ho prý přímo požádal „zdali by v případě, kdybych chtěl uprchnout, mohl mně poskytnouti nějakou pomoc, načež on odpověděl, když budu potřebovat pomoc v tom směru, abych se na něho beze všeho obrátil.“⁵⁷² Na téže schůzce spolu Kobliha a Nigrín mluvili také o politické situaci, o válce a údajně i o tom, že lidově demokratické zřízení může být odstraněno jedině válkou. Kobliha se dále ptal Nigrína, co bude dělat a on odpověděl, že má slíbené místo na Slovensku v cestovní kanceláři. Ohledně svého vlastního ilegálního odchodu Kobliha podotkl, že mu je jedno, kdy odejde do zahraničí, ale že nechce zmeškat „ve vhodné chvíli poslední autobus, kdyby náhodou po jeho „lince“ nebyla přeprava možná.“⁵⁷³ Nigrín odpověděl, že může odejít kdykoliv, ale pro jistotu se má občas zeptat. O pár řádků dále Kobliha upřesnil motivaci ke svému ilegálnímu přechodu, kde uvedl, že měl v úmyslu uprchnout do zahraničí kvůli strachu z obsazení Československa Rudou armádou. Mezi lidmi se prý říkalo, že důstojníci propuštění z armády budou vyvezeni na Sibiř.⁵⁷⁴

Při druhé schůzce koncem července 1948 se zase bavili o politických poměrech a také o možnostech, jak narušit tehdejší poměry v republice. Nigrín měl Koblihovi představit plán jeho ilegální činnosti proti tehdejšímu režimu a konkrétně podotkl, že má být vytvořena civilní a vojenská skupina, které se měly navzájem doplňovat, aby byly věci připraveny až dojde k obratu poměrů. Nigrín tímto zvratem myslel další světovou válku a střetnutí západních mocností se Sovětským svazem. Týž počítal s vítězstvím Západu, protože jen tak by mohl být uskutečněn domácí zvrát. Kobliha měl již tehdy dojem, že Nigrín už nějaké ilegální útoky zprostředkoval, protože mluvil velmi určitě o jeho lince a o přechodech jako věcech pro něj samozřejmých.⁵⁷⁵ Během druhé schůzky se Kobliha zmínil o generálu Vlčkovi, který by chtěl

⁵⁷² Tamtéž, s. 4.

⁵⁷³ Tamtéž, s. 4–5.

⁵⁷⁴ Tamtéž, s. 5.

⁵⁷⁵ Tamtéž, s. 5.

uprchnout za hranice a požádal Nigrína, jestli by se na něj nemohl Vlček obrátit, na což mu odpověděl kladně. Zprávu Vlčkovi předal Kobliha na schůzce koncem července 1948 s tím, aby si v seznamu vyhledal Nigrínovo číslo a přímo s ním se dohodl na dalším postupu. Dále se s ním poté nestýkal. O Vlčkovi si poté s Nigrínem Kobliha povídal až v lednu 1949, kdy mu bylo sděleno, že se přechod podařil a že Nigrín dostal od dotyčného pozdrav z Německa.⁵⁷⁶ K Vlčkovu přechodu Kobliha dále dodal, že svůj odchod Vlček odůvodňoval nesnázemi své manželky a obavami, že bude zatčena. Dohromady se s ním Kobliha sešel dvakrát, poprvé se bavili o všeobecné situaci a o případném odchodu a podruhé, kdy mu Kobliha předal Nigrínovu adresu.⁵⁷⁷

Při třetí schůzce asi v polovině září 1948 spolu Kobliha s Nigrínem mluvili o tom, že se situace přiostrčila a velmocí se pravděpodobně nedohodnou. Kobliha se dotyčného ptal na jeho linku, která prý dobře fungovala. Dále spolu mluvili o poměrech v emigraci. Nigrín se například zmínil o fondu, který byl založen za poslední války v Anglii. Do tohoto fondu přispívali britští občané a korporace a celkově sloužil k udílení podpor uprchlíkům, než najdou zaměstnání. Řekl také, že se podařilo tento fond uvolnit ve prospěch poúnorových uprchlíků z ČSR i přesto, že byl zablokovaný, a tím se jejich hmotná situace podstatně zlepšila.⁵⁷⁸ Potom, co se Kobliha od Nigrína dozvěděl, že bude pracovat na Slovensku v Bratislavě ve Slovakotouru, mu měl doporučit plukovníka Hájíčka, který měl také dostat místo v Bratislavě, avšak u nějaké stavební firmy. Nigrín chtěl ilegálně podchytit Slovensko, a proto mu Kobliha doporučil Hájíčka, aby se na něj obrátil, když bude něco potřebovat a zároveň potvrdil jeho spolehlivost.⁵⁷⁹ Poslední rozhovor s Nigrínem proběhl po Třech králích roku 1949, kdy se s ním Kobliha náhodou potkal.

⁵⁷⁶ Tamtéž, s. 6.

⁵⁷⁷ Tamtéž, s. 10.

⁵⁷⁸ Tamtéž, s. 6.

⁵⁷⁹ Tamtéž, s. 6–7.

Mluvili spolu o poměrech na Slovensku a Nigrín se zmínil o tom, že se mu podařilo za hranice dostat nějaké kněze.⁵⁸⁰

Ke své vlastní osobě Kobliha na konec protokolu dodal, že by se v případě útěku z ČSR odebral ke svému bratranci ing. Oskaru Dumlerovi v Innsbrucku a pomáhal by mu v jeho instalatérském závodě. Nakonec prohlásil, že informace v protokolu uvedl podle pravdy, nic nezamlčel a přímo se neúčastnil ilegální činnosti. Litoval, že neoznámil tehdejším úřadům, co věděl o ilegální činnosti jiných osob.⁵⁸¹

11.2. Obžaloba a hlavní líčení případu

Spis obžaloby na Karla Nigrína a celou jeho skupinu pochází z 8. června 1949. Plukovník Kobliha byl v souvislosti s touto skupinou a vzhledem k předešlým protokolům obviněn z toho, že „pomáhal zprostředkovati v září 1948 illeg. přechod hranic gen. Vlčka, věda jakou činností se gen. Vlček hodlá v zahraničí obírat, věděl také o ilegální protistátní činnosti Karla Nigrína a jeho skupiny a ač sice sám s ním přímo nespolupracoval, přece mu doporučil jistého býv. plk. Hájíčka jako spolehlivou osobu, kterou by mohl Nigrín získati pro protistátní činnost a i jinak mu radil a jeho činnost schvaloval.“⁵⁸² Kobliha tímto napomohl zlému skutku generála Vlčka a také Karla Nigrína, kterému navíc dával poučení, úmyslně mu opatřoval prostředky a přispěl k bezpečnému vykonání tohoto skutku.⁵⁸³ Svým chováním a činy tak spáchal zločin účastenství na zločinech velezrady podle § 5 trestního zákoníku a § 1 odstavce 2 zákona č. 231/48 Sbírky a vyzvědačství podle § 5 trestního zákoníku a § 5 zákona č. 231/48 Sbírky.⁵⁸⁴

⁵⁸⁰ Tamtéž, s. 7.

⁵⁸¹ Ke své osobě navíc dodal, že plánoval sňatek s vdovou po majoru Šroubkovi Miloslavou. S ní si také až do svého zatčení vyměňoval dopisy. Tamtéž, s. 10–11.

⁵⁸² NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 6 Obžaloba a příprava hlavního líčení, spis obžaloby na Karla Nigrína a spol, s. 20.

⁵⁸³ Tamtéž, s. 20.

⁵⁸⁴ Tamtéž, s. 29–30.

Dotyčný i ostatní měli být potrestáni podle §§ 1 odstavec 1, 48 a 52 zákona č. 231/48 Sb. s přihlédnutím k § 34 trestního zákoníku.⁵⁸⁵

Koblihovi byl 16. června, když byl předveden, přečten spis obžaloby z 8. června. Při této příležitosti si požádal o ustanovení obhájce z moci úřední.⁵⁸⁶ Dne 21. června pak plně zmocnil advokáta JUDr. Leopolda Diamanta, aby ho ve věcech trestních v probíhajícím případě zastupoval.⁵⁸⁷

Hlavní líčení celého případu probíhalo ve dnech 24. až 30. června.⁵⁸⁸ Kobliha při tomto líčení vypovídal 27. června.⁵⁸⁹ Při výpovědi uznal, že byla pravda, že mu generál Vlček říkal, že chce odejít za hranice, a proto se zeptal Nigrína, který Vlčkovi poté vše zprostředkoval. Kobliha však nevěděl, že se Vlček v zahraničí připojí k emigraci pracující proti republice, protože říkal, že chce za hranice kvůli své ženě, která se bojí zatčení. Z náznaků Nigrína Kobliha tušil, že ilegálně převáděl lidi přes hranice, avšak nenapadlo ho, že by mohl provozovat vyzvědačskou činnost. Ve věci plukovníka Hájíčka údajně Kobliha měl odpovědět na otázku, zdali je spolehlivý, větou „Je propuštěn z armády.“ Kobliha prý také vymlouval Nigrínovi to, že by se něco mělo dělat proti tehdejšímu režimu. I když později blíže poznal jeho činnost týkající se převodů za hranice, tak ani tehdy neučinil oznámení, protože to nebylo v jeho

⁵⁸⁵ Tamtéž, s. 31.

⁵⁸⁶ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 6 Obžaloba a příprava hlavního líčení, spis předvedení vyšetřovance Bohumíra Koblihy z 16. června 1949.

⁵⁸⁷ Koblihův advokát tímto mohl podnikat veškeré úkony za Koblihu a také za něj v jeho jméně jednal ve věcech trestních tak, jak to sám uzná za vhodné. NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 6 Obžaloba a příprava hlavního líčení, Plná moc Bohumíra Koblihy zmocňující advokáta JUDr. Leopolda Diamanta z 21. června 1949.

⁵⁸⁸ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 7 Protokol o hlavním líčení, f. 997, spis Hlavního přelíčení ve trestní věci proti Karlu Nigrínovi a spol., s. 1.

⁵⁸⁹ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 7 Protokol o hlavním líčení, f. 1029, spis Hlavního přelíčení ve trestní věci proti Karlu Nigrínovi a spol., s. 18–39.

povaze.⁵⁹⁰ Navíc ke všem těmto věcem se necítil vinným, což také u tohoto líčení prohlásil.⁵⁹¹

Na konci řízení státní prokurátor navrhnul odsouzení obžalovaných dle spisu obžaloby.⁵⁹²

Rozsudek byl vynesен ve stejný den, po ukončení hlavního řízení, tedy 30. června. Kobliha dopomohl ke zločinu přípravy úkladů o republiku Karla Nigrína, Václava Vlčka a dalších osob úmyslným opatřením prostředků, resp. i odvrácením překážek. Zároveň přispěl i k jeho bezpečnému vykonání.⁵⁹³ Dle rozsudku Kobliha spáchal zločin účastenství na zločinu přípravy úkladů o republiku dle § 5 trestního zákoníku a § 2 z. č. 50/23 Sbírky, a tudíž byl odsouzen „dle § 2 první sazby z. č. 50/23 Sb. a § 54 tr. z. k trestu těžkého žaláře v trvání 10 měsíců, pěti tvrdými loži zotřebeného.“⁵⁹⁴ Všichni odsouzení byli dle § 369 trestního řádu odsouzeni ke společné náhradě nákladů trestního řízení a každý zvlášť měl uhradit náklady výkonu svého trestu.⁵⁹⁵ Koblihovi se do trestu započítala i zajišťovací a vyšetřovací vazba, od 19. března 1949 od 9:30 hod., podle § 55 trestního zákoníku.⁵⁹⁶

Nakonec však byl Kobliha zproštěn obžaloby týkající se zločinu vyzvědačství dle § 5 zákona č. 231/48 Sb. spáchaného Václavem Vlčkem a Karlem Nigrínem, kterému měl přispět k jeho bezpečnému vykonání. Celkově byl zproštěn obžaloby pro zločin účastenství na zločinu vyzvědačství dle § 5 zákona č. 231/48 Sb. a § 5 trestního zákoníku.⁵⁹⁷ Nepodařilo se prokázat skutkovou podstatu zločinu účastenství na zločinu vyzvědačství Nigrína a Vlčka a také se nepodařilo prokázat aktivní činnost za platnosti zákona č. 231/48 Sb., protože v protokolech

⁵⁹⁰ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 7 Protokol o hlavním líčení, f. 1029, spis Hlavního přelíčení ve trestní věci proti Karlu Nigrínovi a spol., s. 32.

⁵⁹¹ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 7 Protokol o hlavním líčení, f. 1003, spis Hlavního přelíčení ve trestní věci proti Karlu Nigrínovi a spol., s. 6.

⁵⁹² NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 7 Protokol o hlavním líčení, f. 1050, spis Hlavního přelíčení ve trestní věci proti Karlu Nigrínovi a spol., s. 51.

⁵⁹³ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 10 Rozsudek, spis Rozsudku ve trestní věci proti Karlu Nigrínovi a spol., s. 6.

⁵⁹⁴ Tamtéž, s. 8–12.

⁵⁹⁵ Tamtéž, s. 15.

⁵⁹⁶ Tamtéž, s. 16–17.

⁵⁹⁷ Tamtéž, s. 18–21.

vystupoval „spíše jako někdo, kdo se dovídal, ale sám aktivně nezasahoval.“⁵⁹⁸ Koblihovi však byla prokázána skutková podstata zločinu přípravy úkladů dle § 2 zákona č. 50/23 Sb. bez zjištění zvláště přitěžujících okolností.⁵⁹⁹

11.3. První věznění a život poté

Po vyhlášení rozsudku Kobliha ještě pobyl na Pankráci v Praze a poté se 8. července 1949 přesunul k výkonu trestu do trestního ústavu pro muže v Plzni.⁶⁰⁰ Z plzeňské věznice se po několika měsících přesunul k velitelství stanice SVS⁶⁰¹ Ostrov u Karlových Varů.⁶⁰² Do stanice SVS v Ostrově byl dopraven 5. října.⁶⁰³

Na tomto místě uvedu několik informací k SVS v Ostrově. Samostatná stanice SVS Ostrov vznikla 15. června 1949 a podléhala přímo ministerstvu spravedlnosti. Této stanici podléhala několik táborů již v době jejího vzniku a další byly vytvořeny později. Jednalo se o nápravně pracovní tábory neboli NPT.⁶⁰⁴ V těchto táborech byly zneužívány nesvobodné pracovní síly v podobě trestanců, kteří si odpykávali trest odnětí svobody zpravidla na základě soudního rozsudku.⁶⁰⁵ Stanice v Ostrově zaštiťovala a spravovala všechny NPT. Jednotlivé tábory byly samostatnými jednotkami a nacházely se v nich všechny nezbytné služby a zároveň tam musely

⁵⁹⁸ Tamtéž, s. 94.

⁵⁹⁹ Dle rozsudku Kobliha patrně skutečně nevěděl, že Vlček bude v cizině protistátně pracovat a že tu nejde jen o vyhovění přání jeho manželky. Tamtéž, s. 94–95.

⁶⁰⁰ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 13 Výkon trestu, f. 1073, Zpráva o výkonu trestu trestance Bohumíra Koblihy z Velitelství trestního ústavu pro muže v Plzni. Dle dalšího pramene to byla přesněji věznice na Borech. NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 13 Výkon trestu, příloha č. 19, soupis o celkovém trestu Bohumíra Koblihy a kde si ho odpykal.

⁶⁰¹ Sbor vězeňské stráže.

⁶⁰² NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 13 Výkon trestu, f. 1278, Zpráva o přesunu Bohumíra Koblihy do stanice SVS Ostrov ze dne 3. 10. 1949.

⁶⁰³ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 13 Výkon trestu, f. 1319, Zpráva Státnímu soudu v Praze o přijetí trestance Bohumíra Koblihy do stanice v Ostrově.

⁶⁰⁴ František Bártík rozděluje historii NPT na tři základní období: 1) 1. 3. 1949–31. 5. 1951, 2) 1. 6. 1951–31. 10. 1954 a 3) 1. 11. 1954–1. 6. 1961. První období, během kterého byl Kobliha poprvé vězněn, bylo klidnější. V této době se totiž ještě vyjašňovala situace mezi národním podnikem Jáchymovské doly a ministerstvem spravedlnosti. Navíc měl Sovětský svaz obrovský zájem o naši uranovou rudu, a tudíž bylo prioritou, aby vězeň dostal najíst, aby se vyspal, a hlavně aby nastoupil k těžbě Rudy. In: BÁRTÍK, František: *Nad krajinou slz a radiace*. Praha 2017, s. 19.

⁶⁰⁵ BÁRTÍK, František: *Zemřelé nesvobodné pracovní síly v oblastech produkce uranové Rudy 1946 až 1986*. Příbram 2011, s. 24.

být zabezpečeny všechny nezbytné činnosti.⁶⁰⁶ Z dostupných pramenů však nelze zjistit, pod který tábor Kobliha spadal a ve kterém přesně pracoval.

Svůj trest si Kobliha odpykal 19. ledna 1950 v 9:30 hod. a ve stejnou dobu byl ze SVS propuštěn.⁶⁰⁷ Po svém propuštění se vrátil do Přerova,⁶⁰⁸ kde začal od února pracovat jako pomocný zaměstnanec v Zemědělském družstvu pro ochranu užitečného ptactva ORNIS. Tam pracoval od 15. února 1950 do 15. ledna 1951.⁶⁰⁹ Družstvo bylo nuceno „restringovati stav zaměstnanců“, proto Kobliha v lednu na vlastní žádost odešel a Úřad ochrany práce v Přerově ho převedl do národního podniku Masna v Přerově.⁶¹⁰ Od 17. ledna pracoval v přerovské masně.⁶¹¹

11.4. Odvolací řízení a druhé věznění

V prosinci 1950 se státní prokurátor odvolal k rozsudku státního soudu v Praze z 30. června. Ve věci Bohumíra Koblihy a dalších uvedených účastníků tohoto případu prokurátor podotkl, že jim soud uložil tresty hluboko pod zákonnou sazbu. Toto odůvodnil použitím ustanovení § 54 trestního zákoníku z roku 1852 o mimořádném zmírňovacím právu u všech díky polehčujícím okolnostem, které zahrnovaly doznání a zachovalost. Prokurátor rozhodnutí soudu napadl z toho důvodu, že okolnosti dosavadní trestní bezúhonnosti a doznání

⁶⁰⁶ V táborech se nacházel velitelský barák s kanceláři a světnicemi, strážní věže a další zařízení sloužící k ostraze. V táborech byly také sklady, kůlny, kuchyně, izolace, latrína a další. Nezbytné byly obytné baráky s několika světnicemi, v každé bylo ubytováno šestnáct potrestaných. Trestanci spali na palandách. Ve světnicích se nacházela navíc kamna, které osazenstvo používalo jen ve velmi mrazivých dnech či nocích. In: BÁRTÍK, F.: *Nad krajinou slz*, s. 17–18.

⁶⁰⁷ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 13 Výkon trestu, f. 1370, Nařízení k vykonání trestu Bohumíra Koblihy.

⁶⁰⁸ Bydlel na adrese Sušilova č. 13. NA Praha, f. Správa Sboru nápravné výchovy, Praha – osobní spisy, sg. Kobliha Bohumír, f. 17, Popis osoby a náležitostí Bohumíra Koblihy.

⁶⁰⁹ Během této doby byla Koblihovi odňata hodnost plukovníka 13. dubna 1950 a 30. listopadu téhož roku byl údajně přemístěn k pomocnému technickému praporu 55. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka vojenských osobních spisů, spis čj. 814106, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Evidenční list s. 2. Dle článku Zdeňka Smiřického byl k PTP přidělen jen administrativně. In: SMÍŘICKÝ, Z.: *Generál Bohumír Kobliha*, s. 1.

⁶¹⁰ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 15 Propuštění, Potvrzení družstva ORNIS v Přerově, že zde Kobliha pracoval.

⁶¹¹ Celým jménem se podnik jmenoval Národní podnik Olomoucký průmysl masný v Přerově. NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 15 Propuštění, Potvrzení Olomouckého masného průmyslu v Přerově z dne 13. dubna 1949, že v podniku Kobliha pracuje od 17. ledna 1949.

obžalovaných nemají v tomto případě takovou váhu, kterou má dané citované zákonné ustanovení na mysli. Navíc své výpovědi obžalovaní při hlavním líčení měnili v rozporu s administrativními protokoly předtím s nimi sepsanými. Státní prokurátor navrhl, aby soud těmto obžalovaným uložil „s pominutím ustanovení § 54 tr. z. z roku 1852 hlavní trest odnětí svobody v plné zák. sazbě za současného vyslovení přiměřených trestů vedlejších podle písemného žalobního návrhu.“⁶¹²

Ústní odvolací líčení probíhalo ve dnech 10. a 11. května 1951. Koblihu na tomto líčení zastupoval obhájce Vladimír Bartoš.⁶¹³ Nejvyšší soud po tomto odvolacím líčení rozhodl rozsudkem z 11. května o odvolání státní prokuratury. Se zřetelem k ustanovení § 25/2 zákona č. 50/23 a s vyloučením ustanovení § 54 tr. z. 1852 soud Koblihovi udělil trest ve výši 3 let odnětí svobody, dále mu propadlo 9/10 majetku a také na 3 roky ztratil občanská práva.⁶¹⁴ V případě, že by nemohl zaplatit jemu uložený peněžitý trest 10 000 Kčs, tak by mu byl navíc uložen náhradní trest 20 dní.⁶¹⁵

Kobliha se pokusil 23. května oddálit nástup svého nového trestu s odůvodněním, že je potřeba na svém místě v podniku MASNA Přerov.⁶¹⁶ K žádosti přiložil i potvrzení od podniku, který obsahoval informaci, že v té době nemají za Koblihu, který pracoval od začátku roku jako likvidátor faktur, náhradu.⁶¹⁷ Tato žádost mu byla zamítnuta z důvodu, že není možné podle § 273 trestního řádu povolit odklad trestu, když je trest delší než 1 rok. Koblihovi bylo stejným

⁶¹² NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 11 Odvolací řízení, rozsudek, žádosti o milost, f. 1445, Spis odvolání státní prokuratury ohledně rozsudku Karla Nigrína a spol. ze dne 27. prosince 1950, s. 1–11.

⁶¹³ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 11 Odvolací řízení, rozsudek, žádosti o milost, f. 1527, Protokol o ústním odvolacím řízení ze dne 10. května 1951 o odvolání státního prokurátora a obžalovaných z rozsudku státního soudu v Praze ze dne 30. června 1949, s. 1–2.

⁶¹⁴ NA Praha, f. Státní prokuratura Praha, sg. Pst I 796/49, f. 121, Výsledek odvolání ve věci Karla Nigrína a spol, s. 1–2.

⁶¹⁵ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 11 Odvolací řízení, rozsudek, žádosti o milost, f. 1585, Vyřízení rozsudku pro Bohumíra Koblihu ze dne 27. 6. 1951.

⁶¹⁶ NA Praha, f. Státní prokuratura Praha, sg. Pst I 796/49, f. 115, Koblihova žádost o odklad nástupu trestu.

⁶¹⁷ K této skutečnosti podnik dodal informaci, že na stejném oddělení do 2 měsíců budou postrádat 2 vadné ženy, které přeruší zaměstnání kvůli mateřství. Podnik žádal, aby Kobliha na svém místě zůstal ještě 4 měsíce, protože se poté ženy po mateřské dovolené vrátí zpět. NA Praha, f. Státní prokuratura Praha, sg. Pst I 796/49, f. 116, Žádost Olomoucké MASNY ze dne 16. května 1951 o odklad trestu soudruha Bohumíra Koblihy.

usnesením nařízeno, aby se do 8 dní přihlásil k výkonu zbytku trestu v trvání 26 měsíců v Krajské soudní věznici v Olomouci.⁶¹⁸

Kobliha tedy nastoupil svůj nový trest až 2. srpna 1951, kdy se sám přihlásil do vazby v Krajské soudní věznici v Olomouci.⁶¹⁹ Po necelých dvou týdnech se přesunul do vězeňského ústavu Ostrov u Karlových Varů, kam byl dopraven 15. srpna 1951 k pokračování trestu.⁶²⁰ Jak jsem uváděl výše, pod Ostrov spadalo několik táborů, avšak ani v tomto případě nelze z dostupných pramenů říci, ve kterém přesně Kobliha byl během svého věznění. Co je zde však možné podotknout, je to, že dle rozdělení historie NPT Františka Bártíka spadalo Kobliho druhé věznění do druhého období od 1. 6. 1951 – 31. 10. 1954, což bylo nejhorší období, které mohli vězni v NPT zažít.⁶²¹

Kobliha během svého druhého věznění vystřídal několik dalších míst. Od 14. května 1952 pracoval v dole Fierlinger.⁶²² Důl Fierlinger spadl pod ÚNZ Praha 14, které bylo součástí Pankrácké věznice. Fierlinger celkově patřil pod národní podnik Středočeské doly a konkrétněji pod PÚ Vinařice.⁶²³ Během svého tamějšího věznění Kobliha požádal o prominutí zbytku trestu milostí prezidenta republiky podle § 205 odstavce 3 trestního řádu, avšak jeho žádost byla na

⁶¹⁸ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 11 Odvolací řízení, rozsudek, žádosti o milost, f. 1566, Usnesení státního prokurátora o žádosti Bohumíra Koblihy o odklad trestu z 26. 6. 1951.

⁶¹⁹ Je potřeba zmínit, že ve spise je uveden Koblihov vojenský poměr a že dosáhl hodnosti plukovníka, avšak to je doplněné slovy: „t. č. vojín. v zál.“. Je tedy jisté, že Kobliha ztratil svou hodnost někdy po svém prvním věznění. NA Praha, f. Správa Sboru nápravné výchovy, Praha – osobní spisy, sg. Kobliha Bohumír, f. 7, Osobní spis Bohumíra Koblihy vystaven u Velitelství oddílu SVS Olomouc. Dle kvalifikační listiny byla Kobliho hodnost plukovníka generálního štábu odňata 13. dubna 1950 dle §§ 1 a 3 zákona 59/49 Sb. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka kmenových listů, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), s. 8.

⁶²⁰ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 13 Výkon trestu, Zpráva ve věci hlášení o dodání Bohumíra Koblihy od vězeňského ústavu Ostrov Státní prokuratuře Praha ze dne 15. 8. 1951.

⁶²¹ Pro vězně toto období znamenalo nejen fyzické strádání ve formě hladu, ale i psychického ve formě ponižování, trápení, mučení a degradace lidské důstojnosti. Konkrétní podmínky se samozřejmě lišily tábor od tábora, protože záleželo na veliteli tábora, co dovolí. Mezi nejtypičtější praktiky patřily tzv. bunkry, které byly na počátku druhého období vystavěny ve všech táborech. In: BÁRTÍK, F.: *Nad krajinou slz*, s. 23.

⁶²² NA Praha, f. Správa Sboru nápravné výchovy, Praha – osobní spisy, sg. Kobliha Bohumír, desky osobního spisu, rubrika zaměstnání během trestu.

⁶²³ Přehled vězeňských zařízení existujících na území Československa v letech 1948–1989, s. 26–27. Dostupné online: <https://www.policie.cz/soubor/prehled-vezenskych-zarizeni-existujicich-na-uzemi-ceskoslovenska-v-letech-1948-1989-pdf.aspx> [cit. 17. 3. 2024].

neveřejném zasedání Státního soudu v Praze 24. ledna 1952 zamítnuta. Zamítnutí bylo odůvodněno tím, že žádost nebyla důvodná.⁶²⁴

Po odpykání poloviny trestu v roce 1952 se pokusil ještě požádat o podmíněčné propuštění.⁶²⁵ Velitelství oddílu SVS zaslalo Krajské správě státní bezpečnosti v Praze o Koblihovi sdělení, že dotyčný pracoval na PÚ Fierlinger v hlubině dolu jako pomocná síla u dopravy, během trestu měl průměrnou pracovní morálku a nezískal žádné znalosti. Koblihovi bylo vytknuto, že se nezapojil do socialistického soutěžení a ani se nezúčastňoval táborové osvěty. Nijak se neprojevoval a nejspíše neměl kladný poměr k tehdejšímu státnímu zřízení. Vzhledem k závažnosti trestného činu, kterého si jako vysoký důstojník musel být vědom a také vzhledem k tomu, že trest doposud neměl žádný výchovný účinek, doporučovalo velitelství PÚ odpykání celého trestu.⁶²⁶ Komise pro podmíněčné propuštění se proto poté v neveřejném zasedání dne 4. prosince 1952 rozhodla Koblihu nepropustit podmíněně na svobodu.⁶²⁷

Krátkou přestupní stanicí bylo pro Koblihu SPÚNZ Vlnařice, do kterého byl přemístěn 16. června 1953.⁶²⁸ Z Vlnařic se pak 21. června přesunul do dalšího pracovního ústavu ve Rtyni

⁶²⁴ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 2. část, podsložka 11 Odvolací řízení, rozsudek, žádosti o milost, Usnesení Státního soudu v Praze ze dne 24. ledna 1952 o žádosti Bohumíra Koblihy.

⁶²⁵ Polovinu trestu si odpykal 2. dubna 1952. NA Praha, f. Státní prokuratura Praha, sg. Pst I 796/49, f. 169, Odůvodnění komise pro podmíněné propuštění u krajského soudu v Praze ve věci Bohumíra Koblihy ze dne 4. prosince 1952. Datum 2. dubna bylo určeno jako datum lhůty k podmíněčnému propuštění. NA Praha, f. Správa Sboru nápravné výchovy, Praha – osobní spisy, sg. Kobliha Bohumír, f. 28, Posudek k podmíněčnému propuštění Bohumíra Koblihy od velitele PÚ z 25. listopadu 1951.

⁶²⁶ NA Praha, f. Státní prokuratura Praha, sg. Pst I 796/49, Zpráva Státního prokurátora v Praze Krajské správě státní bezpečnosti v Praze ve věci Bohumíra Koblihy a jeho hodnocení v PÚ Fierlinger ze dne 24. 9. 1952.

⁶²⁷ NA Praha, f. Státní prokuratura Praha, sg. Pst I 796/49, f. 169, Odůvodnění komise pro podmíněné propuštění u krajského soudu v Praze ve věci Bohumíra Koblihy ze dne 4. prosince 1952.

⁶²⁸ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 13 Výkon trestu, f. 1860, Zpráva Krajskému prokurátorovi v Praze o přemístění vězně Bohumíra Koblihy do SPÚNZ Vlnařice dne 16. 6. 1953 ze dne 21. 6. 1953.

v Podkrkonoší.⁶²⁹ Přesněji se přesunul do SPÚNZ Tmavý Důl,⁶³⁰ kde setrval až do doby svého propuštění.

Kobliha měl být propuštěn 2. října 1953, avšak vzhledem k tomu, že nebyl schopen zaplatit peněžitý trest ve výši 10 tisíc Kčs, tak mu byl krajským prokurátorem v Praze nařízen výkon ještě dalších 20 dní odnětí svobody. Tímto nařízením bylo upuštěno od dalšího exekučního vymáhání peněžitého trestu.⁶³¹ Finálně se, po letech věznění, Kobliha dostal na svobodu až 22. října 1953.⁶³² Při odchodu z ústavu ve Rtyni v Podkrkonoší musel sám písemně potvrdit, že po propuštění odchází zdrav.⁶³³

⁶²⁹ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 13 Výkon trestu, f. 1900, Vyrozumění krajskému prokurátorovi v Praze o přemístění vězně Bohumíra Koblihy do útvaru nápravných zařízení Rtyně v Podkrkonoší dne 21. 6. 1953.

⁶³⁰ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 13 Výkon trestu, f. 1899, Vyrozumění krajskému prokurátorovi v Praze o přesunu Bohumíra Koblihy ze SPÚNZ Vinařice do SPÚNZ Tmavý Důl dne 21. 6. 1953.

⁶³¹ NA Praha, f. Správa Sboru nápravné výchovy, Praha – osobní spisy, sg. Kobliha Bohumír, f. 34, Usnesení krajského prokurátora v Praze o nařízení výkonu trestu odnětí svobody ve výši 20 dní Bohumíru Koblihovi ze dne 2. 10. 1953.

⁶³² NA Praha, f. Správa Sboru nápravné výchovy, Praha – osobní spisy, sg. Kobliha Bohumír, f. 36, Prozatímní potvrzení o propuštění od SPÚNZ ve Rtyni v Podkrkonoší pro Bohumíra Koblihu ze dne 22. října 1953.

⁶³³ NA Praha, f. Správa Sboru nápravné výchovy, Praha – osobní spisy, sg. Kobliha Bohumír, desky složky, rubrika stav tělesný a mravní.

12. Život po věznění a pokus o rehabilitaci

V této části práce se budu věnovat poslední životní etapě Bohumíra Koblihy. Poté, co byl propuštěn z vězení, se vrátil do Přerova a bydlel se svou sestrou na Sušilově ulici č. 13. Nejdříve pracoval jako pomocný dělník v Okresním stavebním podniku a později v Moravských chemických závodech v Přerově. Nebylo mu ani dovoleno si zvýšit kvalifikaci, proto pobíral jako nekvalifikovaný dělník ten nejnižší plat. Kvůli zranění z války, souvisejícím s bolestmi páteře, byl v září 1957 pracovním úřadem v Přerově přeřazen k administrativní práci v národním podniku Pozemní stavby Přerov. Dne 1. května roku 1965 odešel Kobliha do starobního důchodu.⁶³⁴

Oženil se až po svém odchodu do důchodu v květnu roku 1966. Důvodem, proč se neoženil dříve, bylo to, že se po návratu z vězení dlouhodobě staral o svou nemocnou sestru Vlastu.⁶³⁵ Po sňatku se však již přestěhoval k manželce Anně.⁶³⁶

I přes všechny nepříjemnosti, které mu způsobil komunistický režim nezatrpl a byl velmi činný ve výboru Českého svazu protifašistických bojovníků v Přerově. V témže místě pomáhal na Městském národním výboru při zpracování studií o životním prostředí. V osobním volnu se věnoval rodině a svým zálibám, mezi které patřilo malování krás přírody.⁶³⁷

Na konci šedesátých let se Kobliha snažil o svou rehabilitaci. V dubnu 1968 nejprve zaslal žádost Nejvyššímu soudu v Praze. Tato žádost byla dále předána 22. října 1968 Městskému soudu v Praze, který tento případ vyjmul z civilního projednávání a postoupil ho pak 14. března

⁶³⁴ Jeho výše důchodu po několikaměsíčním vyřizování byla údajně 900 Kč. In: SMÍŘICKÝ, Z.: *Generál Bohumír Kobliha*, s. 1.

⁶³⁵ Dle článku Mgr. Smířického se jednalo o bývalou náčelnici přerovského Sokola. In: Tamtéž, s. 1. Koblihova sestra Vlasta zemřela dle náhrobku na přerovském hřbitově 11. prosince 1965. Viz: Příloha č. 7.

⁶³⁶ Přesněji na ulici Vaňkova 5. In: SMÍŘICKÝ, Z.: *Generál Bohumír Kobliha*, s. 1.; VÚA-VHA Praha, f. Sbíрка vojenských osobních spisů, spis čj. 814106, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Evidenční list s. 1.

⁶³⁷ Krajinky Bohumíra Koblihy dlouho zdobily byt jeho manželky. In: SMÍŘICKÝ, Z.: *Generál Bohumír Kobliha*, s. 1.

1969 Vyššímu vojenskému soudu v Příbrami.⁶³⁸ Vzhledem k protahování rehabilitačního řízení,⁶³⁹ Kobliha zaslal v březnu 1970 dopis rehabilitační komisi MNO, kterým ji žádal o vojenskou rehabilitaci.⁶⁴⁰ Protahování Koblihovy rehabilitace dokazuje i to, že ještě v roce 1972 byla jeho soudní rehabilitace v řízení u VVS Příbram.⁶⁴¹ Po přezkoumání rozsudku bývalého Státního soudu v Praze z 30. června 1949 a rozsudku Nejvyššího soudu Praha z 11. května 1951 Vyšší vojenský soud Příbram Koblihovu žádost, kterou též mohl podat podle druhého oddílu zákona č. 82/1968 Sb., projednal v neveřejném zasedání až 5. března 1974 a zamítl.⁶⁴² Kobliha zdůvodňoval svůj návrh tím, že se obrátil na Karla Nigrína s požadavkem k zajištění odchodu manželky generála Vlčka jen proto, že mu Vlček sdělil, že je táž na pokraji nervového zhroucení z důvodu neustálého vyslýchání orgány státní bezpečnosti. Kobliha dle návrhu neuvažoval o tom, jestli bude odchod zařízen legálně nebo ilegálně a také prý nevěděl nic o tom, že Nigrín organizoval ilegální přechody. Kobliha se na něj obrátil jen kvůli tomu, že věděl, že je zaměstnancem Slovakotouru. Administrativní protokol v předešlém řízení podepsal, aniž by si ho mohl přečíst, protože neměl brýle a při výslechu na něj byl vytvářen nátlak slovními urážkami. U hlavního líčení sice vypovídal bez nátlaku, ale jeho výpověď měla být ovlivněna tím, že byl nervózní.⁶⁴³

⁶³⁸ VÚA-VHA Praha, f. Sbírka vojenských osobních spisů, spis čj. 814106, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Dopis Bohumíra Koblihy rehabilitační komisi MNO ze dne 6. března 1970. V dopise Kobliha uvedl mnoho dat, které již vyšly najevo ve zbytku práce, avšak je nutno vyzdvihnout informaci o tom, že po Koblihově zatčení byl jeho pražský byt na Dlouhé třídě vyklizen. Nábytek byl údajně uložen do sklepa, ale Koblihovi už nebylo oznámeno, kým a komu byl nábytek předán. Po návratu z vězení bydlel v jedné místnosti se svojí sestrou Vlastou v Přerově.

⁶³⁹ SMÍŘICKÝ, Z.: *Generál Bohumír Kobliha*, s. 1.

⁶⁴⁰ V době tzv. normalizace však byly snahy o rehabilitace marné. In: Tamtéž, s. 1.

⁶⁴¹ Dokládá to písemná zpráva z 25. 9. 1972. VÚA-VHA Praha, f. Sbírka vojenských osobních spisů, spis čj. 814106, Bohumír Kobliha (nar. 26. 10. 1902), Desky složka plk. gen. štábu Bohumíra Koblihy ve věci žádosti o vojenskou rehabilitaci, s. 2

⁶⁴² NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 16 Revize a následné rehabilitační řízení, f. 2254, Usnesení Vyššího vojenského soudu Příbram z 5. března 1974, s. 1.

⁶⁴³ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 16 Revize a následné rehabilitační řízení, f. 2255, Usnesení Vyššího vojenského soudu Příbram z 5. března 1974, s. 2. Informace o nemožnosti přečtení protokolu, protože u sebe neměl Kobliha brýle se shodují s těmi v článku Mgr. Smířického *Jeden ze zapomenutých*. Též navíc dodal, že mu byly odebrány konkrétně při zatčení v roce 1951. Jeho žádost o jejich navrácení k tomu, aby si mohl číst protokoly, byla odmítnuta. In: SMÍŘICKÝ, Z.: *Jeden ze zapomenutých*, s. 7.

Koblihův návrh soud neshledal důvodným. Ve věci odchodu Vlčkovy manželky by nynější tvrzení bylo v rozporu s dřívějším vyjádřením u Městského soudu v Praze a zároveň bylo vyvráceno navrženým svědkem Koblihy Karlem Nigrínem. Ten u tohoto zasedání výslovně potvrdil, že společně s Koblihou jednali o odchodu obou manželů Vlčkových do ciziny. Nynější tvrzení by také byly v rozporu s původními výpověďmi Koblihy, ze kterých vyplývalo, že šlo o odchod obou manželů, a navíc o odchod ilegální. U hlavního líčení navíc Kobliha připustil, že tušil, že Nigrín se zabývá ilegálními přechody a z jeho projevu věděl, že jde o osobu zaměřenou proti tehdejšímu společenskému zřízení a cílem pracovat proti němu.⁶⁴⁴

Koblihovi nebylo prokázáno, že by jeho původní výpovědi byly zkresleny nějakým nátlakem. Soud neshledal uvěřitelným, že by byl Kobliha jako voják s frontovými zkušenostmi otřesen slovními urážkami natolik, aby podepsal nepravdivé doznání. Ovlivnění výpovědi u hlavního líčení pouhým rozčilením soud uznal za ještě méně pravděpodobné, a proto uznal, že „závěr státního soudu o tom, že Kobliha jednal s Nigrínem o ilegálním odchodu bývalého gen. Vlčka a jeho manželky do nepřátelské ciziny, je třeba míti za plně prokázaný.“⁶⁴⁵

Vyšší vojenský soud měl za správný i další závěr státního soudu vzhledem k tomu, že Kobliha počítal přinejmenším s možností eventuálního zapojení generála Vlčka do politické činnosti proti československému společenskému zřízení. Znal Vlčka již dlouho a nemohly mu uniknout jeho politické názory. Soud vyzdvihl informaci, že Kobliha, „jako vyšší důstojník musel vědět o zájmu imperialistických mocností s příslušníky velitelského sboru naší armády, jakož i o zájmech našich emigrantských skupin na západě i o jejich politických cílech. Musel proto přinejmenším počítat s jako možným s tím, že Václav Vlček po svém přechodu za hranice se do takovéto činnosti aktivně zapojí.“ V tomto případě nešlo jen o teoretické dedukce, ale

⁶⁴⁴ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 16 Revize a následné rehabilitační řízení, f. 2258, Usnesení Vyššího vojenského soudu Příbram z 5. března 1974, s. 5.

⁶⁴⁵ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 16 Revize a následné rehabilitační řízení, f. 2258, Usnesení Vyššího vojenského soudu Příbram z 5. března 1974, s. 5.

znalecký posudek a výpověď Nigrína a dalšího aktéra Matějky, kteří v původním řízení potvrdili, že se Vlček po svém odchodu do Západního Německa skutečně aktivně zapojil do politické činnosti emigrantských skupin usilujících o zničení československého společenského zřízení. Dle těchto příčin uznal Vyšší vojenský soud jednání státního soudu vůči B. Koblihovi odůvodněným.⁶⁴⁶

Životní cesta Bohumíra Koblihy skončila dne 20. března 1981 ve věku nedožitých 79 let. Zemřel ve svém rodném městě, kde byl i pochován.⁶⁴⁷

⁶⁴⁶ Vlček se dle spisu měl mimo jiné dokonce stát i významným činitelem jedné západní rozvědky. NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 16 Revize a následné rehabilitační řízení, f. 2259, Usnesení Vyššího vojenského soudu Příbram z 5. března 1974, s. 6.

⁶⁴⁷ SMÍŘICKÝ, Z.: *Generál Bohumír Kobliha*, s. 1. Koblihův hrob se nachází na městském hřbitově v Přerově v části K – III. – 11. Viz: Hroby významných osobností na městském hřbitově. Dostupné online: <https://prerov.eu/redakce/tisk.php?lanG=cs&clanek=6132&slozka=589&> [cit. 4. 5. 2024].

13. Posmrtná satisfakce

Bohumír Kobliha byl ve věci případu kolem Karla Nigrína a spol. rehabilitován až posmrtně. Jeho manželka Anna vynaložila po listopadu 1989 velké úsilí, aby pravda, ohledně zásluh a kariéry jejího muže, vyšla najevo a on mohl být za své zásluhy patřičně oceněn.⁶⁴⁸ Proces rehabilitace jejího muže začal usnesením Městského soudu v Praze ze dne 19. září 1990. Tentýž soud dle § 2 odstavce 1 písmen a, b zákona č. 119/90 Sb. o soudní rehabilitaci prohlásil rozsudek Státního soudu Praha zn. Or I 883/49 ze dne 30. června 1949 společně s veškerými dalšími rozhodnutími ve stejné trestní věci za zrušený. Tímto usnesením bylo 44 lidí včetně Bohumíra Koblihy plně rehabilitováno.⁶⁴⁹

Úsilí Anny Koblihové tímto ale neskončilo. Koncem října 1991 obdržela z Federálního ministerstva obrany přípis centrální rehabilitační komise, která ocenila zásluhy plk. gšt. Bohumíra Koblihy nejen v boji za osvobození republiky, ale i jeho činnost při výstavbě armády.⁶⁵⁰ Bohumír Kobliha byl poté rehabilitován i v rámci armády a byla mu navracena jeho hodnost.⁶⁵¹

Díky pomoci Mgr. Zdeňka Smiřického, který o Bohumíru Koblihovi zpracoval obsáhlejší stat', která byla poté prověřována Vojenským historickým ústavem v Praze a Ministerstvem obrany, bylo úsilí Koblihovy manželky o uznání zásluh jejího manžela završeno povýšením do

⁶⁴⁸ SMIŘICKÝ, Z.: *Generál Bohumír Kobliha*, s. 1.

⁶⁴⁹ NA Praha, f. Státní soud Praha, karton Or I 883/46 3. část, podsložka 16 Revize a následné rehabilitační řízení, Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. září 1990 ve věci rehabilitace, s. 1–3. Stejný spis se nachází i v pozůstalosti Bohumíra Koblihy v SOkA Přerov.

⁶⁵⁰ SMIŘICKÝ, Z.: *Jeden ze zapomenutých*, s. 7.

⁶⁵¹ SMIŘICKÝ, Z.: *Generál Bohumír Kobliha*, s. 1. K příležitosti Koblihovy rehabilitace bylo také vydáno dne 14. 1. 1992 osvědčení za účelem odškodnění dle zákona č. 87/1991 Sb. o mimosoudních rehabilitacích. SOkA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, Osvědčení pro Ing. plk. Bohumíra Koblihu o mimosoudní rehabilitaci ze dne 14. 1. 1992.

hodnosti generálmajora „in memoriam“ v roce 1993⁶⁵² tehdejším prezidentem republiky Václavem Havlem.⁶⁵³

⁶⁵² Dle serveru valka.cz měl být Kobliha povýšen 22. 9. 1993. Záznam o povýšení Bohumíra Koblihy dne 22. 9. 1993. Generálmajor [1993–1999]. Dostupné online: <https://www.valka.cz/topic/view/165768> [cit. 26. 3. 2024].

⁶⁵³ Bohumír Kobliha byl jmenován do hodnosti rozkazem prezidenta republiky č. 15 ze dne 22. 9. 1993 s účinností od 30. 9. 1993. *E-mailový rozhovor s Pavlem Minaříkem ze dne 3. 4. 2024.*

14. Závěr

Cílem této práce bylo popsat životní příběh generálmajora Bohumíra Koblihy na základě dostupných archivních pramenů a literatury. Kobliha byl významnou vojenskou osobností československé jednotky na Středním východě za druhé světové války, a to nejen v řadách 11. pěšího praporu, ale i v 200. lehkém protiletadlovém pluku. V této práci jsem se pokusil alespoň částečně splatit dluh vůči Bohumíru Koblihovi s cílem připomenout jeho význam.

Bohumír Kobliha se narodil do početné rodiny účetního Antonína Koblihy a jeho manželky Terezie v Přerově. Po vystudování nižšího gymnázia a hospodářské školy se nechal dobrovolně najmout v roce 1920 na 6 let do armády. Během svého angažmá v období tzv. první republiky Kobliha prošel několika školami, např. Vojenskou akademií v Hranicích či Vysokou školou válečnou a absolvoval několik kursů rozšiřujících jeho znalosti. Jako jeden z nejvýznamnějších pro jeho další kariéru byl Vojenský topografický kurs, po kterém následovala několikaletá práce ve Vojenském zeměpisném ústavu. Během období první republiky Kobliha vystřídal mnoho posádek na území celého Československa.

Major Kobliha byl činný i během vyhrčené situace po Mnichovské dohodě, kdy byl velitelem štábu M-Jih. Po přesunu z armády na místo výzkumné stanice v Liblicích se rozhodl utéct za hranice a bojovat za ČSR v řadách zahraničních jednotek. Jeho cesta začala v lednu 1940 a skončila v červnu téhož roku. Cesta však byla zdlouhavá kvůli jeho uvěznění v Maďarsku. Když se mu podařilo přejít hranice Maďarska do Jugoslávie, tak se potom společně přesunul s dalšími desítkami československých vojáků do Palestiny. Tam vznikl základ československého pěšího pluku 4, který byl však později transformován na 11. československý pěší prapor – Východní.

V řadách praporu Kobliha působil jako velitel tzv. RDZ, účastnil se s praporem všech tažení a také známé obrany Tobrucké pevnosti. Během obrany byl i na postu velitele B ešelonu, tj. týlu jednotky.

Po vyléčení onemocnění v jarních měsících roku 1942 se pak vrátil do řad praporu, a ten se nedlouho poté v květnu 1942 reorganizoval na 200. lehký protiletadlový prapor – Východní. Major Kobliha stanul ve vedoucí pozici jednoho ze tří praporů tohoto pluku, konkrétně praporu 500. Bojový úkol praporu začal obranou přístavu města Haifa a pokračoval dále až do dělostřelecké obrany Tobruku. Právě během této obrany Kobliha využil svých topografických znalostí v praxi.

Posléze se na jaře roku 1943 přesunul k Československé vojenské misi pro Balkán a Střední východ a následně do Londýna, kde byl zařazen do Štábu pro vybudování branné moci. V hodnosti podplukovníka vedl 3. skupinu pod 3. oddělením ŠVBM a zabýval se přípravou příměří.

Po návratu do Československa se stal velitelem Vojenského zeměpisného ústavu a byl jím až do roku 1948. Během Koblihova vedení se ústav po válce zkonsolidoval a zaměřil se na plnění různých úkolů. Po únorovém komunistickém převratu byl však přesunut pod Ministerstvo školství a osvěty a pracoval v Archeologickém ústavu v Praze.

Březnem 1949 započalo pro Koblihu velké trápení, které pro něj mělo následky až do konce jeho života. Jako komplic v případě kolem Karla Nigrína byl odsouzen na 10 měsíců vězení, které si odpykal v Plzni na Borech a také v Jáchymově. Poté se vrátil do Přerova, kde pracoval jako úředník. Kvůli přezkoumání případu a odvolání státního prokurátora byl Kobliha společně s dalšími účastníky případu později odsouzen k vyšším trestům. Nakonec byl odsouzen ke 3 letům vězení, k propadnutí 9/10 majetku, ztrátě občanských práv a pokutě 10 000 Kčs. Zároveň mu byla v dubnu 1950 odňata hodnost a stal se vojínem v záloze. V pořadí druhé věznění si Kobliha odpykal v SVS Ostrov, v dole Fierlinger a ve Rtyni v Podkrkonoší.

Zbytek života strávil Kobliha v Přerově, kde pracoval jako dělník. Staral se do konce roku 1955 o svou starší sestru Vlastu a následující rok se oženil. Za svého života se, na konci

šedesátých a na počátku sedmdesátých let, pokusil o svou rehabilitaci, avšak marně. S manželkou Annou zůstal až do své smrti roku 1981.

Zadostiučinění, díky snahám své manželky Anny, dostál Bohumír Kobliha až posmrtně v devadesátých letech. Nejprve byl Městským soudem v Praze zrušen rozsudek z roku 1949 a i všechny následující ve stejném případě. Posléze byl Kobliha rehabilitován i vojensky a byla mu navracena hodnost. Posmrtná satisfakce byla završena jeho povýšením do hodnosti generálmajora „in memoriam“ v roce 1993 tehdejším prezidentem ČR Václavem Havlem.

Věřím, že hlavní cíl mé práce byl naplněn. Pramenná základna byla díky studiu v archivech velmi bohatá, avšak byla jen úředního rázu. Při psaní této práce jsem postrádal prameny osobní povahy a orální historie, i když jsem si vědom jejich limit. Kdyby se dochoval například deník, či osobní zápisky Bohumíra Koblíhy, mohlo by to práci poskytnout další rozměr, především při kritickém náhledu v porovnávání s prameny úřední povahy. Co se týče prostoru pro další bádání, ten je určitě ve sféře zahraničního působení Bohumíra Koblíhy v Anglii. Bylo by zajímavé zjistit, jestli se v anglických archivech nedochovaly další prameny k této osobě, které by tak mohly lépe doplnit kapitolu o působení v tehdejší Velké Británii.

Na závěr lze vyzdvihnout, že Bohumír Kobliha byl aktivním vojákem, který se vyznamenal zejména jako topograf, ať již za 2. světové války, nebo ve vedení Vojenského zeměpisného ústavu po válce. Jako mnoho jiných byl však jeho osud ovlivněn nástupem komunistického režimu, kvůli kterému se mu po zbytek života nedostalo zaslouženého uznání.

15. Seznam zkratek

Civilní protiletecká obrana – CPO

Československý lehký protiletadlový pluk 200 – Východní – 200. pluk

Československý pěší prapor 11 – Východní – 11. prapor

Kapitán – kpt.

Major – mjr.

Ministerstvo národní obrany – MNO

Nadporučík – npor.

Nápravně pracovní tábor – NPT

Plukovník – plk.

Podplukovník – pplk.

Pracovní tábor – PÚ

Rota doprovodných zbraní – RDZ

Samostatný pracovní útvar nápravných zařízení – SPÚNZ

Sbor vězeňské stráže – SVS

Štáb pro vybudování branné moci – ŠVBM

Útvar nápravných zařízení – ÚNZ

Vojenský zeměpisný ústav – VZÚ

Výcvikové středisko – Východní – VS

Vyšší vojenský soud – VVS

16. Zdroje

16.1. Prameny

Archiv bezpečnostních složek Praha

F. 305, sg. 305-103-8

F. V, sg. V-3342 MV

Národní archiv Praha

F. Ministerstvo sociální péče – Londýn

F. Správa Sboru nápravné výchovy, Praha – osobní spisy, sg. Kobliha Bohumír

F. Státní prokuratura Praha, sg. Pst I 796/49

F. Státní soud Praha, karton Or I 883/46

F. Úřad říšského protektora, Praha – fond 114

Státní okresní archiv Přerov

F. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha

Digitální archiv Zemského archivu v Opavě

F. Okresní úřad Hranice 1850–1945

F. Okresní úřad Přerov 1855–1945

F. Sbírka matrik Severomoravského kraje

F. Střední zemědělská škola Přerov

Vojenský ústřední archiv Praha

F. Československé výcvikové středisko – Východní

F. Československý lehký protiletadlový pluk 200 – SV

F. Československý pěší pluk 4 – SV

F. Československý pěší prapor 11 – Východní

F. Sbírka 24

F. Sbírka 37

F. Sbírka kmenových listin

F. Sbírka kvalifikačních listin

F. Sbírka osobních spisů účastníků národního boje za osvobození podle zákona č. 255/1946 Sb.

F. Sbírka vojenských osobních spisů

F. Štáb pro vybudování branné moci – Londýn

16.2. Literatura

BÁRTÍK, František: *Nad krajinou slz a radiace*. Praha 2017.

BÁRTÍK, František: *Zemřelé nesvobodné pracovní síly v oblastech produkce uranové rudy 1946 až 1986*. Příbram 2011.

BROD, T.: *Tobrucké krysy. Osudy a boje československých vojáků na Středním východě v letech 1940–1941*. Praha 2008.

FIDLER, Jiří – SLUKA, Václav: *Encyklopedie branné moci Republiky československé 1920–1938*. Praha 2006.

FIRT, Leopold: *Od Eufratu až po Benghazi: Historie čs. vojenské jednotky na Středním Východě*. Praha 1947.

GOTTLIEB, František: *Po druhé Tobruk*. Praha 1946.

HANZLÍK, František: *Diskriminace a perzekuce vojáků v Československu v letech 1945–1955*. Praha 2015.

HRBEK, Jaroslav: *Tobruk 1941*. Praha 1997.

KLAPÁLEK, Karel: *Ozvěny bojů*. Praha 1987.

KLÍMOVÁ, Jarmila – LUKEŠ, Kamil – SEHNÁLEK, Petr: *Za císaře pána*. Přerov 2014.

KOLÁŘ, Ondřej – POLÁKOVÁ, Kamila (eds.): *Odchody a návraty: vzpomínky účastníků zahraničního protinacistického odboje ze Slezska a Ostravska*. Opava 2018.

LÁNÍK, Jaroslav – ČAPLOVIČ, Miloslav – RAJLICH, Jiří: *Vojenské osobnosti československého odboje 1939–1945*. Praha 2005.

MAREK, Jindřich: *Tobrucký deník. Zpráva o československých obráncích obklíčené libyjské pevnosti*. Cheb 2008.

MASKALÍK, Alex: *Elita armády: československá vojenská generalita 1918–1992*. Banská Bystrica 2012.

MENGLER, Jan: *Divizní generál Ondřej Mězl – Andrej Gak a jeho působení v letech druhé světové války*. Praha 2008 (nepublikovaná bakalářská práce).

SOMMER, Josef – VALIŠ, Zdeněk: *Od Tobruku do Plzně*. Praha 1992.

STELLNER, František – MÍŠEK, Roman – NIGRIN, Tomáš – SOBĚHART, Radek – VOKOUN, Marek – SZOBI, Pavel: *Úvod do studia historie*. Praha 2023.

STRAKA, Karel – KYKAL, Tomáš: *Československá armáda v letech budování a stabilizace 1918-1932*. Praha 2013.

16.3. Články a studie

HANZLÍK, František: *Voják. Příklad Oskara Pejši*. In: Lukáš Fasora – Jiří Hanuš – Jiří Malíř – Libor Vykoupil. (ed.): *Člověk na Moravě v první polovině 20. století*. Brno 2006, s. 287–296.

HRBEK, Jaroslav: *Operace CULTIVATE – přeprava 11. čs. pěšího praporu do Tobruku*. Historie a vojenství, 41, 1992, č. 5, s. 141–144.

JAKL, Tomáš: *Československý 11. pěší prapor – východní v britské armádě – květen až říjen 1941*. Historie a vojenství, 53, 2004, č. 1, s. 44–53.

KLÍMOVÁ, Jarmila: *Prerovské školství v letech 1914–1918*. In: MALOŇ, Lubor (ed.): *Škola a velká válka*. Přerov 2014, s. 9–24.

16.4. Novinové články

SMIŘICKÝ, Zdeněk: *Generál Bohumír Kobliha, přerovský rodák – hrdina boje za naši svobodu*. Palackého 22 revue, č. 44, 1. 11. 2002, s. 1.

SMIŘICKÝ, Zdeněk: *Jeden ze zapomenutých*. Národní Osvobození, č. 10, 1997, s. 7.

16.5. Internetové zdroje

ADAMEC, Miroslav: *Nakupovalo se v zahraničí. Armádní obrana proti letadlům v Československu ve třicátých letech minulého století*. Dostupné online: <https://25plrp.army.cz/nakupovalo-se-v-zahranici-armadni-obrana-proti-letadlum-v-ceskoslovensku-ve-tricatytech-letech> [cit. 17. 1. 2024].

Generální štáb 1919–2019. Dostupné online: <https://acr.army.cz/struktura/historie/generalni-stab/generalni-stab-1919---2019-216104/> [cit. 19. 2. 2024].

Hroby významných osobností na městském hřbitově. Dostupné online: <https://www.prerov.eu/galerie/obrazky/image.php?img=16387&x=4320&y=3240> [cit. 4. 5. 2024].

https://military-history.fandom.com/wiki/Czechoslovak_11th_Infantry_Battalion [cit. 26. 9. 2023].

KARAS, Zdeněk: *Za prvním poválečným velitelem VZÚ plukovníkem generálního štábu Bohumírem Koblihou*. In: Vojenský geografický obzor, roč. 2007, č. 2, s. 52–53. Dostupné online: https://web.archive.org/web/20200531203549/http://www.vgo.army.cz/sites/vgo.army.cz/files/dokumenty/zakladni-stranka/vgo_2007_02.pdf [cit. 15. 11. 2023].

STRAKA, Karel – ŠACH Jan: Generální štáb československé i české armády v proměnách času. Dostupné online: <https://www.vhu.cz/generalni-stab-ceskoslovenske-i-ceske-armady-v-promenach-casu/> [cit. 19. 2. 2024].

Záznam o povýšení Bohumíra Koblihy dne 22. 9. 1993. Generálmajor [1993–1999]. Dostupné online: <https://www.valka.cz/topic/view/165768> [cit. 26. 3. 2024].

16.6. Rozhovory

E-mailový rozhovor se Zdeňkem Smiřickým ze dne 20. 10. 2022.

E-mailový rozhovor s Pavlem Šrámkem ze dne 10. 11. 2023.

E-mailový rozhovor s Pavlem Minaříkem ze dne 3. 4. 2024.

17. Summary

The aim of this thesis was to create a biography of Major General Bohumír Kobliha, an important person in the history of the Czechoslovak foreign army during the Second World War in the Middle East. This work is divided into thirteen different chapters. In the first chapter, the used sources are described and the state of research to date is also summarized here. Chapters two through four describe the life of General Kobliha during the First Czechoslovak Republic. The following chapters from the fifth to the ninth describe his activities in the foreign army during the Second World War. Chapters ten to thirteen describe General Kobliha's post-war fate, from his work at the Military Geographical Institute, through his post-February persecution, to his posthumous rehabilitation, which was made possible by his wife Anna.

18. Přílohy

Příloha č. 1: Fotografie Bohumíra Koblihy z maturitního tabla ze střední hospodářské školy

Zdroj: SOkA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, Maturitní tablo abiturientů zemské střední hospodářské školy III.A z roku 1920.

Příloha č. 2: Fotografie Bohumíra Koblihy z Vojenské akademie v Hranicích

Zdroj: SOkA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, tablo prvních vyřazených důstojníků z vojenské akademie v Hranicích z 13. 8. 1922.

Příloha č. 3: Fotografie z tabla pěchotního učiliště v Milovicích

Zdroj: SOkA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, tablo absolventů učiliště pro pěší vojsko v Milovicích 1922–1923.

Příloha č. 4: Fotografie Bohumíra Koblihy z Vysoké školy válečné

Zdroj: SOkA Přerov, f. SDO Přerov – Sbírka dokumentace k osobnostem Přerovska, sg. Bohumír Kobliha, tablo absolventů válečné školy ročník XIII. 1931–1934.

Příloha č. 5: Fotografie Bohumíra Koblihy při proslovu při příležitosti prvního výročí ukončení druhé světové války

Zdroj: <https://geoservice.army.cz/vojenska-geografie-v-letech-1935-1949> [cit. 10. 4. 2024].

Příloha č. 6: Fotografie Bohumíra Koblihy po jeho zatčení ze dne 21. 3. 1949

Zdroj: ABS Praha, f. V, sg. V-3342 MV, podsvazek, f. 43.

Příloha č. 7: Fotografie hrobu Bohumíra Koblihy na městském hřbitově v Přerově

Zdroj: Soukromý archiv autora.

K O B L I H A , Col. BOHUMÍR KAREL, Czechoslovak Army Officer; born Oct. 26, 1902, Prerov, Czechoslovakia; son of Antonín and Terezie (Holánková) Kobliha; educated at Military Academy, 1920-22; Staff College, 1931-34. Lieut., Czechoslovak Army, Infantry; Company Commander, 1922-26; Topographical Surveyor, Military Geographical Inst., Prague, 1926-31; Staff Officer, Infantry Division; General Staff Officer, Territorial Military Department until 1939; escaped and arrested in Hungary;

escaped to Belgrade, Yugoslavia, 1940; joined Czechoslovak Army; served in Middle East War Theatre; participated in defense battle of Tobruk; war campaign in Syria and two expeditions in Western Desert with the 8th Army; appointed High Commander, Czechoslovak Army, London, 1943; returned to Czechoslovakia, 1945; Officer, commanding the Military Geographical Inst., Prague, since 1945; Director of Geographical Section, Czechoslovak Military Science Inst., Prague. Address: Roosevelt Street 620, Prague XIX, Czechoslovakia.